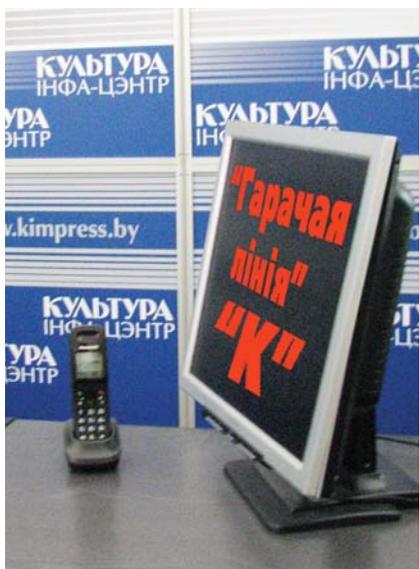




КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

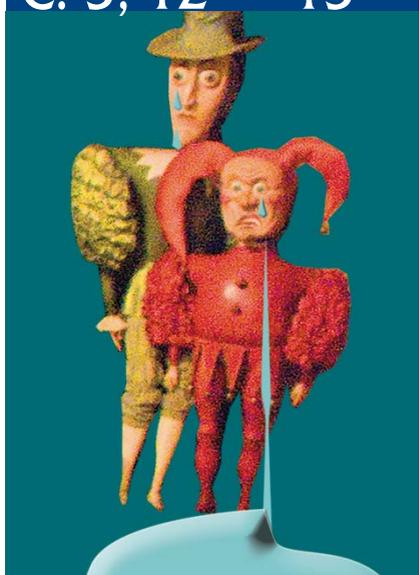
ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА



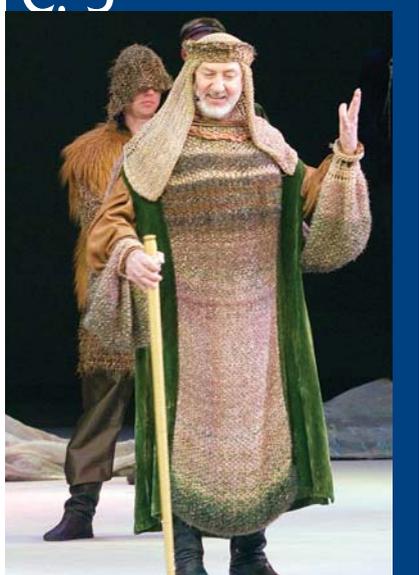
С. 3, 12 — 13

ПАВОДЛЕ СЦЭНАРЫЯ ПЕРШАЯ ДЗЕЯ РАЗГОРНЕЦЦА Ў АПОШНІ ДЗЕНЬ ЗІМЫ

С. 2, 8 — 9



С. 5



С. 10



С. 15



28 лютага
адбудзецца ўрачыстае
ўручэнне Гомелю
сертыфіката Культурнай
сталіцы Беларусі
і Садружнасці на 2011 год.

Прафесіяналам высокага кшталту

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка 21 лютага падпісаў Указ № 58 “Аб узнагароджанні дзяржаўнымі ўзнагародамі Рэспублікі Беларусь”. За шматгадовую плённую працу, высокі прафесіяналізм, значны асабісты ўклад у развіццё розных сфер гаспадаркі краіны адзначаны 41 чалавек.

Сярод узнагароджаных нямала і дзеячаў культуры і мастацтва.

У прыватнасці, ордэна Францыска Скарыны ўдасцелены кіраўнік студыі ваенных мастакоў дзяржаўнай культурына-дасугавай установы “Цэнтральны Дом афіцэраў Уз-

броеных Сіл Рэспублікі Беларусь” Мікалай Апіёк і артыстка-вакалістка, вядучы майстар сцэны ўстановы “Заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь “Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр” Наталля Гайда.

Сярод узнагароджаных медалём “За працоўныя заслугі” — намеснік дырэктара дзяржаўнай установы “Нацыянальная бібліятэка Беларусі” Таццяна Кузьмініч.

Медалём Францыска Скарыны адзначаны 8 чалавек, у тым ліку генеральны дырэктар установы “Беларуская дзяржаўная ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга філармонія” Аляксандр Гарбар, генеральны дырэктар унітарнага прадпрыемства “Кінавідэапракат” Мінгарвыканкама Васіль Коктыш, артыст драмы — вядучы майстар сцэны дзяржаўнай установы культуры “Гродзенскі абласны драматычны тэатр” Святлана Літвінэнак.

Ганаровыя званні “Народны артыст Беларусі” прысвоены кінарэжысёру-пастаноўчыку вышэйшай катэгорыі студыі ігравых фільмаў рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства “Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм” Аляксандру Яфрэмаву, “Заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь” — вядучама майстру сцэны дзяржаўнай установы “Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М.Горкага” Івану Мацкевічу, “Заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь” — выкладчыку, канцэртмайстру ўстановы адукацыі “Брэсцкі дзяржаўны музычны каледж імя Рыгора Шырмы” Лілія Батыравай.

Паводле паведамлення Прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

“Культурная сталіца Беларусі і Садружнасці 2011 года”

Кульмінацыя зімы

У апошні дзень лютага ў Гомелі запланавана мерапрыемства, якога з нецярпліваасцю чакаюць усе, без перабольшання, жыхары горада над Сожам: адбудзецца афіцыйнае ўручэнне сертыфіката Культурнай сталіцы Беларусі і Культурнай сталіцы Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Планаецца, што з гэтай нагоды 28 лютага Гомель наведаюць міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка і міністр культуры Расійскай Федэрацыі Аляксандр Аўдзееў.

Аб гэтым распавяла “К” намеснік начальніка ўпраўлення культуры Гомельскага абласнога выканаўчага камітэта Вольга Антоненка.

— У праграме запланаваных мерапрыемстваў, — паведаміла яна, — афіцыйная сустрэча дэлегацыі Мінска і Ульянаўска (як вядома, гэты расійскі горад, нароў-

ні з Гомелем, абвешчаны Культурнай сталіцай СНД у 2011 годзе) з прадстаўнікамі абласнога і гарадскога выканаўчых камітэтаў. Пасля гасці Культурнай сталіцы наведаюць з экскурсіяй Гомельскі палацава-паркавы ансамбль.

У далейшай праграме — прэс-канферэнцыя, выстаўка твораў Вітольда Бялыніцкага-Бірулі з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь, а кульмінацыяй гэтага насычанага культурнымі падзеямі дня будзе вялікі канцэрт, які пройдзе ў сценах абласнога драматычнага тэатра. У вячэрняй канцэртнай праграме чакаецца ўдзел шматлікіх сталічных гасцей: Беларускага дзяржаўнага ансамбля “Песняры”, Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору імя Г.І. Цітовіча пад кіраўніцтвам Міхаіла Дрынеўскага, балетнай пары і саліста з Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь, а таксама 25 лепшых калектываў Гомельшчыны.

Кіраўнік Заслужанага калектыву краіны ансамбля “Сябры” Анатоль Яромленка раскажаў, што з задавальненнем прыме ўдзел у свяце: “Шчыра радуся,

што Гомель атрымаў такі статус. Я сам і многія музыканты з “Сяброў” пачыналі, вучыліся тут. Гэты горад — сапраўдны цэнтр культуры, і мы, мяркую, таксама зрабілі пэўны ўнёсак для таго, каб ён стаў такім. У Гомеля — багатыя традыцыі, і цяпер ёсць магчымасць пазнаёміцца з імі напоўніць”.

Як адзначыў у гутарцы з карэспандэнтам “К” дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі Уладзімір Пракапаў, мерапрыемствы ў рамках акцыі “Культурная сталіца Беларусі” пройдуць не толькі ў Гомелі, але і ў рэгіёне. Так, частка палотнаў Бялыніцкага-Бірулі ў хуткім часе будзе экспанавацца ў Добрушы. Там жа адбудзецца выстаўка адной карціны — твора Нінель Шчаснай, прысвечанага пісьменніку Івану Шамякіну, знакамітаму ўраджэнцу Добрушкага раёна, 90-годдзе з дня нараджэння якога адзначаецца сёлета. “Плануюцца таксама выстаўкі ў Рагачове, іншых гарадах Гомельшчыны. Такім чынам, жыхары рэгіёна таксама адчуюць свята культуры”, — дадаў Уладзімір Пракапаў.

Зрэшты, падзеі ў Культурнай сталіцы-2011 віруюць не першы тыдзень. Пра адно з адметных міжнародных мерапрыемстваў чытайце на стар. 8 — 9.



Пад час абласной калегіі апроч фестывальнай тэмы ішла, натуральна, і гаворка пра развіццё культуры Віцебшчыны. Грунтоўна былі прааналізаваны леташнія здабыткі ў клубнай, бібліятэчнай, музейнай справе. Не менш грунтоўнай была і крытыка недахопаў. Галоўны прыярытэт — рэалізацыя Дзяржпраграмы “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гг. У рабоце абласной калегіі ўзяў удзел намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Віктар Кураш.

Канцэпцыя XX-га

Па меркаванні намесніка Прэм’ер-міністра Беларусі Анатоля Тозіка, юбілейны, XX Міжнародны фестываль “Славянскі базар у Віцебску” павінен усебакова прадставіць свету нашу краіну. “Нам ёсць што паказаць, — зазначыў днямі пад час сустрэчы з журналістамі Анатоль Тозік. — Натуральнасць, шчырасць, народнасць беларусаў скараюць вялізныя аўдыторыі”.

Гаворка — пра прыярытэты і задачы “Славянскага базару...” была прадоўжана і пад час выніковай калегіі ўпраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама, пасяджэнне якой адбылося 18 лютага. Начальнік ўпраўлення Уладзімір Цярэнцьеў паведаміў “К”, што праект канцэпцыі юбілейнага форуму распрацаваны і абмяркоўваецца, але не меншая ўвага надаецца цяпер таму, каб абласны цэнтр стаў сапраўды фестывальным горадам, насычаным яркімі і незабыўнымі мерапрыемствамі. Свята кухні, рыцарскія турніры, рамесніцкія падворкі, іншыя акцыі павінны, па словах Уладзіміра Цярэнцьева, ярка прэзентаваць нашу культуру.

Дэкор на Купалаўскім

Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы “апранецца” ў эlegantны дэкор. На рэканструкцыю будынка ўстановы агулам будзе затрачана 160 млрд. рублёў, а дзверы для глядачоў ён адкрые ўвосень 2012 года.

А вось музей, якога тут ніколі не было, паўстане пасля рэканструкцыі. Як паведаміў карэспандэнт “К” загадчык літаратурнай часткі Купалаўскага тэатра Ігар Скрыпка, у ім можна будзе пазнаёміцца з экспанатамі, што адлюстроўваюць больш чым 90-гадовую гісторыю трупы. Даўнія афішы, буклеты, фотаздымкі, элементы рэквізіту і бутафорыі, касцюмы

акцэраў дадуць магчымасць наведвальнікам даведацца пра спектаклі, якім апладзіравалі іх папярэднікі.

Гледачы, што прыйдуць у абноўлены тэатр, пабачаць яго такім, якім ён выглядаў да 50-х гадоў мінулага стагоддзя. Рэстаўратары паспрабуюць вярнуць гістарычны выгляд будынка звонку і знутры. Будзе павялічана фае тэатра, узноўлена па чарцяжах лесвіца на другі паверх, будзе прымаць публіку кабінкі для VIP-гасцей на другім ярусе глядзельнай залы. Пра гэта распавёў генеральны дырэктар Купалаўскага Павел Палякоў.

Сёлета на работы ў тэатры выдзелена 30 млрд. рублёў з рэспубліканскага бюджэту. Будынак атрымае новае даха-



На здымку: праект экстр’ера Купалаўскага тэатра пасля абнаўлення.

РАШЭННЕ

ЗАЦВЕРДЖАНА
Распадаржэнне
Прэзідэнта
31.12.2010 № 375 рп

савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі

1 лістапада 2010 г. пратакол № 2 г. Мінск

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 3 — 6, 8.)
4. Прысудзіць гранд-прэміі і званне лаўрэата з уручэннем пасведчання спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі і нагруднага знака “Лаўрэат спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі”:

прадстаўнікам моладзі — у памеры 2100 тыс. рублёў кожная:

БАРЫГІНУ Андрэю Сяргеевічу — студэнту ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, уладальніку бронзавага медаля VI Адкрытых Маладзёжных Дэльфійскіх гульні дзяржаў — удзельніц СНД (Арменія, 2010 год);

ВЯРШЭНКУ Дзянісу Мікалаевічу — артысту-вакалісту (салісту) дзяржаўнай установы “Гомельская абласная філармонія”, лаўрэату III прэміі XIX Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні “Віцебск-2010” у рамках XIX Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску” (Беларусь, 2010 год);

МІХАЙЛОЎСКАМУ Аляксею Аляксеевічу — студэнту ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі”, лаўрэату III прэміі 47-га Міжнароднага конкурсу баяністаў і акардэаністаў у г. Клінгенталь (Германія, 2010 год);

ПІЛІГАЎКУ Уладзіславу Мікалаевічу — студэнту ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі”, лаўрэату III прэміі 47-га Міжнароднага конкурсу баяністаў і акардэаністаў у г. Клінгенталь (Германія, 2010 год).

прадстаўнікам моладзі — у памеры 2170 тыс. рублёў кожная:

ЕРМАЛАЕВАЙ Юліі Уладзіміраўне — навучэнцы дзяржаўнай установы адукацыі “Рэспубліканская гімназія-каледж пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі”, лаўрэату II прэміі Міжнароднага Шапэнаўскага фартэпіянага конкурсу (Эстонія, 2010 год), лаўрэату I прэміі XI Міжнароднага конкурсу піяністаў “Шапэн для самых маленькіх” (Польшча, 2010 год);

КІСЯЛЁВАЙ Інзе Пятроўне — студэнтцы ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, лаўрэату рэспубліканскага конкурсу маладых талентаў “Зорка ўзышла над Беларуссю”, дыплом II ступені (Беларусь, 2010 год), уладальніку срэбнага медаля VI Адкрытых Маладзёжных Дэльфійскіх гульні дзяржаў — удзельніц СНД (Арменія, 2010 год);

ЧЫЖЫК Аляксандры Яўгенаўне — артысту балета першай катэгорыі дзяржаўнай тэатральна-відовішчнай установы “Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь”, уладальніку срэбнага медаля VI Адкрытых Маладзёжных Дэльфійскіх гульні дзяржаў — удзельніц СНД (Арменія, 2010 год);

прадстаўнікам моладзі — у памеры 2275 тыс. рублёў кожная:

ВОЛКАВАЙ Аксане Уладзіміраўне — артысту-вакалісту, вядучама майстру сцэны дзяржаўнай тэатральна-відовішчнай установы “Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь”, лаўрэату I прэміі конкурсу вакалістаў, прызёраў усерайскіх міжнародных конкурсаў у рамках XXI-ІІ Сабінаўскага музычнага фестывалю (Расія, 2010 год);

ІВАНОВУ Андрэю Аляксандравічу — навучэнцу дзяржаўнай установы адукацыі “Рэспубліканская гімназія-каледж пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі”, лаўрэату I прэміі IX Рэспубліканскага адкрытага конкурсу выканаўцаў фартэпіянаў музыкі (Беларусь, 2010 год), уладальніку залатога медаля VI Адкрытых Маладзёжных Дэльфійскіх гульні дзяржаў — удзельніц СНД (Арменія, 2010 год);

КУПРЫЧУ Мікалаю Мікалаевічу — студэнту ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”, лаўрэату рэспубліканскага конкурсу маладых талентаў “Зорка ўзышла над Беларуссю”, дыплом II ступені (Беларусь, 2010 год), уладальніку залатога медаля VI Адкрытых Маладзёжных Дэльфійскіх гульні дзяржаў — удзельніц СНД (Арменія, 2010 год);

МЯЗІТАВУ Рынату Рамільевічу — студэнту ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”, уладальніку залатога медаля VI Адкрытых Маладзёжных Дэльфійскіх гульні дзяржаў — удзельніц СНД (Арменія, 2010 год);

АНОШКУ Ігару Мікалаевічу — артысту балета дзяржаўнай тэатральна-відовішчнай установы “Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь”, уладальніку залатога медаля VI Адкрытых маладзёжных Дэльфійскіх гульні дзяржаў — удзельніц СНД (Арменія, 2010 год);

СІЛЬЧУКОВУ Іллю Паўлавічу — артысту-вакалісту дзяржаўнай тэатральна-відовішчнай установы “Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь”, лаўрэату I прэміі XXI Міжнароднага пеўчага конкурсу імя Мікулаша Шнэйдра-Трнаўскага (Славакія, 2010 год).

5. *Выдаткаваць Міністэрству культуры са сродкаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі — 130, 885 млн. рублёў, з іх:*

5.1. *на выплату стыпендыяў, прэміяў, заахвочальных прэміяў, гранд-прэміяў — адпаведна 23,1 млн. рублёў, 29,75 млн. рублёў, 44,625 млн. рублёў, 28,56 млн. рублёў;*

5.2. *для ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў” на афармленне пасведчанняў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі і выраб пакетаў з яго сімваламі — 4,85 млн.рублёў.*

Старшыня савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі
Н.М. МАЗАЙ

Сувеніры для Аргенціны

У хуткім часе жыхары Аргенціны змогуць пазнаёміцца з традыцыямі нашай краіны.

Новым этапам у міжкультурным супрацоўніцтве стала нядаўняя сустрэча супрацоўнікаў Пасольства Беларусі ў Аргенціне з дырэктарам Галоўнага ўпраўлення інстытуцыйных сувязяў Урада Буэнас-Айрэса Клаўдыё Аўрухам.

У ходзе перамоў была дасягнута дамоўленасць аб запусце прадстаўніцкай беларускай дыяспары для ўдзелу ў праграмах месцовага тэлевізійнага канала, фестывалях народнай музыкі і танца ды іншых мерапрыемствах. Бакі дамовіліся аб магчымасці правядзення Пасольствам Беларусі ў Аргенціне пры

падтрымцы Урада Буэнас-Айрэса мастацкай выстаўкі. У прыватнасці, як адзначыў у размове з карэспандэнтам “К” першы сакратар дыпламатычнага прадстаўніцтва нашай краіны ў Аргенціне Сяргей Лукашэвіч, ужо сёлета плануецца наладзіць экспазіцыю твораў беларускай мастацкай культуры, традыцыйных сувеніраў і народных рамёстваў. Па словах дыпламата, цяпер вядуцца перамовы з айчыннымі галерэямі, абмяркоўваюцца пытанні дастаўкі і экспанавання работ нашых твораў.

Летася ў правінцыі Буэнас-Айрэса пры падтрымцы дыпрадстаўніцтва рэспублікі адкрыўся першы на тэрыторыі Аргенціны Цэнтр беларускай культуры. У ім праводзіцца навучанне па народных спевах, разьбе па дрэве, жывапісе, вышыўцы, гісторыі і культуры нашай зямлі.

Новы Статут і новыя задачы



Тое, што сацыяльнае партнёрства паміж прафсаюзаў і дзяржаўнымі структурамі пашырае межы ўзаемадзеяння, пацвердзіў VII (пазачарговы) З’езд Беларускага прафсаюза работнікаў культуры, які адбыўся 22 лютага ў Доме прафсаюзаў.

Агучанае вышэй пацвярджаецца шырокім прадстаўніцтвам супрацоўнікаў міністэрстваў, іншых органаў улады на форуме.

“Аснова ўзаемаасункаў з нашымі партнёрамі — гэта заключэнне мясцовых калектыўных дагавораў”, — падкрэсліла ў сваім дакладзе старшыня ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў культуры Наталля Аўдзеева. Так, высветлілася, што на 1 студзеня 2011-га 1059 арганізацый маюць свае калектыўныя дагаворы, якія распаўсюджваюцца на 103 тысяч чалавек. Гэта лічба значна перавышае адпаведныя паказчыкі ў мінулых гадах.

Таксама адзначыла станоўчую дынаміку старшыня ЦК і ў дачыненні да набліжэння суадносін узроўню заробатнай платы работнікаў бюджэтных галін да ўзроўню сярэднямесячнага заробку работнікаў прамысловасці. “Натуральна, што гэтыя суадносіны патрабуюць

далейшай карэкціроўкі, аднак зрухі таксама належыць заўважаць”, — зазначыла Наталля Аўдзеева.

Што да другога пытання парадку дня — аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Статут Беларускага прафсаюза работнікаў культуры, — дык яно выклікала абмеркаванні. Змяненні ў “законе” прафсаюзаў выкліканы, у першую чаргу, састарэласцю пэўных пунктаў дзеючага Статута. Дакумент патрабуе элементарнай карэкціроўкі адносна Статута Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі. І гэта не выклікае непаразуменняў.

Спрэчкі ў дачыненні да дапаўненняў выклікала прапанова выбіраць старшынёй, намеснікам старшыні прафсаюза работнікаў культуры прадстаўнікоў прафсаюзаў іншай цэхавай прыналежнасці, агучаная Наталляй Аўдзеевай. Занепакоенасць членаў прафсаюза была выклікана магчымай стратай спецыфікі прафсаюза работнікаў культуры. Аднак своеасаблівы кансэнсус быў знойдзены дзякуючы ўдакладненню, што кіраўніком ячэйкі прафсаюзаў работнікаў культуры можа стаць толькі той чалавек, які разам з пачэснай пасадай абавязкова прымае членства менавіта ў галіновай арганізацыі. Такім чынам, Статут Беларускага прафсаюза работнікаў культуры ў новай рэдакцыі быў прыняты.

Д.А.

Права на ініцыятыву і мясцовае кіраванне

18 лютага цягам дзвюх гадзін у Інфацэнтры “Культура-інфа” працавала “гарачая лінія” з удзелам начальніка юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Алены Вештарт. Пытанні задавалі работнікі культуры і мастацтва, якіх хвалюе прававое забеспячэнне галіны. Дыялог ладзіўся па тэлефонах рэдакцыі, але пытанні можна было задаваць і ў он-лайн-рэжыме праз форум сайта газеты або з дапамогай нашай электроннай пошты. Адказы на іх друкуюцца асобнымі блокамі.

Пэўная частка пытанняў, што задаваліся прадстаўнікамі рэгіёнаў, тычылася праблем, як кажуць, з аднаго шэрагу. Менавіта гэтая аднастайнасць агучаных момантаў “выкрышталізавала” найбольш вузкія месцы не толькі ў прасторы юрыдычных намаганняў нашых аддзелаў культуры, але і ў іхнім безумоўным праве на больш эфектыўнае выкарыстанне магчымасцей мясцовага кіравання. Вельмі “фактурнай” аказалася сустрэча і для журналістаў “К”. Мы паспелі пагтарыць з Аленай Вештарт яшчэ да пачатку “гарачай лініі”, атрымалі ад яе пэўныя каментарыі пасля асобных тэлефанаванняў. Усе журналістычныя пытанні пададзены ў артыкуле пад нікам “рэдакцыя”. Мы вырашылі не групаваць узнятыя праблемы па тэматыцы і захавалі храналогію “гарачай лініі”, каб перадаць яе дынаміку і выявіць надзённасць узнятых праблем.

Юрыдычны механізм пад нікам “эфектыўнасць”

Да пачатку “гарачай лініі” — 20 хвілін. Правяраюцца тэлефонныя апараты. Застаецца час, для, так бы мовіць, папярэдняй гутаркі.

РЭДАКЦЫЯ:

— У раённых аддзелах культуры ўсё часцей вядуць гаворку пра неабходнасць уяўлення адзінкі юрыста. Сям-там яны ўжо працуюць. І гэта, напэўна, апраўдана, бо часткаю радавому работніку галіны няпроста разабрацца ў шэрагу законаў, у дзясятках указаў, у сотнях пастановаў, сутнасць якіх тычыцца прававога забеспячэння дзейнасці сферы культуры. Прынамсі, наша рубрыка “Юрыдычныя тонкасці” пераканала: чытацкіх пытанняў да вас заўжды шмат...

Алена ВЕШТАРТ:

— Каб іх было меней, у Дзяржаўнай праграме “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 г. пазначана падрыхтоўка Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры, дзе мяркуецца аб’яднаць усе нарматыўна-прававыя акты, звязаныя з дзейнасцю нашай галіны... Сёлета мы пачынаем падводзіць пад гэты кодэкс навуковую базу. З Нацыянальным цэнтрам заканадаўства і прававых даследаванняў заключаецца адпаведная дамова. Такім чынам, у 2011 — 2012 г. будучы выпрацаваны прапановы па канцэпцыі, структуры і змесце кодэкса. Мяркуецца прааналізаваць, у тым ліку, і за межамі досвед. Безумоўна, будзем улічваць прапановы рэгіёнаў.

РЭДАКЦЫЯ:

— Зусім нядаўна на выніковай калегіі ўпраўлення культуры Мінскага аблвыканкама выступіў інвестар, які наракаў на тое, што для далейшага адраджэння набытага сядзіба-паркавага комплексу не стае прававой базы. Цяпер, калі абвешчаны дзяржаўны курс на пярджанне высілкаў з прыватным бізнесам, што рабіць таму інвестару?

Алена ВЕШТАРТ:

— Каб адказаць на пытанне, трэба ведаць, з якімі канкрэтнымі праблемамі сутыкнуўся інвестар. Калі яны звязаны з атрыманнем парку і возера, якія інвестар хоча добраўпарадкаваць, трэба дзейнацца ў адпаведнасці з Кодэксам Рэспублікі Беларусь аб зямлі або Водным кодэксам. Каб было менш праблем, мяркую, інвестару лепш стварыць на тэрыторыі рэспублікі сумеснае прадпрыемства.

А 10-й гадзіне прагучала першае тэлефанаванне:

Васіль ЗАРУБА, начальнік аддзела культуры Столінскага райвыканкама:

— Добры дзень, Алена Пятроўна! Пытанне наступнае: ці плануецца распрацоўка і рэалізацыя сістэмы падтрымкі творчых праектаў на рэспубліканскім, рэгіянальным узроўнях? Маю на ўвазе дапамогу ва ўмацаванні матэрыяльнай базы ўстановаў культуры пад, скажам, канкрэтнымі і знакавымі рэгіянальнымі фестывалю. У Расіі, Польшчы, дакладна ведаю, такая сістэма дзейнічае... Пры дапамозе праграмы ЕС/ПРААН за чатыры гады раён атрымаў гран-

На пытанні чытачоў і рэдакцыі адказвае начальнік юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Алена Вештарт

таў да 80 мільёнаў рублёў, у прыватнасці — на правядзенне III Міжнароднага пленэру ганароў, што запланаваны на 2012 год з удзелам ледзь не дзесяці краін... Міністр культуры аднойчы закрануў гэтую тэму. Дык ці чакаць менавіта міністэрскай падтрымкі нашых ініцыятыў? На маю думку, сістэма грантаў павінна ахопліваць і рэгіёны...

Алена ВЕШТАРТ:

— Атрыманне гранты на здзяйсненне творчых праектаў можна і сёння, напрыклад, са сродкаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі.

У планах Міністэрства культуры — правядзенне конкурсу творчых праектаў. Сутнасць яго ў тым, што будучы разглядацца творчыя праекты, лепшыя з якіх мяркуецца фінансаваць за кошт сродкаў, прадугледжаных Міністэрству культуры на правядзенне цэнтралізаваных мерапрыемстваў. Гэта нельга назваць грантамі, але падтрымка лепшых ідэй запланавана.

Васіль ЗАРУБА:

— Наступнае пытанне — эканамічнага кшталту, але датычнае і вашай кампетэнцыі... У раёне — 550 мільёнаў пазабюджэтных сродкаў, з іх — 500 мільёнаў, атрыманых у выніку платных паслуг... Гаворка — пра кампенсцыю і ўзнаўленне бюджэту па аплаце выдаткаў на камунальныя паслугі. Гэта, па сутнасці, 30 — 40 працэнтаў ад заробленага за год. Практычна на ўсе сродкі ад арэнды памяшканняў сыходзяць у бюджэт. Я ўжо пра падаткі не кажу... Словам, асаблівых прыбыткаў не маем.

Алена ВЕШТАРТ:

— Тут трэба памятаць пра тое, што калі вы займаецеся пазабюджэтнай дзейнасцю, дык выкарыстоўваеце пры гэтым пэўныя матэрыяльныя каштоўнасці, камунальныя і іншыя паслугі, якія набыты (аплачаны) за кошт бюджэту. Таму лагічна іх кампенсаваць. Трэба адзначыць, што ў дадзены час Міністэрствам фінансаў падрыхтаваны праект Палажэння аб накірунках і парадку выкарыстання сродкаў, якія атрыманы бюджэтнымі арганізацыямі ад дзейнасці, што прыносіць прыбытак.

Васіль ЗАРУБА:

— Вялікі розгалас сярод маіх калег займела пастанова № 582 Савета Міністраў па арганізацыі дыскатэк. Моладзь да 18 гадоў на пачатку дыскатэку пасля 22.00 хадзіць не мае права, будзьяецца вакол клубу. Мы губляем прыбытак. Затое маюць яго камерцыйныя дыскабары, дзе танцы — кожны вечар цягам тыдня. У нас жа — толькі па суботах і нядзелях. І грошы грашыма, але моладзь названага ўзросту знаходзіцца па-за кантролем дзяржаўных устаноў культуры. а гэта ўжо — праблема маральнага плана...

Алена ВЕШТАРТ:

— Пагаджаюся, праблема — ёсць. Лепей падлеткаў справай заняць, бо ўсё роўна па дамах не разыдуцца...

Васіль ЗАРУБА:

— Ды ў нас яны на клубных танцавальных вечарах заўжды пад наглядом былі...

Алена ВЕШТАРТ:

— Усё так. Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 14 мая 2007 г. № 582 “Аб зацвярджэнні Палажэння аб арганізацыі правядзення дыскатэк і работы культурна-забаўляльных (начных) клубаў у Рэспубліцы Беларусь” дазваляе праводзіць разавыя начныя дыскатэкі з удзелам непаўналетніх па ўзгадненні з кіраўніком мясцовага выканаўчага і распарадкавага органа або з упаўнаважанай ім асобай.

Словам, тут павінны сказаць сваё важнае слова мясцовыя выканкамы. Ніхто не сцвярджае, што разавая дыскатэка павінна праводзіцца толькі раз у год, а не, да прыкладу, раз на тыдзень.

Васіль ЗАРУБА:

— Вялікі дзякуй, Алена Пятроўна! Усё ж патрэба ў такіх аператыўных зносінах іншым разам бывае ў нас вельмі вялікая. Дзякуй за адказы...

Не маглі не запрасіць Алену Вештарт да каментарыя апошняй сітуацыі.

РЭДАКЦЫЯ:

— Чаму, на ваш погляд, у раёнах не ў поўнай меры выкарыстоўваецца Закон аб мясцовым кіраванні і самакіраванні?

Алена ВЕШТАРТ:

— Сёння, напэўна, будзе шмат пытанняў і па тыпавых штатах. Але часткова пытанні ўвядзення тых або іншых адзінак ва ўстановах культуры можна вырашыць на мясцовым узроўні... Тут тлумачэнне, падаецца, — адзінае: нашы аддзелы культуры недастаткова настойліва ўзнімаюць згаданыя праблемы перад выканкамамі... Урэшце, тыпавыя штаты нельга зрабіць ідэальнымі, тым больш, для раёнаў з рознымі магчымасцямі, умовамі і г. д. У аддзелаў заўжды ёсць права на ініцыятыву.

РЭДАКЦЫЯ:

— У многіх раёнах пры дамах рамёстваў няма салоноў па рэалізацыі сувеніраў. На наша пытанне “Чаму?” адказваюць: “Цяжкасці з ліцэнзіяй!”

Алена ВЕШТАРТ:

— З 1 студзеня 2011 года дзейнічае Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 1 верасня 2010 года № 450 “Аб ліцэнзаванні асобных відаў дзейнасці”, які, у прыватнасці, адмяняе ліцэнзію на рознічны гандаль (за выключэннем рознічнага гандлю алкагольнымі і тытунёвымі вырабамі).

РЭДАКЦЫЯ:

— У лексіконе аддзелаў культуры з’явілася словазлучэнне “юрыдычная асоба”, і яно не заўжды адназначна ўспрымаецца. У чым тут тонкасці?

Алена ВЕШТАРТ:

— Сёння сама хацела пра гэта казаць... У раёнах установы існуюць пры аддзелах культуры. Але аддзел — гэта орган дзяржаўнага кіравання, які рэалізуе дзяржаўную палітыку ў сферы культуры на тэрыторыі адпаведнага раёна. Ён не можа займацца гаспадарчай або прадпрыемальніцкай дзейнасцю.

Установы ж культуры забяспечваюць рэалізацыю дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры. Згодна з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 23 кастрычніка 2006 года № 631 “Аб структуры, функцыях і колькасці работнікаў мясцовых выканаўчых і распарадкаваў органаў” (далей — Указ № 631) у структуры аддзела культуры могуць быць сектары і групы. Ніякіх іншых структур, у тым ліку устаноў, не прадугледжана.

(Працяг на стар. 12 — 13.)

СТРАТА

ТАЛІПАЎ Фларыт Саліхавіч



Беларускае тэатральнае мастацтва панесла цяжкую страту: 21 лютага 2011-га на 63-м годзе пайшоў з жыцця вядомы рэжысёр, педагог, лаўрэат спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва, мастацкі кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа ТАЛІПАЎ Фларыт Саліхавіч.

Таліпаў Ф.С. нарадзіўся ў 1948 годзе ў в. Усманова Старабалтачоўскага раёна (Башкартастан). Вучыўся ў Тэатральным вучылішчы імя Б.Шчукіна (1980 — 1982 г.), скончыў Дзяржаўны інстытут тэатральнага мастацтва ў Маскве (1986 г.).

У 1988-м Таліпаў Ф.С. стварыў тэатр-студыю ў г. Мінску, дзе працаваў да 1994 г. На сцэне тэатра-студыі былі пастаўлены спектаклі, якія атрымалі шырокі грамадскі рэзананс: “Картатэка” Т.Ружвіча, “Яма” А.Купрына, “Кантрабас” П.Зюскінда і інш.

Пастановаў спектакляў “Месяц у вёсцы” І.Тургенева (Брэсцкі абласны тэатр драмы і музыкі, 1995 г.), “Чайка” А.Чэхава (Гомельскі абласны драматычны тэатр, 1997 г.), “Стомлены д’ябал” С.Кавалёва (Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі, 1998 г.) сталі, па меркаванні спецыялістаў і крытыкі, значнай з’явай у тэатральнай культуры Беларусі.

Таліпаў Ф.С. упершыню ўвёў у тэатральную практыку беларускіх тэатраў аўтарскую рэжысуру, якая арганічна аб’ядноўвае сцэнічнае дзейства, акцёрскую прыроду пачуццяў і глядацкае ўспрыманне.

Як рэжысёр еўрапейскага ўзроўню шмат працаваў за мяжой у тэатрах Аўстрыі, Германіі, Польшчы.

Спектаклі Таліпава Ф.С. неаднойчы атрымлівалі самыя высокія прызы на міжнародных і тэатральных фестывалях “Белая вежа”, “Славянскія тэатральныя сустрэчы” (Беларусь), на форумах у Аўстрыі, Германіі, Польшчы, Турцыі.

З сакавіка 2009 года Таліпаў Ф.С. з’яўляўся мастацкім кіраўніком Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа, з якім плённа працаваў на працягу многіх гадоў.

На сцэне Коласаўскага тэатра Таліпавым Ф.С. прадстаўлены спектаклі “Кацярына Іванаўна” Л.Андрэева (2001 г.), “Васа” М.Горкага (2007 г.), “Мудрацы...” А.Астроўскага (2010 г.), “Квартэт” Р.Харвуда (2010 г.).

Гэтымі днямі грамадскасць рэспублікі развітваецца з выдатным майстрам тэатра. Яго шматгадовае прафесійнае дзейнасць — яркая старонка ў нацыянальнай культуры.

Светлая памяць аб Таліпаве Ф.С. на доўгія гады застанеца ў сэрцах і памяці родных, блізкіх, сяброў, калег, глядачоў.

Латушка П.П., Акружная С.А., Анісенка В.Д., Баразна М.Р., Герасімовіч Э.І., Грыдзюшка У.П., Дудароў А.А., Кавальчык С.М., Карачэўскі У.М., Луцэнка Б.І., Мархель Т.Р., Палякоў П.І., Пінігін М.М., Рылатка У.П., Смольскі Р.Б., Шацко Р.І., Янкоўскі Р.І.

Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў смуткуе з прычыны смерці дацэнта кафедры рэжысуры Фларыта Саліхавіча ТАЛІПАВА і выказвае спачуванні яго родным і блізкім.

Музей у кожнай арцы

Юрыдычная фармулёўка паняцця пакуль — у стадыі распрацоўкі. Але чыста інтуітыўнае вызначэнне горада-музея напрашваецца само сабою. Гэта той сегмент гарадской забудовы, дзе адметнасцю з'яўляюцца не толькі адзінаквыя помнікі спадчыны, але — у першую чаргу — само асяроддзе. Тыповы прыклад — Венецыя, чый архітэктурны ландшафт за апошнія стагоддзі амаль не змяніўся.

Што да Гродна... Нагадаем толькі дзве лічбы. На тэрыторыі гістарычнага цэнтра горада агульнай плошчай каля 200 га знаходзяцца 443 старадаўнія паводовы XII, XVI, XVIII — XIX, пачатку XX стст. Колькі з іх сёння рэальна задзейнічана ў турыстычным абароце? Хіба некалькі працэнтаў.

Беглы агляд архітэктурных адметнасцей іншых беларускіх гарадоў не патрабуе багата часу. Але адметнасці Гродна — гэта не толькі велічныя касцёлы, два каралеўскія замкі, Каложа... Па горадзе можна шпацыраваць гадзінамі, і вока будзе кожны раз знаходзіць новыя цікавыя дэталі і ракурсы. Што праўда, сёння такія нязмушаныя прагуляны дасяць праблематычныя. У будні дзень на пакрытых вуліцах пануе імклівы трафік, які відавочна не адпавядае іх старадаўнім габарытам: на заснежаных ходніках там нават двум

Бум на старыя будынкi

Кожны з такіх музейчыкаў — рэальны шанц затрымаць турыста ў Гродне на пэўны адмежак часу. А, паводле вядомай формулы, час турыста — гэта грошы, якія ён траціць. Яна працуе ўжо хаця б таму, што кожны чалавек мае патрэбу ў ежы і адпачынку.

Пра тое, што турыфраструктура Гродна слабенькая нават па беларускіх мерках, мы пісалі ўжо неаднойчы. Але пэўныя зрухі — навідавоку. Прыкладам, не так даўно госці нарэшце займелі магчымасць знаваць непасрэдна ў межах гістарычнага цэнтра: там паўстаў новы гатэль. У тым самым будынку адкрылася і арт-кавярня,

Гродна ўжо не першы год называюць Горадам музеяў, аднак цяпер гэтае паняцце праходзіць эвалюцыю ад журналісцкага эпітэта да юрыдычнага статусу. Пакуль ініцыятыва Гродзенскага гарадскога Савета дэпутатаў знаходзіцца на разглядзе ў беларускім парламенце, адзін з галоўных яе "рухавікоў" — старшыня камісіі гарсавета па культуры, адукацыі і справах моладзі, дырэктар тэлерадыёвяшчальнага канала "Гродна Плюс" і фотамастак Аляксандр Ласмінскі ўжо сёння здолее правесці экскурсію па Гродне магчымай будучыні. Паняцця "горад-музей" сёння ў беларускім юрыдычным лексіконе няма. Але Аляксандр Ласмінскі лічыць, што такі прэцэдэнт стварыць неабходна, бо ён здатны надаць вызначыць "вектар лёсу" як гістарычнага цэнтра Гродна, так і іншых адметных куткоў Беларусі.

Гродна чакае вынікаў "буму" на старыя будынкi



"Зносіць нельга захаваць"

чалавекам цяжка размінуцца. А ўвечары — ціха, бязлюдна і таму нават трохі вусцішна.

Пераразмеркаванне руху транспарту і ператварэнне гістарычнага цэнтра ў суцэльную пешаходную зону — пытанне тэхнічна складанае, пра што ўжо неаднойчы казалі гродзенскія архітэктары. Тым больш, у "праграме дзеянняў" яно вельмі актуальнае. Губернатар Сямён Шапіра "прабівае" грошы на транспартнае кола вакол горада і некалькі шляхправадаў. Паралельна, перадусім, трэба "ажывіць" і старыя вулчкі ў цэнтры, забяспечыўшы іх прывабным для гасцей напуненнем.

Галоўную турыстычную "артэрыю" Гродна — вуліцу Савецкую — раней я нават няспешна хадю прамінаў хвілін за дзесяць. Гэтым разам давялося патраціць утвая болей часу. Прычына ў тым, што знакамiты каваль Юрась Мацко і яго жонка Марыя адкрылі ў адным з утульных старадаўніх дворыкаў невялічкую арт-галерэю з каларытнай беларускай назвай. Завітаў з вялікім задавальненнем.

— Розныя музейчыкі на Савецкай павінны з'явіцца літаральна ў кожнай арцы, — дзеліцца думкамі Аляксандр Ласмінскі. — Адзін будзе прысвечаны нумізматыцы, другі — філатэліі, трэці — побыту гарадзенцаў...

Здавалася б, гэта з разраду фантастыкі. Але варта ўлічыць, што асноўныя выдаткі ў "каштарысе" стварэння музея — не толькі памяшканне і яго рамонт, а менавіта экспанаты. А з імі праблем акурат і няма — калекцыі Гродзенскага гісторыка-краязнаўчага музея налічваюць пад 200 тысяч адзінак захоўвання — у тым ліку і вельмі каштоўных. База не аб'якая. І калі раскрыць гэтую "скарбніцу"...

дзе турыст, чакаючы свой боршч, можа аглядаць творы гродзенскіх мастакоў або ўдмувацца ў сэнс цытаты Пікаса, прачытаўнай... на фірмовай сурвэтцы. Праўда, багемнаму настрою не зусім спрыяе "папса" з вялізных калонак. Гэта як спалучэнне красак са строгім касцюмам.

І яшчэ адзін парадасальны факт: і гатэль, і кавярня паўсталі не ў старых мурах, а ў рэдкім для гродзенскага цэнтра новым будынку. Хаця "вакантных" плошчаў у гістарычных камяніцах няма.

— Не так даўно мы з мэрам горада Барысам Казялковым правялі своеасаблівую "рэвізію" падвалаў на Савецкай, — распавядае Аляксандр Ласмінскі. — І, як высветлілася, многія з іх сёння пустыя. Хаця гэта ці не найлепшае месца для кавярняў!..

Стаўленне мэра да развіцця інфраструктуры прыносіць свой плён. Аляксандр Ласмінскі адчыняе дзверы ў яшчэ не адкрытую кавярню — там пакуль толькі ідуць аздабленчыя работы, чый стыль збольшага адпавядае гістарычнай назве ўстановы. Гаспадыня ахвотна дэманструе самыя ўтульныя залы, размешчаныя акурат пад зямлёй. І сапраўды, больш стыльны інтэр'ер за неатынкаваную старую кладку не прыдумае ніводзін мастак! Як і лепшы антураж за гродзенскі дворык, у якім можна будзе папіць кавы ўжо ўлетку.

Мяне даўно цікавіў такі парадокс. У добраўпарадкаванай гродзенскай "староўцы" па вечарах пуставата, а ў доволі-такі занябаным кракаўскім раёне Казімеж, дзе ногі шоргаюць па шчарбатыя пліткі яшчэ савецкіх часоў, жыццё віруе кругласутачна. Разгаварыўшыся некалькі адным беластоцкім студэнтам, даведваюся, што ён прыехаў на ўік-энд у Кракаў... менавіта каб "патусавацца" па кавярнях. А потым я прачытаў, што за год такіх турыстаў набіраецца некалькі мільёнаў!

У Казімежы, які можна прайсці наскрозь за дзесяць хвілін, кавярняў каля 200, і самыя папулярныя з іх — менавіта тыя, што перадаюць аўтэнтычны настрой гэтых месцаў: старыя рэчы, парэпаныя сталы і ніякага намёку на еўрарамонт. На ім, думаецца, могуць эканоміць і гродзенскія рэстаратары.

— На шчасце, сярод інвестараў ёсць людзі, якія шануюць не пластык, а дрэва, — кажа начальнік аддзела Віталь Мамачкін. — І яны аддадуць перавагу не "навадзелу", а менавіта помніку спадчыны, не палюхаючыся дадатковых выдаткаў. Бо разумеюць, што гісторыя — гэта дарага, але... яно таго варта!

забудаваць Новы свет сучаснымі шматпавярхоўкамі. Колішняя ўскраіна сёння апынулася амаль у цэнтры горада, дзе прыватнаму сектару не месца. Ды і былыя стандарты побыту ніяк не могуць задаволіць сённяшніх гродзенцаў. Многія жыхары Новага свету даўно мараць прыняць ванну ў сябе дома.

Адна праблема: такі падыход ну ніяк не стасуецца з дзяржаўнай палітыкай у справе аховы спадчыны. Ды і з канцэпцый горада-музея — таксама. Менавіта таму гродзенскія гісторыкі, работнікі культуры ды і проста неаб'якавыя людзі прапануюць альтэрнатыўныя варыянты лёсу Новага свету. У якасці аргумента на сваю карысць яны могуць прывесці гістарычны прэцэдэнт.

У 90-я гады згаданая вышэй няпростая дyleма паўстала і перад вільнюскім раёнам Ужупіс, або Зарэчча, застаўленым не дужа прыгожымі, але старымі камянічкімі, якія планамерна ператвараліся ў руіны. З аднаго боку — амаль цэнтр горада, а з іншага... можа, і непрыглядная, але — спадчына! Як тут правільна паставіць коску ў сказе "Зносіць нельга захаваць"?

Гродна чакае вынікаў "буму" на старыя будынкi

Як адзначыў мой суразмоўца, сярод інвестараў не так даўно быў сапраўдны "бум" на старыя будынкi. І сапраўды, сёння многія з іх абцягнуты будаўнічай сеткай: там ідуць рамонтныя работы. Адпаведна, у спецыялістаў аддзела культуры паболела клопатаў.

— Да справы аховы спадчыны мы ставімся вельмі ўзважана і сур'ёзна, — кажа Віталь Мамачкін. — Гэта тычыцца і прапаганды, і кантролю. А інвестары ставяцца з паразуменнем.

Вектар лёсу Новага свету

Раён Гродна пад назвай Новы свет лічыцца надзвычай цікавым узорам "нетыповай" грамадзянскай забудовы — гэта скарб для аматараў архітэктурнай экзотыкі. Жыхары колішняга прадмесця будаваліся кожны на свой капыл, даючы волю ўласным фантазіям і ўяўленням пра прыгажосць. Таму "эканом-варыянт" класіфізму тут суседнічае з "народным канструктывізмам" або нават далёкім водгуллем ідэй кубістаў, выкананым у дрэве. І самае галоўнае — тут цудам ацалела атмосфера даваеннага Гродна.

Цудам — бо гэтая забудова не ўнесена ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурнай спадчыны. Таму ўжо сёння цялася раёна парушана навуоткімі прыватнымі катэджамі (якія наўрад ці калі зацікаваць гісторыкаў архітэктурны) ды, што яшчэ горш, некалькімі шматпавярхоўкамі. Сёння тыя дамкі, збудаваныя пераважна за польскім часам, яшчэ здатныя выконваць сваю першапачатковую функцыю — іх знос пакуль не дасягнуў крытычнай адзнакі, хаця некаторыя і спусцелі. Але ўжо ў бліжэйшым часе пытанне аб будучыні Новага свету стане, што называецца, "рубам".

Адзін варыянт адказу на яго цалкам прадказальны і аргументаваны: з нуля

І тады на тэрыторыі квартала была самаабвешчана незалежная рэспубліка мастакоў, з усімі належнымі атрыбутамі: урадам, валютай і канстытуцыяй, дзе, у прыватнасці, зазначана, што "Чалавек мае права жыць побач з Віліяй, а Вілія — цячы побач з чалавекам". Вынікі былі цалкам заканамерныя. Ужупіс сёння не абмінае ніводзін турыст, які прыязджае ў Вільнюс. Раён стаў модным — з усімі наступствамі.

Слядоў капітальнага добраўпарадкавання ў Зарэччы не ўбачыш і сёння. Затое туды актыўна пацягнуўся прыватны інвестар. Спарадзіўшы дзіўныя, нават з інжынернага пункта гледжання, кантрасты: другі паверх дома стаіць без вокнаў і даху, а на першым абсталяваны шыкоўны рэстаран.

І гэта прэтым, што "багемны" імідж застаўся, па сутнасці, на ўзроўні дэкларацыі: узвыкты дзень цікавых дзей у Зарэччы не пабачыш. А вось задумы адносна "турыстычнасці" Новага свету дазвання працякнуць падейнасцю ды інтэрактывам.

Адна з рэдкіх у Новым свеце камянічак — былы дом губернатара — сёння належыць гарадскому аддзелу культуры: там размешчаны школа мастацтваў і гарадскі метадычны цэнтр.

— Сумесна са сваімі партнёрамі з Даўгаўпілса, мы акурат надоечы падалі заяўку на транспамежны турпраект, дзе наша частка — гэта рэканструкцыя той самай камяніцы па вуліцы Рэйманта і пераўтварэнне яе ў Музей горада, — кажа Віталь Мамачкін. — Побач зробім домікі-майстэрні, дзе турысты змогуць самі папрацаваць з глінай або молатам. Будзем пастаянна праводзіць невялічкія канцэрты ды розныя імпрэзы, запрасім рыцараў... Гэта будзе своеасаблівы цэнтр Новага свету...

І, у той самы час, — пачатак яго турыстызацыі. Начальнік аддзела культуры спа-

дзяецца, што рэалізацыя праекта здолее паўплываць і на лёс іншых дамкоў Новага свету: яны стануць прыцягальнымі для інвестараў. Як адзначыў Віталь Мамачкін, праца па наданні "новасвецкай" забудове статусу помніка спадчыны ўжо актыўна вядзецца. Але... Тут узнікае нямала пытанняў, якія патрабуюць уважаннага адказу.

— Справа ў тым, што сярод сапраўды цікавых дамоў у гэтым раёне шмат той забудовы, якая ніякай каштоўнасці не ўяўляе: скажам, баракаў 60-х гадоў, — кажа начальнік аддзела культуры. — Таму спецыялісты сёння вызначаюць, якія будынкi вартыя статусу помніка, і выпрацоўваюць пэўны комплексны падыход у стаўленні да гэтага гістарычнага раёна...

На думку Віталія Мамачкіна, "турыстычныя" будынкi павінны пакрысе выводзіцца з жыллёвага фонду. Аднак дэкан факультэта турызму і сэрвісу Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта Сяргей Данскіх прытрымліваецца на гэты конт іншага меркавання:

— Ёсць дзве прынцыпова розныя мадэлі развіцця турызму: егіпецкая, дзе турысты поўнаасцю адасобленыя ад мясцовых жыхароў, і галандская, дзе турыст блукае па горадзе, які жыве сваім натуральным жыццём. Турыстычнае выкарыстанне Новага свету магло б стаць першай спробай увасобіць апошнюю мадэль на Беларусі. Тым больш, многія тамтэйшыя жыхары здатныя распавесці пра гісторыю раёна ку-

ды цікавей за прафесійнага экскурсавода, і нават гарбатай яшчэ пачастуюць!..

На думку спецыяліста, менавіта ў Новым свеце можна аднавіць тое шматнацыянальнае Гродна міжваенных часоў, якое ўжо выпадала лічыць страчаным: на першым паверсе — кавярня або майстэрня рамесніка, на другім — яго кватэра...

— Тыя жыхары раёна, якіх не задавальняюць тамтэйшыя ўмовы і старонняя ўвага, абяруць сучасныя кватэры, — дадае Сяргей Данскіх. — Але іх месца могуць заняць іншыя людзі — тыя, хто будзе жыць за кошт турпаслуг, самі з'яўляючыся, у той самы час, і "аб'ектам паказу". Бо турысты прагнуць убачыць не толькі творы мастака, але і яго паўсядзённы побыт, — такая ўжо псіхалогія чалавека...

Варта дадаць, што своеасаблівыя гібрыды майстэрні і галерэі ўжо сапраўды засведчылі сваю плённасць у іншых краінах. А здымкі бялізны, развешанай над венецыянскімі вулчакімі, засталіся на флэш-карце бадай кожнага, хто пабываў у гэтым горадзе.

Адным словам, Гродна — гэта бязмежнае поле як для прымянення сусветнага досведу, так і для чыстага крэатыву. І будучыя выпускнікі факультэта турызму, які быў адкрыты ўсяго некалькі гадоў таму, без працы дакладна не застануцца.



На фоне штодзённых клопатаў ідэя горада-музея падаецца занадта амбітнай. Але, як бачым, грунт для яе рэалізацыі — навідавоку. І менавіта такія маштабныя праекты могуць зрабіць нашу турындустрыю канкурэнтаздольнай у параўнанні з суседзямі, у якіх ёсць Львоў, Вільнюс, Санкт-Пецярбург. І, разам з тым, кардынальна вызначыць лёс Гродна.

**Ілля СВІРЫН,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Гродна — Мінск**

За 72 гады існавання Беларускага дзяржаўнага тэатра лялек створана безліч пастаноў, адзначаных на самых прэстыжных тэатральных фестывалях. Сёння ж тыя лялькі, што да гэтай пары вызначаюць вехі развіцця дадзенай галіны айчыннага тэатральнага мастацтва, апынуліся пад пагрозай знікнення. Справа ў тым, што першы ў краіне Музей лялек пры сталічным тэатры які год не можа знайсці грошай на тэрміновае пераабсталяванне і рэстаўрацыйныя работы...

— Доўгі час наш музей быў адзіным у рэспубліцы, — падкрэсліў дырэктар Беларускага дзяржаўнага тэатра лялек Яўген Клімакоў. — Калегі з абласцей зазначалі, з якой цікавасцю перад пачаткам спектакля і ў антракце глядачы наведваюцца ў музей. Наша пачынанне было падтрымана калегамі: у новым будынку Гомельскага абласнога тэатра лялек адчыніўся падобны музей. Як бачым, жыццё даказвае неабходнасць існавання пры тэатры падобнай структуры. І вельмі шкада, што першы музей лялек пачынае губляць свае пазіцыі. Прайшло ўжо 16 гадоў з часу адкрыцця, і таму, натуральна, ён патрабуе капітальнай рэканструкцыі.

Штогод тэатр падае ў Мінгарвыканкам, на балансе якога знаходзіцца ўстанова, каштарыс на правядзенне рэканструкцыі музея. Але на

расцярушваецца. Пап'е-машэ і дрэва рассыхаюцца і трэскаюцца. Цяпер ужо многім лялькам патрабуецца рэканструкцыя...

Выправіць сітуацыю, назначаюць спецыялісты, дапамаглі б кандыцыянеры: гэта — добры спосаб стварыць прыдатны тэмпературны рэжым без выкарыстання спецыяльнай і, адпаведна, дарагой апаратуры. Але — справа, зноў-такі, упіраецца ў фінансы.

Не хапае тэатральнай скарбніцы і годнага светлага абсталявання. Да адкрыцця доўгачаканага музея майстры тэатра прыстасавалі звычайныя побытавыя лямпы, што даюць агульнае асвятленне памяшкання. На жаль, гэты маленькі музей не мае магчымасці набыць хаця б лакальнае святло, каб кожную ляльку паднесці наведвальніку паасобку.

спіраллю ўзвіваецца ад увахода да фае другога паверха. У фае ж аформлены другі стэнд — у выглядзе казачнага замка, з вокнаў якога бачныя галоўныя героі легендарных спектакляў. Вось прыклад даволі простага, але вельмі цікавага сучаснага вырашэння экспазіцыі.

Зрэшты, сталічнаму Музею лялек прапанавалі магчымыя варыянты перапланіроўкі памяшкання. Прынамсі, адзін з вучняў галоўнага мастака тэатра Валерыя Рачкоўскага прадставіў цікавую канцэпцыю, згодна з якой цэнтральная экспазіцыя павінна была стаць своеасаблівым генеалагічным дрэвам. Аднак пытанне зноў "забуксавала" на стадыі фінансавання: мастак справядліва папросіў грошы за распрацоўку праекта.

З чаго пачынаецца прафесія?

— Кожны тэатр пачынаецца з вешалкі? А наш — з музея! — зазначае Яна Агеенка. — Сюды трапляе кожны, хто набывае білет на спектакль. Зрэшты, мы, часцяком, — першы музей у жыцці малечы: менавіта ў нас дзеці ўпершыню знаёмяцца з паняццямі "выстаўка", "экспанат", правіламі паводзін...



Каштарыс для "чорнага кабінета"

Гаючыя слёзы музейных лялек

Уратаваная гісторыя

Першы ў Беларусі тэатр лялек пакаў збіраць глядачоў на свае спектаклі яшчэ ў 1938-м. І амаль адразу мастацтвазнаўцы загаварылі аб асаблівым творчым почырку айчынных мастакоў-лялечнікаў. Так адбылася з пакалення ў пакаленне, таму цяпер мы можам без сумневу казаць, што такія творцы, як Леанід Быкаў, Аліна Фаміна, Ларыса Герлаван, Валерыя Рачкоўскі, Аляксандр Вахрамееў, вызначылі кірунак развіцця нацыянальнага лялечнага мастацтва і прынеслі яму сусветнае прызнанне.

Аднак, нягледзячы на шматгадовую гісторыю, нам у спадчыну засталася не так і шмат унікальных работ тэатральных майстроў. Справа ў тым, што доўгі час дзейнічаў дакумент, згодна з якім пасля спісання спектакля дэкарацыі і лялькі неабходна было знішчаць. У выніку найстарэйшай лялькай у фондах тэатра з'яўляецца трысціначная, "народжаная" ўсяго толькі ў 1960-х! На жаль, выпадае падсумаваць: мы ўжо згубілі два дзесяцігоддзі нашай гісторыі...

Правілы, канешне, правіламі, але...

Унікальныя работы змаглі захавацца для будучыні толькі дзякуючы высілкам асобных людзей, сярод якіх вялікая заслуга належыць былому галоўнаму мастаку тэатра Аліне Фаміной. Яна змагла зберагчы самыя каштоўныя лялькі, самастойна іх рэстаўравала.

— Аліна Рыгораўна доўгі час даводзіла кіраўнікам тэатра, што лялькам, якія прывезлі ў краіну прызы шматлікіх прэстыжных фестываляў, неабходна годнае прыстасаванне і пасля зняцця спектакля з рэпертуару, — распавяла музейны наглядчык Яна Агеенка. — Менавіта яна змагла дабіцца таго, што ў 1995-м тэатр выдаткаваў асобную плошчу пад музей...

жаль, грошы для вельмі важнага для гісторыі нацыянальнага тэатральнага мастацтва аб'екта пакуль не знаходзяцца. Увосень з праблемамі музея пазнаёмілася кіраўнік ўпраўлення культуры Мінгарвыканкама Віталіна Рудзікава.

— У тэатрах, падпарадкаваных Мінгарвыканкаму, існуе шмат пытанняў, якія патрабуюць значных фінансавых выдаткаў. Упэўнена, праблема патрэбна вырашаць па ступова, у першую чаргу вылучаючы больш набалелыя. Прынамсі, тэатру лялек неабходны новы аўтобус: ён даасць магчымасць выязджаць на гастролі. Таму было вырашана, што мэтазгодна ў 2011-м закупіць аўта-транспарт. Патрэбныя на рэканструкцыю музея грошы плануецца ўнесці ў фінансавую праграму 2012 года, — пракаменціравала карэспандэнту "К" сітуацыю Віталіна Рудзікава.

Ці цёпла табе, марыянетка?

Зразумела, сёння лялечнікі не сядзяць у чаканні змен. Як могуць яны падтрымліваюць унікальныя музей, праводзяць касметычныя рамонты. Аднак гэтым не вырашыць, так бы мовіць, глабальных праблем, самай галоўнай з якіх з'яўляецца пытанне тэхналагічнага пераабсталявання памяшкання.

— Узімку да мяне штодня падыходзяць мамы маленькіх глядачоў са скаргамамі, што ў музеі вельмі халодна. Улетку ж, наадварот: толькі і размоў, што аб духаце, — прадоўжыла Яна Агеенка. — Але ж дзеці заходзяць сюды на хвілін дзесяць. Цяпер уявіце, як такія ўмовы адбіваюцца на ляльках, што знаходзяцца тут пастаянна! Ад такіх тэмпературных перападаў экспанаты пачалі псаваліся. Многія з іх зроблены з паралону, які ў такіх умовах проста

Канцэпцыя — ёсць! Чаго ж не стае?..

Кожны, хто хоць аднойчы быў у гэтым музеі, падтвердзіць, як шыкоўна глядзяцца экспанаты на фоне чорнага аксаміту. Але мала хто ведае, колькі высілкаў прыкладаюць лялечнікі, каб штогод ачышчаць "чорны кабінет" ад пылу і молі, якія, зразумела, таксама вельмі шкодныя для лялек.

— Можна абысціся тым, каб пачысціць паркет, прапыласосіць аксаміт, але для музея ў цэлым — гэта крок назад, — кажа Яна Агеенка. — Не адно пакаленне наведвальнікаў ужо вырасла, а мы не змяняемся. Неабходна новае канцэптальнае вырашэнне музейнай прасторы...

І сапраўды, сёння, пагадзіцеся, замала проста развесіць лялькі па пэўных месцах. Асабліва калі ўзяць да ўвагі, што асноўныя наведвальнікі — дзеці, "выхаваныя" ўжо на 3D-анімацыі, камп'ютарных спецэфектах. Новае пакаленне вельмі патрабавальна ставіцца да візуалізацыі, і патрэбна апошні факт улічваць.

Тут не магу не згадаць пабачаную ўлетку лялечную экспазіцыю ў Санкт-Пецярбургскім тэатры марыянетак імя Я.С. Дземяні. У першым у Расіі прафесійным тэатры лялек для невялічкай выстаўкі ўнікальных экспанатаў 1930-х гадоў прыдумалі рухомую лясвіцу, што

Прывяду прыклад. Фукцыю ад-укацыйнага цэнтра як адну з галоўных развівае Музей тэатральных лялек Дзяржаўнага акадэмічнага цэнтральнага тэатра лялек імя С.Абрамцава, што ў Маскве. Гэты музей таксама пачынаўся з невялікай экспазіцыі на балконе; сёння ж ён мае больш за 3500 тэатральных лялек і атрыбутаў прадстаўленніў з 60 краін свету. Адны з іх месцяцца ў экспазіцыйнай частцы, астатнія захоўваюцца ў некалькіх асобных спецыяльных фондах.

Акрамя гэтага, музею належыць бібліятэка, якая прапануе ўсім, каму патрэбна спецыяльная літаратура, кнігі па пытаннях тэатра лялек на 43 мовах і найбагацейшы збор спецыялізаванай драматургіі. А таксама — унікальныя матэрыялы па гісторыі тэатра лялек.

— У штат музея ўваходзіць 15 чалавек, — патлумачыла карэспандэнту "К" галоўны закахальнік музея ДАЦТК Алена Гусева. — Яны займаюцца архівамі: рукапісы, царцяжы, афішы, плакаты, праграмкі, эскізы дэкарацый і касцюмаў, відэаматэрыялы і кінафільмы, фотаздымкі, негатывы і слайды, асабістыя фонды і архіўныя матэрыялы. Каб музей быў сапраўды жывым, на яго базе мы ставім камерныя спектаклі, а таксама ладзім лекторыі для дзяцей і дарослых...

Зразумела, што мінскаму Музею лялек аб такім маштабе дзейнасці пакуль казаць не даводзіцца. Ды і пры ўсім жаданні ў невялікім будынку тэатра не знойдзецца свабоднага пакоя пад тую ж бібліятэку ці фота-, кіна-, відэаархівы (скажам, цяпер лялечная драматургія і тэатральны архіў захоўваюцца ў загадкава літаратурнай часткі).

Але гэта не замінае музею дзяліцца з тымі ж студэнтамі галоўным багаццем: сакрэтамі майстэрства слаўных айчынных мастакоў-лялечнікаў. Тым, каму заўтра ствараць гісторыю мастацтва, сёння гатовы расправесці сакрэты ўнікальных манекенаў з легендарнага "Майстра і Маргарыты": яны так былі падобны на звычайных людзей, што не на жарт пужалі глядачоў, калі раптам падскоквалі ў глядзельнай зале пасярод спектакля і пачыналі размаўляць. Пакажуць і тое, як дабіваўся ад персанажаў "Прыгоды швалье д'Артаньяна" па-французску вытанчанага павароту рукі, чым завівалі локаны гэтых лялек, што эфектна трымаюцца ўжо больш за два дзесяці гадоў. Гэта тыя нюансы прафесіі, якія не атрымаеш з падручнікаў, без якіх не зможаць зрабіць новае адкрыццё ў сучасным лялечным мастацтве.

Лялькі ў пошуках спонсара

Магчыма, вырашыць праблема маленькага музея, што захоўвае гісторыю вялікага пласта нацыянальнага мастацтва, дапамаглі б спонсары. Верагодна, сярод прыхільнікаў таленту сталічных лялечнікаў рана ці позна знойдзецца мецэнат, у якога таксама баліць сэрца за лёс знакамітых лялек. Пакуль у тэатра падобнай падтрымкі няма.

Мы прызвычаліся да таго, што кнігі, карціны, кіна- і фотаплёнкі неабходна захоўваць у належным тэмпературным рэжыме, у памяшканнях, абсталяваных спецыяльнай апаратурай, каб наступнае пакаленне змагло імі карыстацца. А вось на тэатральныя лялькі многія забываюцца. Але яны — такая ж неад'емная частка мастацтва. Можна і далей марудзіць з абсталяваннем памяшкання, але можа стацца так, што, калі грошы нарэшце знойдуцца, ужо не будзе чаго захоўваць...

Настасся ПАНКРАТАВА



— Раскажыце, калі ласка, якія з арганізацыйных момантаў у працы нямецкіх калег вы для сябе адзначылі ў першую чаргу?

— Шэсцьдзесят першы па ліку Берлінале, натуральна ж, з арганізацыйнага пункта гледжання, стаўся цікавым вопытам. Вельмі ўразіла тое, што там інакш, чым у нас, будуецца ўзаемаадносін між людзьмі на фестывалі. У нас прынцып запрашэння гасцей палягае ў значнай ступені ў асабістых стасунках. Адпаведна, пад час такога буйнога мерапрыемства, як кінафорум, вельмі складана ўдзяліць кожнаму з гасцей належную ўвагу — для гэтага быў бы патрэбны ўдвая большы штат работнікаў. На Берлінале ж — вельмі дэмакратычная сітуацыя. Безумоўна, існуе невялікая катэгорыя VIP-гасцей, якія знаходзяцца ў цэнтры пастаяннай увагі. Усе ж астатнія — акрэдытаваная прэса, удзельнікі кінарынку, як мы, ды іншыя — прадастаўлены самі сабе. Яны могуць, зыходзячы з уласнага густу і інтарэсаў, выбіраць праграму, будаваць свой рабочы графік, — арганізатары прадастаўляюць усю неабходную інфармацыю, але ніхто персанальна імі не аплуецца. Усе — на роўных.

— Наколькі гэта зручна для удзельнікаў і гасцей фестывалю?

— Такі падыход трымае ў пастаянным тоне: ты ведаеш, што для таго, каб трапіць на пэўныя мерапрыемствы, неабходна падняцца раніцай, прыйсці да паловы дзевятай у фестывальны цэнтр, каб паспець атрымаць па сваёй акрэдытацыі запрашальнікі на выбраныя табой імпрэзы, адстаць чаргу... Далёка не заўсёды ўдавалася трапіць на ўсё, што хацелася наведаць, але ж ніводнага разу я не бачыла, каб нехта рваў на сабе кашулю і, патрасаючы ганаровымі рэгаліямі, патрабаваў да сябе асаблівага стаўлення. Для прэсы ўвогуле арганізавана свая асобная праграма з паказамі, запрашэннем гасцей, фестывальным клубам, так што мы фактычна нават і не перасякаліся: у іх быў “свой” форум, у нас — “свой”.

Уся работа з гасцямі і ўдзельнікамі Берлінале пабудавана на сістэме электроннага сканіравання бэджэў. Разам са здымкамі, бэдж утрымлівае індывідуальны штрых-код, так што пры ўваходзе на тую або іншую імпрэзу табе дастаткова толькі прыкласці яго да адпаведнага сканіруючага прыстасавання. Гэтак жа і кожная імпрэза мае свой штрых-код: скарыстаўшыся гэтым прынцыпам, можна адразу ўбачыць, ёсць на яе вольныя білеты ці не.

тывальныя паказы адбываліся ў розных месцах, але ў асноўным — у мультиплексах. Сярод іх ёсць і тыя, дзе маецца каля 12 кіназалаў! Перад паказамі выходзіла вядучая, якая на некалькіх мовах прадастаўляла стужкі.

— А “чырвоная дарожка”?

— Берлінале-пляч — тая плячоўка, дзе штодзённа адбываюцца прэзентацыі фільмаў, што ўдзельнічаюць у конкурснай праграме, а не толькі цырымоніі адкрыцця і закрыцця. Таму дарожка ляжыць увесь час, пакуль праходзіць фестываль. Вячэрнія паказы Берлінале ідуць з нямецкімі цітрамі — для гледачоў, і кожны вечар па гэтай дарожцы перад пачаткам карціны і пасля яе праходзяць госці — прадаўцы стужкі, якая паказваецца. І не важна, што надвор’е, як і ў нас у ліс-

— Галоўны арыенцір Берлінале — фестывальны глядач або прафесіяналы? Якім чынам вытрымліваецца баланс?

— Форум найперш для берлінцаў, але ў рамках кінарынку, што адбываецца тымі ж днямі ёсць шэраг падзей для прафесіяналаў. Прыкладам, мы на кінамаркеце ўбачылі мноства прапаноў ад разнастайных дыстрыб’ютарскіх кампаній.

— Але ж — не ад беларускіх... Што неабходна зрабіць, каб і наша кіно трапіла ў гэтую “абойму”?

— Найперш неабходны кінапрадукт, адпаведны сусветным стандартам, і прафесійныя менеджэры, якія стануць яго прасоўваць. Але думаю, што неабходна проста займацца гэтым пытаннем, зарэгістраваць “Бе-

3 10 па 20 лютага прыхільнікі кінематографа з розных краін сачылі за тым, як жа раздзяляць узнагароды ўдзельнікі знакамітага Берлінале — аднаго з найбуйнейшых кінафорумаў свету. Як зазвычай і бывае, знешні, парадны, бок любога мерапрыемства — гэта ўсяго толькі відочная частка арганізацыйнага “айсберга”, што рухае ідэю ў абраным кірунку. А як жа хочацца зазірнуць “за кулісы”, убачыць і адчуць увесь маштаб імпрэзы! Сёлета гэтка магчымасць прадаставілася беларусам: акурат з мэтай пераймання арганізацыйнага вопыту ў фестывальным кінарынку Берлінале прынялі ўдзел і арганізатары Мінскага міжнароднага кінафестывалю. Мы гутарым з дырэктарам нядаўна створанага Цэнтра візуальных і выканальніцкіх мастацтваў, дырэктарам сталічнага кінафоруму Анжалікай КРАШЭЎСКАЙ.

“Сканіраваць Берлінале з вынікамі для “Лістапада”

За кулісамі аднаго кіна“айсберга”

— Як выглядала цырыманіяльная частка сёлета Берлінале?

— Адкрыццё праходзіла вельмі лаканічна і кансерватыўна. З прывітальнымі словамі выступілі міністр культуры Германіі, мэр Берліна, прэзідэнт фестывалю. Прадставілі журы форуму, удзельнікаў асноўнага конкурсу і тут жа паказалі пазаконкурсную стужку. Ніякай асаблівай “культурнай праграмы” ў выглядзе спеваў ды танцаў не было. Ніхто не страляў з гармат, не запальваў феерверкаў і не сыпаў бліскавак...

Затое тэхнічнаму абсталяванню і рабоце тэлебачання можна было толькі заздросціць! Той, хто не трапіў на цырымонію адкрыцця, мог назіраць яе на шматлікіх плазменных экранях, размешчаных не толькі на фасадзе Берлін-палаца, але і ва ўсёй цэнтральнай частцы горада. Камеры паказвалі гасцей ад таго часу, як яны пад’язджалі на машынах, і да выхаду на сцэну, але кадры, калі нехта “выпадкава” чухаў патыліцу, проста не было. І калі прадаўцы членаў журы або спонсараў фестывалю, апэратар не “шухаў” іх — у кадры адразу ж з’яўляўся той самы чалавек, пра якога ішла гаворка.

Між іншым, трансляцыі бягучых мерапрыемстваў, прэс-канферэнцый, а ў перапынках — рэкламных ролікаў форуму і яго спонсараў ішлі на вулічных экранях пастаянна. Ну, а самі фес-

тападзе, не летняе; на другі дзень фестывалю нават невялікі дожджык прайшоў. Для форуму гэта не перашкода: над “дарожкай” створана спецыяльная канструкцыя-казыроўка, і ў большай ступені — для гледачоў. Так што там пастаянна можна ўбачыць прыхільнікаў кіно, якія прыходзяць, каб пабачыць любімых зорак. Ды і сама “чырвоная дарожка” — дываналінавая, прычым уяўляе з сябе не проста яркую пляму, а арганічна ўпісана ў агульнае фестывальнае афармленне: у гэтым колеры яшчэ шмат каго было зроблена, нават крэлы ў глядзельнай зале — адпаведнага тону! Такая прадуманасць вельмі ўравае. Адчуваецца, што гэта не проста буйное мерапрыемства, а — сапраўднае свята для ўсяго горада.

— У чым выражаецца гэтка святочнасць?

— Складаецца адчуванне, што ўвесь горад гэтымі днямі жыве фестывалем. Паўсюль — яго сімволіка, адпаведны дызайн і ненавязлівае афармленне ў стылістыцы форуму. У вынішніх касках, якія гандлююць білетамі на фестывальныя паказы, — чэргі, прычым білеты можна купіць толькі на некалькі дзён наперад. У арганізацыі здзейнічана шмат структур, але зусім не адчуваецца, што ў кожнага — свой асобны ўчастак работы, за які ён адказвае: перад табой людзі, што робяць агульную справу.

ларусьфільму” на маркеце як кампаніі, што займаецца кінаіндустрыяй і можа прэзентаваць пэўны прадукт. Была ж на кінарынку расійская кампанія, якая прадаўляла “Брэсцкую крэпасць”. Таму тыя, хто хочучы знаходзіць магчымасці патрапіць у Берлін і заявіць пра сябе.

— Што з набытага вопыту вы плануеце пераняць і ўкараніць на “Лістападзе”?

— Па-першае — узровень паліграфічнай прадукцыі, прынцыпы работы з інфармацыяй і яе арганізацыя: як сабраць разам карты, расклад паказаў, звесткі пра фільмы і спрасціць падачу ўсяго гэтага. Па-другое — арганізацыю фестывальных паказаў. Прыкладам, у конкурсе Берлінале — усяго 16 карцін. Але ж агульная колькасць фільмаў і імпрэз у рамках форуму складае каля пяці соцень! Там існуе мноства праграм, і, як правіла, для кожнай з іх знаходзіцца свой зацікаўлены глядач. Думаю, і нам няма патрэбы гнацца за тым, каб усё “ўвапхнуць” у адну агульную праграму, а больш рацыянальна пайсці акурат гэтакім жа шляхам. Прычым, што ў нас, канешне ж, — іншая канцэпцыя, іншая фестывальная гісторыя. Таму наша задача — захаваць сваё індывідуальнае фестывальнае аблічча, узабагаціўшы яго новым вопытам. Зразумела, нельга проста “злізаць” чужы досвед, часам гэта нават і не патрэбна.

Але ж не варта і саромецца прызнаваць, што ты ў кагосьці вучышся. Галоўнае ж, што я пераняла б, — імкненне да прастаты і арыгінальнасці творчых рашэнняў.

— Наконт тэмы паліграфіі і іншай рэкламнай прадукцыі, ці з’яўляцца на бліжэйшым “Лістападзе” даступныя для гледачоў сувеніры: майкі, кубкі з лагатыпам фестывалю?..

— Сапраўды, гэта яшчэ адзін аспект, якому мы на сённяшні дзень можам толькі паазыздросціць. Пад час Берлінале побач з касамі працавалі спецыяльныя палаткі, якія гандлявалі адмысловымі сувенірамі з сімволікай фестывалю. Прычым іх асартымент не абмяжоўваўся адно толькі майкамі ды кубкамі — былі там і парасоны, візітоўніцы, мядзведзікі ў фестывальных шаліках, асобна шалікі... Прадаваліся і фестывальныя каталогі, якія, дарэчы, каштавалі не так і мала — 17 еўра. Але людзі з задавальненнем іх куплялі.

— Вы згадалі, што Берлінале традыцыйна мае шмат спонсараў. А як развіваецца супрацоўніцтва са спонсарамі ў “Лістапада”?

— Калі пачынаеш кантактаваць з імі, усе яны надзвычай добра рэагуюць на прапановы аб супрацоўніцтве, жадаюць далучыцца да нашых імпрэз. Але ж не думаю, што варта мець ілюзіі наконт таго, што ў бліжэйшы час сітуацыя са спонсарскай дапамогай зменіцца кардынальным чынам.

— Пытанне палягае толькі ў сістэме падаткаабкладання?

— Я думаю, у нас няма такой традыцыі, калі бізнес падтрымлівае культуру. Як няма і пэўнай канкурэнцыі ў самой галіне, каб там так віравалася творчае жыццё, што ўцягвала і людзей, якія займаюцца бізнесам. Хто можа стаць мецэнатам, спонсарам? Толькі той, хто, дасягнуўшы пэўнага фінансавага ўзроўню, разумее, што, у адрозненне ад іх, вечным можа быць толькі мастацтва. На сённяшні дзень людзей бізнесу неабходна як бы “падштурхоўваць” у гэты працэс, і для таго, каб сітуацыя змянілася, патрэбны час.

— Але ж акурат у вас гэтага часу няма: чарговы “Лістапад” мусіць адбыцца ўжо гэтай восенню...

— Што ж, будзем тымі самымі “піянерамі”, якія пракладваюць сцяжыну да бізнесу і ад бізнесу — да культуры. Думаю, гэта пытанне духоўнага развіцця ўсёй нацыі. Ужо сёння хочам выказаць падзяку Міністэрству культуры Рэспублікі Беларусь, Белтэлерадыёкампаніі, РУП “Белтэлеком”, кіраўнікам кампаній, што сталі нашымі партнёрамі — Віктару Бабарыку і Сяргею Нечыгураўку. Упэўнена, рана ці позна людзі прыйдуць да ўсведамлення: хто далучыўся да культуры — той выйграў.

Гутарыла Таццяна КОМАНОВА
Фота Юрыя ІВАНОВА

Пад такой незвычайнай назвай у Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва працуе эксперыментальная груповавая выстаўка “цудоўнай сяме́ркі” — майстроў беларускага габелена Алы Непачаловіч, Наталлі Сухаверхавай, Волгі Рэднікавай, Уладзіміра Лісавенкі, керамістаў Тамары Васюк, Максіма Калтыгіна і Алега Ткачова.



“Цаца ёсць цаца”



А.Непачаловіч. “Жыва”.

Творцы вельмі розныя і па ўзросце, і па светаразуменні. Але іх мастацкая светабудова мае адзін, вельмі важны, фундамент: захапленне прыгажосцю навакольнага свету. Усе ўдзельнікі выстаўкі, незалежна ад тэхнік і матэрыялу, валодаюць выключным дэкаратыўным талентам. Яны ўспрымаюць свет у павышанай эмацыянальнай танальнасці, у вострай характарыстыцы пластычных форм, дзе рэальнае прырода ці якіясьці з’явы, нацыянальныя матывы ўспрымаюцца не як сюжэты для літаральнага ўзнаўлення ў тэкстыльным узору, габеленавай кампазіцыі або керамічнай фактуры — усё праламляецца ў багатай фантазіі і трансфігуруецца ў эмацыянальна-пераканаўчы відовішчы вобраз.

На мой погляд, лідарамі гэтай “сяме́ркі” з’яўляюцца вопытныя і даўно прызнаныя ў краіне мастакі Наталля Сухаверхава, Ала Непачаловіч і Тамара Васюк, якая, дарэчы, прадставіла ў экспазіцыі сваю новую эксперыментальную серыю паліў з сямі частак “Адсутнасць формы”. У прынцыпе, большасць твораў была зроблена ў апошнія гады і раней не выстаўлялася, та-

му па гэтых работах можна сабе ўявіць, які вялікі патэнцыял маюць нашы майстры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва! Словам, размова пра тое, што наша габеленавая і керамічная творчасць апошнім часам пайшла на спад, не вытрымліваюць ніякай крытыкі. Узгадайце хаця

Таму мы бачым, што мудрыя продкі дбалі аб тым, каб дзіця разумела прыгажосць, інакш яно можа вырасці нядобрым, аднабокім, чэрствым, нечалавечым. Прыгажосць — гэта тая якасць чалавека, якая робіць яго богападобным, чулым, тонкім. Прыгажосць, хараство — гэта цуд і дар Божы. Потым, як дзіця падростае, яго апякае яшчэ адна багіня — Ляля. Яна тлумачыць яму аб родзе чалавечым, аб яго звычках, аб адносінах адно да аднаго. Дзіця само стварае сваю “лялю” з тэкстыльных палатняных кавалачкаў, надае гэтай вобразу рысы браціка, сястрычкі, маці. Гэтак было яшчэ ў на-

б работы, якія сёння ўпрыгожваюць Нацыянальную бібліятэку, Палац Рэспублікі, Мінскую ратушу, Мірскі замак. Хаця, па вялікім рахунку, безумоўна, сёння не вельмі хапае дзяржаўных заказаў на гэтае ўнікальнае мастацтва, якое ў нашай рэспубліцы лічылася найлепшым у СССР.

Што да назвы выстаўкі, дык на гэты конт добра і цёпла распавяла Ала Непачаловіч, аўтарка такіх цудоўных “народных” габеленаў, як “Святочны вечар”, “Жыва”, “Яжэ”, “Ходнік”, “Рытмы на зямлі”:

— Хочацца, каб глядач адчуў сваё бачанне прыгажосці, якое ў далёкай старажытнасці мела сваю багіню — Цацу. Нам не засталася яе партрэта ці выявы постаці, але мы добра памятаем з дзяцінства: як толькі нарадзілася немаўля, яму вусна тлумачылі, што сонейка — гэта “цаца”, кветачка — гэта “цаца”, птушачка — гэта “цаца”...



Н.Сухаверхава. “Купалле”.

шым дзяцінстве. Гэта не “барбі” — гэта сэнсавы, філасафічны і гульнівы парадак жыцця. А калі вырастае дзіцячына — яна сама становіцца “лялей”, прыгажуняй”.

Б.К.

Космас і Верачка

У мінскім Палацы мастацтва адбылася персанальная выстаўка скульптуры Валерыя Калясінскага, прысвечаная 50-годдзю з дня яго нараджэння.

Асноўнае месца ў прывабнай, змястоўнай экспазіцыі займаю віртуозна выкананы (з бронзы, чугуну, граніту, шмоту), старанна распрацаваны дакладны скульптурны партрэт на гісторыка-культурную, краязнаўчую, мемарыяльную і сучасную тэматыку. Майстар пераканаўчай, глыбокасіхалагічнай характарыстыкі абраных вобразаў неаўмысна скіроўвае ўвагу глядачоў ва ўлонне падзей адметных мінулых эпох.

Асабліва ж карысным, доўгачаканым на выстаўцы з’явілася шмат у чым “эк-

склюзіўная”, удалая аўтарская спроба вырашэння надта “злабадзённай”, актуальнай у мастацкіх колах праблемы: годнага адлюстравання вобразаў-сімвалаў сучаснікаў дарослых і дзяцей. Так, напрыклад, ёсць тут і вобразы А.Міцкевіча і А.Пушкіна, С.Мяношкі і Стэфана Баторыя.

Подоўгу можна было сузіраць і скульптурныя выявы дацэнта Ф.Папова, прыгажуню Верачку, умудронага старога мужчыну, які прайшоў нялёгкае жыццё, маладога мастака Н.Канпелькі, “касмичны” партрэт Ларысы... Вельмі шырокая і шматлікая палітра скульптурных вобразаў, вылепленых таленавітай рукой Валерыя Калясінскага...



Аляксандр РУНЕЦ

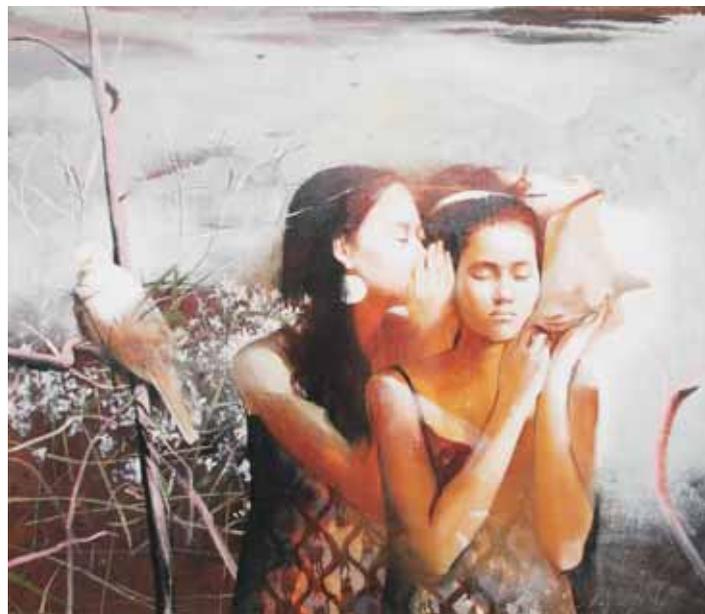
В.Калясінскі. “Адам Міцкевіч”.

“...Гербарый” шчаслівага чалавека

У галерэі Тызенгаўза ў Гродне адкрылася выстаўка маладой мінскай мастачкі Ірыны Ясюкайц-Дударавай “Гербарый сноў”.

Спыняючы час, творца збірае “засушвае” на палотнах моманты з асабістых успамінаў, уражанняў, падзей, якія, аддаляючыся ў прастору, амаль ператвараюцца ў настальгічныя карціны-сны. Гэтыя старонкі сімвалічнага альбома мы можам перагарнуць праз шмат гадоў, узнавішы ў памяці былое, часта нават забытае.

Летуценным пераўвасабленнем рэальнасці ўспрымаецца “Гербарый сноў. Ракавіна”, калі дзве прыгожыя, вытанчаныя дзяўчыны, прыслухоўваючыся да шуму вялікай ракавіны, як бы пераносяцца ў светлыя мроі, напоўненыя незвычайнымі птушкамі, раслінамі, неабсяжным далягладам, дзе можна існаваць бясконца і быць шчаслівым. Светлыя постаці жанчыны з дзяўчынкай у творы “Вянок”, атуленыя



І. Ясюкайц-Дударова. “Гербарый сноў. Ракавіна”.

мяккім вячэрнім сонцам, выглядаюць неаддзельна ад цёплай прасторы лета. Фігура жанчыны, пададзеная са спіны, абагулена ўспрымаецца адвечным сцвярджаннем каштоўнасці жыццёвых сіл зямлі, а вянок з траў у руках дзяўчынкі працягвае тэму няспынаснай прыроднага колазвароту.

Мастачка паслядоўна ўвасабляе на палотнах вобразы дзяцей, кожным разам раскрываючы новыя грані ўнутранага светаразумення маленькага чалавека. Злоўленае імгненне занатоўваецца аўтарам у творы “Адлюстраванне”, дзе дзіцячая непасрэднасць маленькай дзяўчынкі спалучаюцца з задуманай сузіральнасцю і патаемнасцю люстраной магіі. “Сон шчаслівага чалавека” напаяўняе палатно радасным пачуццём, што перадаецца, у першую чаргу, праз складаную колеравую экспрэсію пышных кветак, якія своеасаблівай каронай атачаюць дзіцячую галоўку. Увесь жывапісна-вобразны лад твора запэўнівае нас у тым, што такія безбаронныя маленькія істоты сапраўды павінны быць шчаслівымі, і мы, дарослыя, за гэта адказваем.

І.Ясюкайц-Дударова шукае свой асабісты шлях у мастацтве, у пэўнай ступені эстэтычна апелюючы да лепшых пластычных дасягненняў сусветна вядомых майстроў мінулага, творча пераасэнсоўваючы мастацкую спадчыну, стварае свой асабісты непаўторны духоўны свет. На выстаўцы жанравыя палотны арганічна дапаўняюцца націюрмортамі: яркімі, кідкімі, дэкаратыўна выразнымі. Асабліва прывабна глядзяцца на сталае барвовыя разламаныя гранаты, якія напісаны смачна, сакавіта, імпрэсіяна.

Але ўсё ж лейтматывам гучаць больш філасафічныя ноты, калі павольна плыве праз наш лёс у перавернутым, адбітым у воднай роўнядзі, свеце смешны “Папяровы караблік” — успамін дзяцінства, чагосьці няздзейсненага, страчанага і вельмі дарагога...

Марына ЗАГІДУЛІНА
Гродна

3 партрэта разца Азгура

18 лютага на доме 42 па сталічнай вуліцы К.Маркса адбылося святочнае адкрыццё мемарыяльнай дошкі Герою Савецкага Саюза, заслужанаму дзеячу фізічнай культуры і спорту Беларускай ССР Віктару Лівенцаву.

Віктар Ілліч Лівенцаў напісаў сваё імя на скрыжале гісторыі як выдатны арганізатар партызанскага руху ў Беларусі, камандзір 1-й Бабруйскай партызанскай брыгады на тэрыторыі Магілёўшчыны і Гомельшчыны, а пасля вайны, у 1950-я — 1970-я гады, уз-

рэтнага бюста Віктара Ілліча, яшчэ пры жыцці выяўленага Заірам Азгурам, і гэты бронзавы “барэльефны паўбюст” удала ўпісаны скульптарам Леанардам Пакульніцкім у дзвухпласкасную чырванаварвовую сімвалічную зорку. В.І. Лівенцаў сапраўды быў “зорным” чалавекам — і на вайне, і ў спорце, і ў актыўнай дзяржаўнай дыграмадскай дзейнасці.

На адкрыцці мемарыяльнага знака выступілі начальнік упраўлення культуры Мінгарвыканкама Віталіна Рудзікава, першы намеснік старшыні Рэспубліканскага Савета Беларускага грамадскага аб’яднання ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны Міхаіл Жукоўскі і іншыя.

Наш кар.

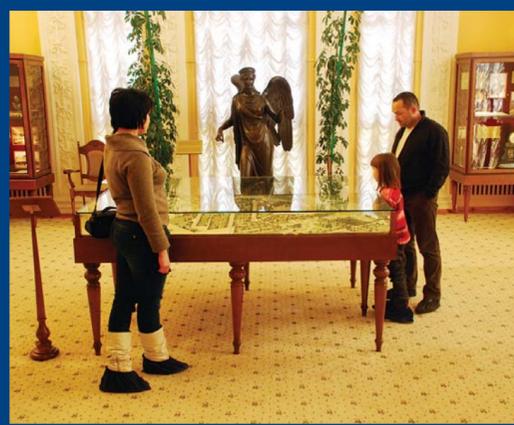
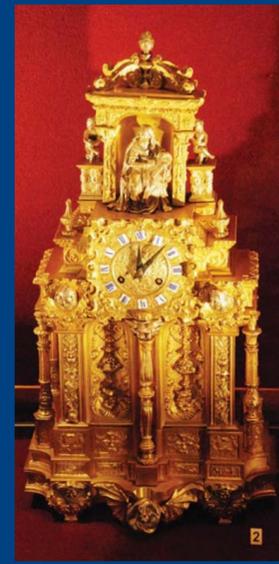


В.І. Лівенцаў сапраўды быў “зорным” чалавекам — і на вайне, і ў спорце, і ў актыўнай дзяржаўнай дыграмадскай дзейнасці.

начальваў Камітэт па фізічнай культуры і спорце пры Савецкім Міністраў БССР. Ён аўтар кнігі “Партызанскі край”.

Мемарыяльная дошка створана на аснове натурнага парт-

"ВУЛЕЙ" — У ГОМЕЛІ. А "ПЧОЛКІ" — З УСЯГО СВЕТУ...



Наглядзячы на тое, што сертыфікат Культурнай сталіцы Беларусі-2011 будзе перададзены Гомелю толькі 28 лютага, абласны цэнтр, нібы стол у гасціннай гаспадыні, ужо цяпер да краёў поўніцца самымі неверагоднымі мастацкімі "стравамі". Адно з іх днямі з задавальненнем пакаштаваў наш карэспандэнт. І "страва" гэтая мела мядовы пах...



Снег быў аксамітны і іскрысты. Сонца хавалася за рэдкімі хмаркамі, а калі ягоныя промні дасягалі зямлі, сняжынкі-свавольніцы пачыналі пералівіста ззяць. Наглядзячы на прыродную прыгажосць, мороз прабіраў да костак.
— Вар'ят, — сказаў малады мужчына, углядаючыся ў бераг Сожа.
— Морж, — запярэчыў яму пажылы.
Мы стаялі на пешаходным мосце праз Сож і назіралі за супрацьлеглым берагам. Ля высечанай у лёдзе пельцы чалавек апранаў на мокрае цела сарочку.
— У іх там пелька для экстрэмалаў, — патлумачыў пажылы.
Гэта адбывалася ў Гомелі 19 лютага.
Да адкрыцця беларуска-італьянскага маладзёжнага творчага цэнтру — так званага гомельскага "Вулей" — заставалася дзве гадзіны, і начальнік упраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Дзмітрый Чумакоў ласкава прапанаваў службовае аўто са шчырым вадзіцелем Сашам для вандроўкі па вуліцах Культурнай сталіцы Беларусі.

Сталічны Гомель
Не самы зручны час аглядаць Гомель у лютаўскія маразы. Гомель — паўднёвы горад, і ўвесь водар відовішча найбольш адчувальны летам. Зіма сёлета выдалася снежная, калочая, і на вуліцах у суботу сустракаліся рэдкія пешаходы.
— Усе дома сядзяць, — патлумачыў вадзіцель Саша, заўважыўшы мае здзіўленне.
А паглядзець у паўмільённым Гомеле ёсць на што. Невыпадка ён прыняў эстафету Культурнай сталіцы ў старадаўняга Польшча.
Пэралькі гарадскіх цікавостак, уключаных у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь, дасягае амаль сотні пабудов. І першае месца, канешне ж, займае палацава-паркавы ансамбль і вытанчанай прыгажосці палац, збудаваны ў XVIII стагоддзі ў "весачцы Гоміі", якую Кашырына II падарыла генерал-фельдмаршалу Пятру Румянцаву за выбітныя перамогі ў вайне з Турцыяй.
Менавіта гэты палац стаў эпіцэнтрам усяго гомельскага культурна-сталічнага жыцця. Менавіта тут варта шукаць вытокі гомельскага "Вулей".
А ідэя стварэння маладзёжнага творчага цэнтру ўзнікла пасля прэзентацыі кнігі старшыні Нацыянальнай камісіі па справах ЮНЕСКО Уладзіміра Шчаснага "Мастакі Парыжскай школы з Беларусі", дзе распавядалася пра парыжскі "Вулей", што ўзнік у 20-х гадах мінулага стагоддзя як прытулак маладых таленавітых мастакоў.

Пачатак сяброўства
У кастрычніку 2010 года пасля перамоў зрагу італьянскіх арганізацый з прадстаўнікамі Гомельскага аблвыканкама было вырашана стварыць у абласным цэнтры згаданы цэнтр. Міжнароднае дабрачыннае грамадскае аб'яднанне "Дапамога дзецям Чарнобыля" прыняло ўдзел у ажыццяўленні гэтага праекта.
Генадзь КАРЭЦКІ, старшыня МДГА "Дапамога дзецям Чарнобыля", вядомая асоба, адзначыў:
— Кожнае пятае дзіця Гомельшчыны ведае італьянскую мову. Пасля Чарнобыльскай трагедыі ў красавіку 1986 года першымі на нашу бяду адгукнуліся італьянцы...

Заслуга Генадзя Карэцкага ў арганізацыі кантактаў з Італіяй — несумненна. Ён наладжваў паездкі дзяцей з забурджаных раёнаў у Італію на адпачынак, дзе іх шчыра прымалі тамтэйшыя сем'і. Можна бяскожна распавядаць пра цеплыню і ўзаемакарыснасць гэтых стасункаў. Але адна гісторыя заслугоўвае асаблівай увагі.
Людміла ЖЫЖЭНКА, мастачка з Гомеля, суправаджала групу дзяцей у такіх паездках. У 1990-х гадах у ейнай групе была васьмігадовая Ірына Міхалка з Рэчыцы. Яе прымала сям'я Джавота з горада Кунае. Іра штогод адпачывала ў Італіі, а летас скончыла Гомельскі медыцынскі інстытут і выйшла замуж. На ўручэнне дыплама прыехалі італьянскія сябры і запрасілі маладу пару на Апеніны ў вясельную вандроўку.

Беларусь — Італія
Прэзідэнт Італьянскай валанцёрскай асацыяцыі ў Беларусі "AVIB" Рафаэле ІОЗА зазначыў на прэс-канферэнцыі:
— У гамяльчан з італьянцамі завязаліся эканамічныя кантакты ў чатырох сферах: сацыяльнай, будаўнічай, сельскагаспадарчай, знешнегандлёвай інавацыйнай дзейнасці. Гэта і стала падмуркам культурнага супрацоўніцтва, у межах якога летас прайшла, скажам, персанальная выстаўка сучаснага італьянскага мастака Эмануэле Вентаніні.
Прэзентацыя ж беларуска-італьянскага маладзёжнага творчага цэнтру прайшла ў залах Палаца Румянцавых пад час Дабрачыннага вечара "Палацавая фіеста-2011".

Якім будзе "Вулей"
Ён стане цэнтрам, лабараторыяй маладых мастакоў, што пачынаюць свой шлях. Стварэнне ўмоў для ажыццяўлення наватарскіх ідэй, падтрымка крэатыўнага мыслення, абмен вопытам дадуць магчымасць развівацца маладым творцам не толькі Гомельшчыны, але і Беларусі. У моладзі з'явіцца ўнікальная магчымасць пазнаёміцца з італьянскай культурай, а таксама прыняць удзел у сумесных мерапрыемствах.
Канцэпцыя творчага аб'яднання дазволіць спалучыць набыццё адукацыі, знанняў з калегамі, абмен думкамі, адпачынак.
Мяркуюцца прыцягненне міжнароднага фінансавання на арганізацыю і пашырэнне дзейнасці маладзёжнага творчага цэнтру ў межах сацыяльна значных праектаў. У выніку беларуска-італьянскага супрацоўніцтва плануецца стварэнне культурна-адукацыйных праграм і мерапрыемстваў па абмене вопытам паміж дзясюма краінамі. Гэта майстар-класы, канферэнцыі, прэзентацыі, ўзаемныя навучальныя праграмы, навукова-даследчая работа. А таксама — выдавецкая дзейнасць: падрыхтоўка буклетаў, каталогаў арт-праектаў на беларускай і італьянскай мовах...
Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Італьянскай Рэспубліцы Яўген ШАСТАКОЎ сказаў:
— Італьянцы, па маім досведзе, нярэдка блытаюць Літву з Латвіяй, але аб Беларусі ведаюць шмат — дзякуючы 25-гадоваму гуманітарнаму супрацоўніцтву. Мы чымсьці падобныя ў самой ментальнасці нашых народаў...
Намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкама Пётр КІРЫЧЭНКА запэўніў італьянскіх партнёраў у час прэзентацыі, што супрацоўніцтва на роўных пачатках будзе мець самы стваральны характар.

Феерверк
Адкрыццё гомельскага "Вулей" стала адметным святам з феерверкам і фэер-шоу. Палацавы парк нібыта ўзгадаў маладосць. Уздоўж алей стаялі апрапраныя ў даўгапоялы балахоны вартаўнікі з факеламі ў руках. Гучалі дзіўныя старадаўнія мелодыі, і мороз, падавалася, крэху памячэў ад маляўнічасці дзеі...
Натуральна, усё гэта сталася явай дзякуючы спонсарам.
Ірына ПАРТНОВА, генеральны дырэктар аднаго беларуска-германскага прадпрыемства — спонсара падзеі, — адзначыла: "Абрана Культурнай сталіцы Беларусі і Садружнасці, і гэта для нас доўгатэрміновы праект. Раней мы дапамагалі дзіцячым дамам і інвалідам, а спонсарства ў культурнай праграме ажыццяўляем упершыню".
Аляксандр ШАЦЬКО, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, падкрэсліў:
— Беларуская-італьянскі маладзёжны цэнтр будзе звязаны з бізнесам, што дазволіць таленавітай моладзі стаць на ногі.
"Перспектыва ў гомельскага "Вулей" — ёсць!", — дадаў Аляксандр Віктаравіч.

Які вулей узімку? Песімісты, натуральна, не паверачь: маўляў, вулей пачынае жыццё ўлетку, пад час квітнення. Але гомельскі "Вулей", сагрэты сардэчным цяплом стваральнікаў, будзе радаваць "міждам" цягам усяго года!
Юрый ІВАНОЎ, наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Гомель — Мінск
Фота аўтара



Дарчы
Месца размяшчэння будучага Цэнтру — будынак па вуліцы Пралетарскай, 19, які з'яўляецца помнікам архітэктуры канца XIX — пачатку XX стагоддзя і занесены ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь. Дварова частка будзе выкарыстана для правядзення выставак архітэктурных, скульптурных, ландшафтных кампазіцый. У перспектыве на дваровай тэрыторыі будуць пабудаваны выставачны павільён і гасцявы дом.
А пакуль распрацоўваецца праектна-каштарысная дакументацыя для рэканструкцыі будынка.



Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр стаў чарговай сцэнічнай пляцоўкай, дзе разгарнуўся паказ рок-оперы “Курган” Ігара Лучанка паводле твора Янкі Купалы і ўшанаванне памяці Уладзіміра Мулявіна, дзякуючы якому ў свой час колішняя вакальна-сімфанічная партытура кампазітара набыла сцэнічнае аблічча і другое нараджэнне.

нікаў, а эксперыментальны сцэнічны паказ твора стаўся “разыначкай” леташняга Дня беларускага пісьменства ў Хойніках. Нарэшце, адбылася і сталічная прэм’ера — у яшчэ больш адрэдагаваным варыянце. Але і гэта, як высветлілася, пакуль не ўсё. “Я ў фінал яшчэ “Малітву” далучу”, — падзяліўся далейшымі планами І.Лучанок, маючы на ўвазе не аднайменную песню Алега Молчана, а сваю ўласную, напісаную зусім нядаўна паводле першай рэдакцыі вядомага купалаўскага верша.

Так што распавядаюць “Курган” і “Гусяр” не толькі пра гісторыю ўладарнага Князя, што паклі-

трацыямі Арлена Кашкурэвіча і разнастайнымі камп’ютарнымі эфектамі, накіраванымі на паступовыя пераходы і нават ператварэнні аднаго ў другое, было відавочна, што над відэаролікам, бліжкім да надзвычай паэтычнага, багатага на асацыяцыі “мульціка”, працаваў цэлы калектыў майстроў.

Яшчэ адным пластом відэаартытуры сталіся харэаграфічныя кампазіцыі Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі. Складзеныя Аляксандрам Аляшкевічам паводле харэаграфіі Валянціна Дудкевіча і ўласных пастановак, яны выступалі не столькі да-

дзіраваннем гітары, тут былі і капрызная прыгажуня Князеўна (Іна Афанасьева), і яе шчаслівы жаніх (Валерый Дайнэка), і просты сельскі хлопца — духоўны нашчадак Гусяра (саліст “Верасоў” Ян Маерс), і словы самога паэта (Вядучы — Валерый Анісенка), і каментарыі да падзей, зробленыя не толькі сведкамі, але і нашымі сучаснікамі (арт-група “Беларусы”). Пэўна, трэба было прадоўжыць гэтую лінію (рэжысёр — Ніна Осіпава) і зрабіць такімі ж паўнаватарскімі ўдзельнікамі спектакля тых маўклівых “акампаніятараў”, што трымалі ў руках музычныя інструменты

Брытэн па-беларуску

Шыфр з брытанскімі салістамі

З Рэквіемам ледзь не ва ўсіх аматараў музыкі трывала асацыіруецца звышпапулярны твор Моцарта, які гучыць на опернай і філарманічнай сцэнах па некалькі разоў на год. Апошнім часам у нас можна было пачуць і Рэквіем Вердзі, Брамса. А “Ваенны рэквіем” Брытэна?

Створаны ў 1961-м, ён выконваўся ў Беларусі толькі аднойчы: больш як 40 гадоў таму, прычым — латвійскім хорам. І цяперашняе з’яўленне на афішах Белдзяржфілармоніі твора англійскага класіка XX стагоддзя стала амаль сенсацыйным, далучыўшыся да многіх іншых, не менш знакавых, падзей, ажыццёўленых маэстра Аляксандрам Анісімавым.

Гэты праект можна ў поўнай меры назваць сумесным. Пры падтрымцы Пасольства Аб’яднанага Каралеўства Вялікабрытаніі і Паўночнай Ірландыі ў Рэспубліцы Беларусь і спонсарскай дапамозе ў выкананні ўдзельнічалі знаяны салісты Робін Трытшлер (тэнор), Нікалас Гарэт (бас-барытон) і дырыжор Джуліян Галант. Прыехала і сцявачка Ірына Крыкунова, добра вядомая нашай публіцы па шматлікіх ранейшых праграмах А.Анісімава. Усяго ж сабралася, згодна з аўтарскай партытурай, каля 250 музыкантаў.

На сцэне злева пабудавалі подыум для інструментальнага ансамбля, складзенага з маладых салістаў калектыву. У правай ложы змясцілася Капэла хлопчыкаў Рэспубліканскай гімназіі-каледжа Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі і ДМШ № 10 імя Я.Лябавы пад кіраўніцтвам Уладзіміра Глушкова. Асабліва адзначна за збалансаванасць гучання ляжала на Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэле імя Р.Шырмы на чале з Людмілай Яфімавай, бо гэтая частка выканаўцаў знаходзілася, паводле традыцыі, у глыбіні сцэны, ззаду аркестра. Нягледзячы на такую “густанаселенасць” канцэртнай пляцоўкі, знайшлося месца і для відэаэкрана з перакладам вершаў англійскага паэта Уілфрыда Оўэна, які ў 25 гадоў загінуў на Першай сусветнай вайне: гэтыя тэксты Бенджамін Брытэн выкарыстаў у Рэквіеме нароўні з кананізаванымі лацінскімі.

Як жа каардынаваць такое дзеянне, размеркаваць у прасторы? Акрамя галоўнага “кіроўцы” — А.Анісімава, кожная групка выканаўцаў мела таксама ўласнага дырыжора для сваіх сола. А чаргаванне аркестра і ансамбля на чале з Дж.Галантам было вырашана не столькі як кантрастнае супрацьстаўленне, колькі як складаная дыялектыка індывідуалізаванага і



агульнага, асабіста-эмацыйнага і аб’ектыўна заканамернага, непарушнага. Камерныя ўкрапанні ў памінальную месу ўспрымаліся своеасаблівымі стоп-кадрамі, што адкрывалі стужку часу назад, калі забітыя яшчэ былі жывымі, ці рабілі заход у іншае вымярэнне, дзе вядуць нетаропкі расповед душы загінулых. Салісты ўшчэнт разбурылі міфы пра англійскую стрыманасць ды чапурыстасць. Тэнор літаральна зіхацеў сваім бельканта, сцяваў з сапраўдным італьянскім запалам і трапяткой вібрацыяй. Барытон уражваў яшчэ больш дэталёва псіхалагізаваным артыстызмам, выканальніцкай разнастайнасцю і выразнасцю кожнай фразы, асабліва — у прытчы пра Аўраама і ягонага сына. Голас І.Крыкуновой найбольш аб’ёмна і глыбока гучаў у кранальнай частцы “Lacrimosa”. У спевах хлопчыкаў, якія суправаджалі гучанне аргана (Ірына Аўдзеева), чуліся інтанацыі анёлаў. Дый ад усяго твора літаральна патыхала прыгажосцю.

Калі ў пачатковых частках, на першы погляд, бракавала кантрастнай выразнасці асобных фраз, а часам — і моцы вялікага аркестра (асабліва ў “Dies irae” — “Дзень гневу”), дык пазней стала зразумела, што А.Анісімаў наймысна зберагаў фарбы для фіналу, дзе ўжо сапраўды мурашкі па скуры беглі. А хор хлопчыкаў, перамясціўшыся на левы бэльтаж, гучаў голасам Нябесаў. Праўда, усё ж крыху не хапала тэмбру вялікага аргана, прадугледжанага кампазітарам у генеральнай кульмінацыі (на пачатку твора ён, наадварот, рэкамендаваў фісгармонію, што і было рэалізавана). Але — галоўнае — музыканты на чале з маэстрам дасягнулі амаль немагчымага: не толькі цудоўна выбудавалі найскладаную архітэктурную канструкцыю твора, гарманічна збалансаваны рух часу, гучныя і пранікнёна ціхія кульмінацыі (больш як паўтары гадзіны без антракту), але і працягнулі тонкую ды вельмі трывалую нітачку ад Брытэна да Гендэля (той доўгі час жыў і працаваў у Лондане, паспеўшы стаць класікам і англійскай культуры) і нават да Пёрсала. А яшчэ — да беларускага выканальніцкага мастацтва, ментальныя рысы якога выяўляліся ў незаўважнай стрыманасці тэмпаў, інтэлектуальна-паглыбленым стаўленні да кожнай ноты, імкненні “расшыфраваць” кожную фразу з “беларускамоўным” музычным адценнем. І нават да Рэквіема “Памятэйце” Людмілы Шлег.

Заўтра, дарэчы, — чарговы сюрпрыз ад маэстра і яго аркестра. У “Вечары славянскай музыкі” будучы удзельнічаць знакамты расійскі вялаланцэліст Дзяснін Шапавалаў, вядомая сербская піяністка Міра Еўціч, а прагучыць, да ўсяго, новы твор расійскага кампазітара Аляксандра Раскатава, напісаны ў 2005 годзе.

“Падводныя плыні” гусяроў

“Курганы” шмат чаго нам гавораць...



Літаральна месяц таму мінчане маглі пазнаёміцца з тэатралізаванай версіяй “Гусяра” ў аранжыроўцы Аляксандра Крамка, пастаноўцы Ларысы Сімаковіч і выкананні Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра імя Жыновіча з запрошанымі салістамі (аўтар праекта — Вольга Брылон).

Але ў цяперашняй рок-оперы ёсць і ўласная перадгісторыя. Спачатку праект пад кіраўніцтвам Андрэя Скарынкіна ўзнік як аўдыёзапіс, выдадзены на кампакт-дыску тыражом пяць тысяч асоб-

каў на баляванне народнага творцу, але і пра нашу прагу да сінтэтычных жанраў, іншымі словамі — да музычнага тэатра ў яго самых розных праявах. Прынамсі, адной з галоўных адметнасцей цяперашняй рок-оперы стаўся яе відэазэраг, падрыхтаваны графікамі Беларускага тэлебачання пад кіраўніцтвам рэжысёра Ліліі Гразновай. Па выкарыстанай полістылістыцы, сумесі дакументальных здымак беларускай прыроды, традыцыйных буслоў-журавоў у паднябесці з радкамі купалаўскага рукапісу, кніжнымі ілюс-

паўненнем да музычна-паэтычнага зместу ці раскрыццём яго “падводных плыняў”, колькі гэтакім “падрадкавым перакладам”, пластычна-танцавальнай ілюстрацыяй. Гэта не замянала даволі персаніфікаванаму прачытанню купалаўскіх радкоў, імкненню шчыльна “засяліць” твор персанажамі. Акрамя каларытнага Князя, цудоўна ўвасобленага Анатолем Яромленкам, і быццам адхіленага ад мірскіх клопатаў, амаль сышоўшага з абразоў Гусяра (Андрэй Скарынкін), які спяваў ва ўнісон з басовым скан-

(аранжыроўка, звыдзненне запісу і стварэнне інтрадукцыі — Святаслава Пазняка). Тым больш, што прыём непасрэднага ўздзелу музыкантаў-інструменталістаў (вядома, з жывым гукам) у сцэнічнай дзеі даўно стаў адной з “фішак” сучасных еўрапейскіх музычных пастановак. Тады, магчыма, такі ансамбль зможа выступіць і ў канцэртным аддзяленні, што было складзена з “песняроўскіх”, лучанкоўскіх і наогул беларускіх песень у выкананні ўдзельнікаў праекта.

Фота Ігара КУЗНЯЦОВА

“...Легенда” ў гонар Легенды

ных фотаздымак, але і разгорнутай канцэртнай праграмай “Памяці вялікай спявачкі”, што сабрала салістаў розных пакаленняў.

На гэтае святкаванне, урачыста адкрытае генеральным дырэктарам Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі Уладзімірам Грыцзюшчам, была запрошана пляменніца спявачкі — доктар філасофскіх навук Арыядна Ладыгіна, якая доўгі час прафесарствавала ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, была адным з вядучых музычных крытыкаў, нязменна адгукаючыся ў беларускай і маскоўскай прэсе на ўсе значныя музычныя падзеі. Ды ўсё ж, па ўласным прызначэнні Ладыгінай, галоўнай справай яе жыцця стала кніга пра Л.Александровскую, азначаная як “дакументальна-тэатральны раман”, — грунтоўная манарграфія з мноствам архіўных дакументаў, матэрыялы да якой яна збірала цягам некалькіх дзесяцігоддзяў, а потым склала ў бліскучы бестселер. Пад час вечарыны гэтая кніга, што ўжо сама паспепа стаць мастацкім рарытэтам, была падарана загадчыку Камернай залы тэатра, заслужанай артыстцы Беларусі Тамары Глаголевай.

Пад акампанент Ларысы Талкачовай — дачка колішняга галоўнага канцэртмайстра тэатра Сямёна Талкачова, якая ведала Л.Александровскую яшчэ са свайго дзяцінства і імкнулася быць падобнай да яе, — гучалі фрагменты з любімых опер спявачкі і проста музычныя

паднашэнні ў яе гонар. Выступалі і лаўрэаты прэміі імя Л.Александровскай, і ўладальнікі стыпендыі яе імя, і тыя, хто пачынаў пры ёй сваю спеўную кар’еру, і зусім маладыя выканаўцы, якія выходзілі на ейнай творчай спадчыне. Атрымаўся сапраўдны парад оперных салістаў: ад Віктара Чарнабаева, здольнага заставацца комікам пры любых абставінах, да Юрыя Гардзецкага, які стаўся сімвалам “любоўнага напю” для ўсіх аматараў опернага мастацтва, ад прызначанай у нас і ў замежжы Алены Шведвай да Іны Русіноўскай, што толькі пачынае атрымліваць буйныя партыі (дарэчы, 24 лютага, быццам апраўдваючы “давер Александровскай”, яна ўпершыню праспявала Тоску ў аднайменнай оперы Дж.Пучыні).

Адной з самых незабыўных старонак вечарыны стала Арыя Князя Кізгайлы з оперы Дзмітрыя Смольскага “Свая легенда” паводле Уладзіміра Караткевіча. Спяваў лаўрэат міжнародных конкурсаў Ілля Сільчукоў, манера якога вызначаецца асаблівым паглыбленнем у паэтычна-музычную змястоўнасць твораў.

А на ўсё гэта глядзеў скульптурны партрэт Ларысы Пампееўны, выкананы Уладзімірам Слабодчыкавым без усялякай параднай помпы, надзвычай рамантызавана, узнёсла, парывіста...

На здымку: загадчык Камернай залы імя Л.Александровскай Тамара Глаголева каля бюста Паўтаў спявачкі.



У Камернай зале нашага Вялікага тэатра, якая носіць імя Л.Александровскай, усталяваны бюст легендарнай спявачкі.

Цырымонія яго адкрыцця была прымеркавана да 107-й гадавіны з дня нараджэння народнай артысткі СССР і ўпрыгожвалася не толькі ўспамінамі пра оперную зорку, архіўнымі запісамі яе спеваў, выстаўкай унікаль-

Дзень абаронцаў Айчыны, што адзначаўся на гэтым тыдні, — адно з тых святаў, якія пакліканы дадатковы раз нагадаць аб патрыятычным выхаванні моладзі, а не толькі стаць нагодай для ўшанавання мужчын, гатовых здацца ў палон жаночых чараў. Таму патрыятызм і музыка — быццам бы зусім розныя сферы, што скрыжоўваюцца хіба на памежжы ваенных песень і маршаў. Але больш глыбокае ўнікненне ў кожную з іх дае ўсведамленне: усё на свеце ўзаемазвязана. І прагал у такім, на першы погляд, перыферычным адгалінаванні “чалавеказнаўства”, як навакольная музыка (а больш шырока — фонасфера, наша гукавое асяроддзе), вядзе да вялізнай яміны на шляху ўсяго светаадчування нашых сучаснікаў. Сапраўды, што мы ўкладаем у тэрмін “беларуская музыка” на дадзеным часавым адрэзку? Што і як з яе папулярызуюем? Ці ўмеем зрабіць наш саўнд прывабным і запамінальным для айчыннага і замежнага спажываўцы? І як, нарэшце, усё гэта стасуецца з нашым разуменнем патрыятызму?

Менеджар ці “акадэмік”?

— У свой час, — падзялілася сваім болям дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Элеанора Скурава, — я распрацавала праграму выкладання менеджменту ў сферы культуры для нашай навучальнай установы. Меркавалася, што гэты курс будзе выкладацца для музыкантаў, а таксама — факультатывна — для ўсіх зацікаўленых. Дарэчы, тых зацікаўленых было не так мала! Але потым курс быў скасаваны, бо пайшла агульная для ўсіх навучальных устаноў тэндэнцыя зніжэння колькасці вучэбных гадзін. Дадзены курс я спрабавала выкладаць і на базе іншых устаноў, але там збіраўся зусім іншы кантынгент — тыя ж былыя ра-

спех дзягілеўскіх “сезонаў”, хаця і яны не былі застрахованы ад непрадбачаных фінансавых правалаў. Ён жа вазіў у Еўропу не апрабаваную класіку, а замаўляў творцам тыя тэмы, жанры, стылістыку, якія, на яго погляд, і здзівяць замежную публіку разам са знаўцамі сваёй непадобнасцю на ўсё іншае, звыклае, і, адначасова, будучы ім зразумелымі, блізкімі. Такімі, якія захацаюцца не проста “паглядзець ды пакласці на паліцу”, а паглядзець і панесці з сабой. У кішэні ці ў душы — гэта ўжо не так важна.

“Пры чым жа тут патрыятызм, з якога пачынаўся артыкул?” — запытаеце вы. Пры тым, што нельга выхаваць яго наймысна, адно на спецыяльных занятках ці ў спецыяльна адведзеныя для гэтага гадзіны. Калі і выхаваць такім чынам — ён тут жа

Абменны курс

У першы дзень вясны пачынаюцца абменныя гастролямі паміж Беларускім дзяржаўным акадэмічным музычным тэатрам і Смаленскім дзяржаўным драматычным тэатрам імя А.С. Грыбаедава.

Падобныя гастролямі, якія ўжо самі па сабе сталіся для нашага музычнага тэатра гэтакім “гістарычным рырэтэтам”, патрэбны яму, бы свежае паветра. Праграма складзена так, каб ахапіць амаль усе кірункі працы тэатра. З класічных аперэт абрана “Лютучая мыш” І.Штрауса, з балетных праграм — нядаўна адноўлены “Кармін-сюіта” Ж.Бізе — Р.Шчадрына і дывертысмент са “Шчаўкунка” П.Чайкоўскага. Захоца тамтэйшая моладзь мюзікл — пойдзе на рэвію “Адночы ў Чыкага”. Рок-оперу? Паглядзіць “Юнону і Авось” А.Рыбнікава. Прыхільнікаў жа музычнай камедыі прывабіць “Аршын мал алан” У.Гаджыбекава. Шкада, вядома, што няма ў афішы ніводнага беларускага твора, але, будзем спадзявацца, тым з большай цікавасцю яго будучы чакаць у наступны прыезд.

Беларускія гледачы, у сваю чаргу, убачаць “Рэвізор” М.Гоголя, “Рамэа і Джульета” У.Шэкспіра, “Вішнёвы сад” А.Чэхава, “Грэх” паводле “Зыкавых” М.Горкага і “Benvenuto, Atala!” К.Людвіга.

Незвычайны лямец

Творы, выкананыя з лямцу, дэманструюць у нашай краіне шведская мастачка Гуніла Пэтаў-Шоберг і група мастакоў з Літвы. З імі ж дзеляцца досведам айчынныя творцы.

Сталічныя жыхары сёння могуць пазнаёміцца з творчасцю літоўскіх і беларускіх майстроў на выстаўцы “Казюкі” ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва. Яе дапамагло арганізаваць Пасольства Літвы ў нашай краіне. У экспазіцыі прадстаўлены работы прызнаных у Літве майстроў Рэнаты Краус, Інгі Самушэна, Данаты Думчувэна ды іншых.

А пры падтрымцы Пасольства Швецыі ў Беларусь Гуніла Пэтаў-Шоберг адкрыла выстаўку “Аспекты жыцця” ўжо ў трэцім годзе краіны — Магілёве. Спачатку быў Мінск, пасля Віцебск. Мастачка падарожнічае па розных краінах і вывучае гэты від творчасці, не забываючыся распавядаць пра свае назіранні.

Днямі адбылася яе лекцыя ў Магілёўскім абласным метадычным цэнтры народнай творчасці і культурна-асветніцкай працы на тэму “Мастацтва валення: гісторыя і сучаснасць”, якая сабрала стваральнікаў і аматараў вырабаў з лямцу. А вядомыя шапавалы з Магілёўшчыны прадэманстравалі сваю выстаўку-кірмаш.

Салонная версія

У рамках праекта “Культурная сталіца Беларусі” ў карціннай галерэі Г.Х. Вашчанкі Гомеля сёлета з’явіцца новая выставачная зала і мастацкі салон.

Аб гэтым паведаміла “К” дырэктар установы Людміла Шымбалёва. Паводле яе слоў, новая выставачная зала (яе плошча складае 150 кв. м.) будзе абавязкова запатрабавана ў жыхароў Гомеля, бо такой вялікай залы ў абласным цэнтры да гэтага часу пакуль не было.

— Зала будзе абсталявана перасоўнымі металаканструкцыямі ды галерэйнай сістэмай і мець шматфункцыянальнае прызначэнне, — паведаміла Людміла Шымбалёва. — Акрамя выставак, там можна будзе ладзіць канферэнцыі, сімпозіумы.

У мастацкім жа салоне будзе прадстаўлена сувенірная прадукцыя, а таксама тавары для мастакоў: мальберты, фарбы, кнігі па мастацтве і многае іншае.

Пад лэйблам “Мэйнстрым”, або Знайсці прастору для “Беларускіх сезонаў”

Як “прадаць” сучасную айчынную музыку. Граматна...

Сабе ці людзям?

Ад высокага мастацтва, якое падтрымліваецца на дзяржаўным узроўні, чакаюць, найперш, патрыятызму. Натуральна? Нават — безумоўна!

Але пры гэтым “рыначны патрыятызм”, заснаваны на формуле “купляй сваё, беларускае!” (у тым ліку ў сферы культуры), часта выдае за “сваё” падобку пад замежнае, толькі — у спрощаным варыянце, на больш нізкім узроўні. А без гэтых іншаземных “лэйблаў” (тых жа англа-, рускамоўных песенных тэкстаў на эстрадзе) — маўляў, не набудуць. Дык ці магчыма “прадаць” (чытай: падтрымаць і ўвагай, і пакупніцкім рублём) сучасную беларускую музыку?

Як ні здзіўна, але цяпер наступіў менавіта той час, калі прадаць можна ўсё. Бо няма таго “мэйнстрыму”, галоўнага кірунку, якому падпарадкоўваюцца ўсе і ўся. Такая разнаветарнасць культуры акурат і паклікана забяспечыць кожнага ў адпаведнасці з яго запытамі і патрабаваннямі. Толькі як ім сустрэцца — тым жа кампазітару і слухачу, каб кожны застаўся задаволены?

Цяперашняя практыка запаўнення тых жа філарманічных залаў (і, адпаведна, выканання планаў аказання платных паслуг насельніцтву) часцяком засноўваецца на ініцыятыве саміх творцаў. Маўляў, хочаш правесці вечар — выкупляй білеты і потым распаўсюджвай іх, як заўгодна. Узгадваецца нядаўні канфлікт паміж кампазітарам і выканальніцкім калектывам (па звычайных меркаваннях, хацелася б, вядома, абысціся без прозвішчаў і на-

зваў). Спачатку музыканты з радасцю бяруць новы твор у свой рэпертуар, а потым, бліжэй да яго выканання, што з розных прычын пераносіцца на ўсё больш аддаленыя тэрміны, уручаюць аўтару (зусім не піянерскага, прабачце, узросту і, тым больш, грамадскага статусу) стос афіш і білетаў. А калі той адмаўляецца, ставяць яму за прыклад кагосьці з пачаткоўцаў: маўляў, ён змог сабраць паўнютку залу!

Пакінем за дужкамі такі “забаронены” для творцаў прыём, як параўнанне з іншымі калегамі не на сваю карысць. Не будзем мусіраваць той факт, што ў замежжы і творы згаданага кампазітара выконваюцца (прычым не нашымі музыкантамі на гастролях, а іхнімі, тамтэйшымі, без усялякага ціску з нечага боку), і кампакт-дysкі выдаюцца. Няўжо ж у нас немагчыма знайсці для яго вытанчаных работ свайго, больш шырокага, спажываўца?

Пэўна, магчыма, толькі шукаць трэба не адно сярод ягоных сяброў-вучняў-блізкіх-родных (тыя і так прыйдуць, бо ведаюць, які мастацкі вынік іх чакае на канцэрце), а сярод усё той жа шырокай аўдыторыі. І гэта не павінен рабіць сам кампазітар! Бо ён што — будзе стаяць у падземным пераходзе і прапаноўваць: “Купіце, калі ласка!”? І, наадварот, ці зможа сагітаваць на ягоны канцэрт той, хто такой музыкі не чуў і слухачы не будзе? Але як тады паставіць знак роўнасці паміж тым, што хацеў бы прыйсці для сябе, і тым, што прадаеш людзям? Пэўна, толькі падрыхтоўкай адпаведных спецыялістаў.

ботнікі гандлю. Але ж нават законы продажу, не кажучы ўжо пра іншыя складнікі прасоўвання “тавару” (а культура — гэта ж не толькі, як сёння прынята вызначаць, “прадукт”), не могуць быць універсальнымі абсалютна для ўсіх сфер. Ва ўсім ёсць свая спецыфіка! У тым ліку ў тым, як папулярываецца эстрада, а як — разнастайныя авангардныя плыні.

У суседняй Польшчы, дарэчы, знакамты на ўвесь свет Фэстываль музычнага авангарда “Варшаўская восень”, што “раскручваецца” ўжо больш за паўстагоддзя, стаў такім жа нацыянальным брэндам, як да прыкладу, Шапэн. А малады польскі джазмен Мацей Абара, што днямі гастралюваў у Мінску, прыблізна так акрэсліў сваё творчае крэда: “Паездка ў Амерыку прывяла мяне да высновы, што мы ніколі не зможам граць джаз, як тамтэйшыя музыканты. Намагаючыся адно капіраваць ды пераймаць, мы будзем, у лепшым выпадку, толькі другімі. Значыць, выйсце — у тым, каб прапаноўваць штосьці сваё”. Чым не залатыя словы?

“Беларускія сезоны”. Дзе?

Як тут не згадаць “Рускія сезоны” ў Парыжы і асобу Сяргея Дзягілева — вось у каго нам павучыцца б! Бо маюць рацыю тыя заходнія навукоўцы-сацыёлагі, якія запэўніваюць: на цяперашнім этапе прасоўвання культуры залежыць не толькі ад умення “прадаць” зробленае, але і, у яшчэ большай ступені, ад прадавання таго, што будзе прадавацца не толькі сёння, але і заўтра. І, адпаведна, — ад умення накіраваць творцаў на стварэнне гэтага “мастацтва будучыні”. Менавіта на гэтым быў заснаваны по-

скончыцца, як толькі завершыцца “адведзены” час. Каб гэтыя пачуцці любові да “свайго, беларускага” сталі ўнутранай патрэбай, трэба хаця б, для пачатку, знайсці сярод “беларускага” менавіта “сваё” — тое, што трэба менавіта табе. А для гэтага — хаця б ведаць, дзе шукаць.

Дык як знайсці менавіта “свой” канцэрт беларускай музыкі? Пакуль, здараецца, прыхільнік традыцыяналізму пакутуе на авангардных творах, аматар жа эксперыментаў — пазяхае на саладжавай “рэтракласіцы”. І абодва застаюцца ўпэўненымі, што ўся астатняя беларуская музыка — такая ж. Значыць, яна павінна гучаць яшчэ часцей — розная і добрая, — каб была магчымасць пераканацца ў зваротным.

І яшчэ — як “паспясоўе” да Дня ўсіх закаханых. Любоў — гэта калі любяць не таму, што наша — лепшае ў свеце, а... проста так, бо яно — наша, роднае. А чаму ж тады мы не распаўсюджваем такія меркі на нашу культуру? І часта цураемся сваіх талентаў да тае пары, пакуль яны не атрымаюць замежнага прызнання і не прыедуць да нас ужо быццам “замежнікамі”?

Вось і атрымліваецца: адно дзяржаўнымі намаганнямі ўсялякая “любоў” будзе не дастатковай. Для сапраўднай трэба не толькі азарэнне, але і цярдлівасць. І намаганні з усіх бакоў — кожнага на сваім месцы.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Ад рэдакцыі. Гэтая дыскусійная тэма вымагае далейшага разгляду. Спадзяёмся сваё зацікаўленае слова на старонках “Культуры” выкажуць кампазітары, выканаўцы, музыкантаў, а таксама арганізатары канцэртных мерапрыемстваў.

(Праця. Пачатак на стар. 3.)

Але некаторыя начальнікі аддзелаў культуры ставяць пытанне аб немэтазгоднасці надання статусу юрыдычнай асобы ўстановам культуры, якія ўваходзяць у склад аддзела культуры. Тут ёсць таксама пытанне, бо стварэнне асобных устаноў з правам юрыдычнай асобы патрабуе стварэння бухгалтарскай службы, умяшэння пасады, якія будуць забяспечваць гаспадарчае функцыянаванне...

Таму як выхад з сітуацыі можна прапанаваць наступнае. Стварыць раённую бібліятэку (РДК) з правам юрыдычнай асобы, а ўсе бібліятэкі (клубы) раёна ўключыць у склад такой бібліятэкі (ДК) у якасці структурных падраздзяленняў або філіялаў. Ці стварыць установу культуры змяшанага тыпу, у склад якой у якасці структурных падраздзяленняў або філіялаў увайдзюць бібліятэкі, клубы, музеі. Такая ўстанова будзе мець бухгалтэрыю, гаспадарчы аддзел і іншыя службы.

У адпаведнасці з асаблівасцямі раёна могуць быць варыянты. Але стварэнне устаноў, пазначаных вышэй, будзе адпавядаць патрабаванням Грамадзянскага кодэкса, Закону “Аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь” і забяспечыць цэнтралізацыю культуры на ўзроўні раёна. Пры гэтым аддзел культуры не будзе займацца неадпаведнымі для органа дзяржкіравання функцыямі і не будзе мець у сваёй структуры падраздзяленняў, якія не прадугледжаны Указам № 631, у тым ліку цэнтралізаваных бухгалтэрыяў, гаспадарчых груп. Цяпер у Мінкультуры вырашаецца пытанне фінансавання устаноў змяшанага тыпу.

Таццяна РАЖАВА, начальнік аддзела культуры Смагонскага райвыканкама:

— Добры дзень! Пытанне па тыповых штатах. У сённяшніх ніяк не ўлічваюцца нашы ўмовы. Калі з’явіцца новы расклад?

Алена ВЕШТАРТ:

— Працэс зацвярджэння тыповых штатаў культурна-асветніцкіх устаноў зацягваецца, бо цяжка ўлічыць самыя розныя ўмовы устаноў, розныя іх патрэбы. Так ці інакш, адбываецца пэўная нівеліроўка. Адсоль — і праблемы. Адным патрэбны інжынер-праграміст, іншым — юрыст... Таму, калі растрэцавалі праект тыповых штатаў і пачалі ўзгадняць у абласцях, узніклі пытанні. Узгадніць іх да канца пакуль не ўдалося. Тыповыя штаты дзейнічаюць з 1998 года, і дазваляюць зыходзячы з канкрэтных умоў і аб’ёмаў работы, уводзіць іншыя пасады спецыялістаў і рабочых з дазволу органаў кіравання, якія выдаткоўваюць сродкі на іх утрыманне. Мо так і варта пакуль вырашаць праблему?

Таццяна РАЖАВА:

— Справа ў тым, што нашы фінансавыя органы наўпрост зацікаўлены ў тым, каб выдаткі бюджэту не павялічваліся, а змяншаліся. І на новыя пасады ад іх — катэгорыяная забарона.

Адказы на пытанні з электроннай пошты

Кацярына ЛАБУКА, начальнік аддзела культуры Дубровенскага райвыканкама:



— Добры дзень, Алена Пятроўна! У сельскім Доме культуры — два супрацоўнікі, якія атрымліваюць профільную адукацыю завочна. Заліковыя і экзаменацыйныя сесіі ў іх адбываюцца адначасова. Ці магчымы на час адсутнасці асноўных работнікаў прыём іншага супрацоўніка, з якім будзе заключаны працоўны дагавор?

Алена ВЕШТАРТ:

— У адпаведнасці з пунктам 4 часткі 1 артыкула 17 Працоўнага кодэкса Рэспублікі Беларусь (далей — ПК) працоўны дагавор могуць заключацца на тэрмін выканання абавязкаў часова адсутнага работніка, за якім захоўваецца месца працы. Згодна з артыкулам 292 ПК такі работнік прызнаецца часовым. Працоўны дагавор, заключаны на перыяд выканання абавязкаў часова адсутнага работніка, спыняецца з дня, што папярэднічае дню выхаду апошняга на працу (артыкул 38 ПК).

Кацярына ЛАБУКА:

— І яшчэ адно пытанне: ці магчыма датэрмінова скасаваць кантракт з пенсіянерам па ініцыятыве наймальніка ў выпадку, калі неабходна ўладкаваць маладога спецыяліста?

Алена ВЕШТАРТ:

— Звальненне па ініцыятыве наймальніка магчымае на падставах, вызначаных у артыкуле 42 ПК, у прыватнасці, неадпаведнасці работніка пасадазе, якую ён займае, ці працы, якую выконвае, у выніку стану здароўя, што перашкаджае працягу дадзенай працы; неадпаведнасці работніка пасадазе, якую ён займае, ці працы, якую выконвае, у сувязі з недастатковай кваліфікацыяй, што перашкаджае працягу дадзенай працы; сістэматычнага невыканання работнікам без уважлівых прычын абавязкаў, ускладзеных на яго працоўным дагаворам або правіламі ўнутранага працоўнага распарадку, калі да супрацоўніка раней прымяняліся меры дысцыплінарнага спяганання; прагулу (у тым ліку — адсутнасці на працы больш за тры гадзіны цягам працоўнага дня) без уважлівых прычын і інш. Дадатковыя падставы звальнення па ініцыятыве наймальніка могуць быць прадугледжаны ў кантракце. Дадзеныя падставы адносяцца да ўсіх катэгорый работнікаў, у тым ліку і пенсіянераў. Неабходнасць працаўладкавання маладога спецыяліста не з’яўляецца падставай для звальнення пенсіянера па ініцыятыве наймальніка.

Алена ВЕШТАРТ:

— Я ўсё цудоўна разумю. Калі на раённым узроўні ўсё наяму, дык на рэспубліканскім — удвая.

Таццяна РАЖАВА:

— Наступнае пытанне звязана таксама з фінансамі. Маю на ўвазе закупку імпартаў абсталявання і музычных інструментаў. Нам патрэбны камп’ютар, манітор, сістэмны блок набыць можам хутка, а прінтар са сканерам — не, бо ў Беларусі такіх не вырабляюць, таму праплаты чакаем паўгода. Столькі ж “блукуюць” паперы па ўзгадненні закупак імпарту і па музычных інструментах. А ніхто з рэалізатараў не хоча трымаць для нас тавар... Ці прапісана гэтая сітуацыя ў праграме “Культура Беларусі”?

Алена ВЕШТАРТ:

— У пералік мерапрыемстваў Дзяржпраграмы, пры рэалізацыі якіх ажыццяўляюцца закупкі па імпарце, уключана закупка музычных інструментаў, тэхнікі абсталявання для непрафесійных (аматарскіх) і аўтэнтычных фальклорных калектываў мастацкай творчасці, студый, гуртоў, аматарскіх аб’яднанняў, дзіцячых школ мастацтваў, тэатральна-відовішчых устаноў і інш.

Таццяна РАЖАВА:

— Паводле дакументаў Міністэрства культуры, ЦБС як форма арганізацыі бібліятэчнага абслугоўвання не існуе. Якім далей плануецца дакументальнае забеспячэнне бібліятэк раённага ўзроўню?

Алена ВЕШТАРТ:

— А ў чым вы бачыце розніцу паміж цэнтралізаванай сістэмай і сеткай бібліятэк? Заканадаўствам прадугледжана стварэнне сеткі бібліятэк. Падрыхтаваны ўжо праект пастановы Міністэрства культуры аб прыняцці стварэння бібліятэк і арганізацыі адпаведнай сеткі. Дакумент цяпер узгадняецца і хутка будзе прыняты. У вас райбібліятэка — юрыдычная асоба?

Таццяна РАЖАВА:

— Не. Сельскія бібліятэкі — філіялы і падпарадкоўваюцца цэнтральнай.

Алена ВЕШТАРТ:

— Тут трэба разабрацца ў арганізацыі. Калі структурнымі падраздзяленнямі ЦБ стануць сельскія бібліятэкі, ніякіх праблем не павінна ўзнікаць увогуле.

Таццяна РАЖАВА:

— Так яно і ёсць. Проста няма пакуль дакументальнага пацвярджэння дзейнасці менавіта сеткі бібліятэк. І яшчэ пытанне, звязанае са спісаннем бібліятэчных фондаў. Мы апошнім часам не можам спісаць больш літаратуры, чым набылі. Штучна заніжаецца спісанне маральна састарэлых кніг. Прынамсі, так нам рэкамендуець...

Алена ВЕШТАРТ:

— Калі такое рашэнне прынята на абласной калегіі, яго трэба выконваць... Але гэтае пытанне не да юрыста — тут варта звяртацца да спецыялістаў, што займаюцца арганізацыяй бібліятэчнай справы.

Рыма ТКАЧОВА, дырэктар Крычаўскай ЦКС:

— Добры дзень! Я хацела б задаць пытанне па штатным раскладзе. Мы ўжо жывём у новым стагоддзі, і планы, патрабаванні — усё гэта змяняецца. У нас ёсць Цэнтралізаваная клубная сістэма, куды ўваходзіць 16 устаноў культуры. А ў маім штатным раскладзе няма ні рэжысёра культурна-масавых мерапрыемстваў, ні гукааператара, без якога мы таксама не можам абысціся, ні кіраўніка дыскатэкі...

Алена ВЕШТАРТ:

— Я разумю ваша пытанне. Магу пракамендаваць толькі тое, што ў тых тыповых штатах, якія сёння дзейнічаюць, ёсць норма, паводле якой па рашэнні мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў у расклад могуць уводзіцца і іншыя пасады.

Рыма ТКАЧОВА:

— Дзякуй за адказ!

Валерый МАРЦІНКЕВІЧ, дырэктар Ганцавіцкай дзіцячай школы мастацтваў:

— Добры дзень! Склалася наступная сітуацыя. Курсы павышэння кваліфікацыі. Намеснік дырэктара два тыдні на курсах. Ці налічваецца надбаўка да акладу і прэмія за перыяд прабывання на курсах?

Алена ВЕШТАРТ:

— Работнікам, якія накіраваны на павышэнне кваліфікацыі, выплачваецца сярэдняя заробатная плата. І калі яна вылічваецца, улічваюцца надбаўкі і прэміі.

Алена ВЕШТАРТ:

— Гэта значыць, нічога не гаворыцца пра рэарганізацыю на базе той школы, якая існавала раней.

Валерый МАРЦІНКЕВІЧ:

— Не. Гаворыцца, што на падставе Закону Рэспублікі Беларусь “Аб мясцовым кіраванні і самакіраванні” вырашаюцца стварыць такую ўстанову... Па сутнасці, гэта рэарганізацыя...

Алена ВЕШТАРТ:

— Значыць, тут магчымыя варыянты. Найбольш аптымальны: звальняць сваіх супрацоўнікаў не трэба, патрэбна выдаць загад аб тым, што яны лічацца працуючымі ва ўстанове з канкрэтнага чысла, з пералічэннем іх пасады. Працягваюць дзейнічаць усе тыя кантракты, якія былі заключаны з работнікамі раней.

Валерый МАРЦІНКЕВІЧ:

— Вялікі дзякуй!

Наталля СІНЮКОВІЧ, дырэктар Дзяржынскага метадычнага цэнтра:

— Дзень добры, Алена Пятроўна! І мяне, і маіх калег вельмі хвалюе сітуа-

Алена ВЕШТАРТ:

— І якое, на вашу думку, выйсце з сітуацыі? Скажам, у новых тыповых штатах, што мы прыёмем, будуць пасады, не патрэбныя вам...

Наталля СІНЮКОВІЧ:

— А калі, скажам, абазначыць структуру штатаў: пастаноўчая, рэжысёрская, тэхнічная групы — з прывязкай да колькасці калектываў устаноў, ліку насельніцтва... Тут жа і колькасць мерапрыемстваў іншая, і нагрузка для супрацоўнікаў. Мо даць магчымаць прымаць канкрэтныя штаты на месцах?..

Алена ВЕШТАРТ:

— Зрэшты, так яно сёння і ёсць.

Наталля СІНЮКОВІЧ:

— Магчымаць ёсць, але правесці гэтую ініцыятыву праз фінансістаў вельмі складана. Яны патрабуюць важкіх абгрунтаванняў.

Алена ВЕШТАРТ:

— Гэтка ж сітуацыя — і на ўзроўні ўзгадненняў з Міністэрствам фінансаў. Ды і ў кожнага з аблвыканкамаў, паўтару-

На пытанні чытачоў і рэдакцыі адказвае начальнік юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Алена Вештарт

Юрыдычны механізм

Валерый МАРЦІНКЕВІЧ:

— Значыцца, калі чалавек на курсах, ён нічога не губляе ў плане заробку?

Алена ВЕШТАРТ:

— У прыцыпе, так і атрымліваецца. Толькі трэба правільна вылічыць сярэднюю заробатную плату. Ёсць “Інструкцыя аб парадку вылічэння сярэдняга заробку, што захоўваецца ў выпадках, прадугледжаных заканадаўствам”, якая зацверджана пастановай Міністэрства працы краіны ад 10 красавіка 2000 года № 47.

Валерый МАРЦІНКЕВІЧ:

— І яшчэ адно пытанне. Наша школа атрымала статус юрыдычнай асобы зусім нядаўна. Але пры гэтым мы не маем сваёй бухгалтэрыі. Як былі структурным падраздзяленнем аддзела культуры і карысталіся цэнтралізаванай бухгалтэрыяй, так і працягваем. Як юрыдычна правільна ў гэтай сітуацыі аформіць адносіны?

Алена ВЕШТАРТ:

— Трэба заключыць дагавор аб аказанні паслуг па вядзенні бухгалтарскага ўліку, і вас цэнтралізаваная бухгалтэрыя будзе абслугоўваць. “Інструкцыя аб парадку арганізацыі бухгалтарскага ўліку бюджэтнымі арганізацыямі і цэнтралізаванымі бухгалтэрыямі, якія абслугоўваюць бюджэтную арганізацыю”, зацверджана пастановай Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь ад 8 лютага 2005 года № 15.

Валерый МАРЦІНКЕВІЧ:

— Яшчэ адно пытанне ў звязку з папярэднім. Школа атрымала статус юрыдычнай асобы. А з работнікамі я павінен як пераафармляць адносіны? Мне сказаў, што я абавязаны сваіх настаўнікаў звольніць, а потым — зноў наняць...

Алена ВЕШТАРТ:

— Не, не абавязкова. Ёсць рашэнне выканкама, вы зарэгістравалі статут, пасведчанне атрымалі... Зачытайце мне гэтае рашэнне выканкама.

Валерый МАРЦІНКЕВІЧ:

— “Стварыць дзяржаўную ўстанову адукацыі “Ганцавіцкая дзіцячая школа мастацтваў”. <...> Зацвердзіць прыкладзены статут дзяржаўнай установы, даручыць дырэктару правесці дзяржаўную рэгістрацыю ўстаноў”.

цыя, што склалася з пастановай Савета Міністраў № 582, якая, на жаль, ставіць у аднолькавыя рамкі і начныя клубы, рэстараны, бары, і сельскія клубы, дзе мы фактычна выконваем сацыяльны стандарт. Установы часам працуюць для 8—10 чалавек... Таксама ў нас, у сельскіх клубах, ужо склалася адпрацаваная сістэма: на дыскатэках працуе настаўніца-бацькоўскі патруль...

Алена ВЕШТАРТ:

— Гэтае пытанне нам вядомае, мы будзем працаваць над ім. Хачу толькі нагадаць, што тая самая пастанова № 582 дазваляе вырашаць праблему на ўзроўні мясцовых органаў улады...

Наталля СІНЮКОВІЧ:

— Разава... Але ж у такім выпадку нам давядзецца штотыдзень прымаць рашэнні райвыканкама з гэтай нагоды, каб дазволіць знаходжанне асоб да 18 гадоў на дыскатэцы.

Алена ВЕШТАРТ:

— Трэба адзначыць, што не рашэнне прымаецца, а правядзенне разавых дыскатэк узгадняецца з кіраўніком мясцовага выканаўчага і распарадчага органа або з упаўнаважанай ім асобай. Можна ўзгадніць пэўныя дні, калі допуск непаўналетніх на дыскатэкі будзе дазваляцца і пасля пазначанага ў пастанове часу.

Наталля СІНЮКОВІЧ:

— У нас, у прыцыпе, падобная практыка ёсць у дачыненні да святочных дзён. Але, лічу, праблемы гэта не вырашае.

Алена Пятроўна, і яшчэ адно пытанне: што чуваць па новых тыповых штатах?

Алена ВЕШТАРТ:

— Як толькі зможам узгадніць іх з усімі аблвыканкамамі, Міністэрствам фінансаў, адразу ж зацвердзім. Пакуль прыходзім да згоды, якія пасады варта ўвесці ў тых або іншых установах культуры, паколькі паўсюль — розныя ўмовы працы, розная ступень забяспечанасці той жа матэрыяльна-тэхнічнай базай.

Наталля СІНЮКОВІЧ:

— Абсалютна не.

свой падыход: у розных абласцях часцяком патрабуюцца розныя пасады.

Наталля СІНЮКОВІЧ:

— Ёсць свае моманты і ў павышэннях заробку. Пасля вераснёўскага павышэння заробатнай платы ўпусцілі, дакладна зараз не ўгадаю, ці то вядучых спецыялістаў, ці то метадыстаў. Няма ў пераліку і гаспадарчай групы...

Алена ВЕШТАРТ:

— Але ў той пастанове Савета Міністраў пазначана павышэнне для работнікаў культурна-асветніцкіх устаноў. Гаспадарчая група — гэта не культасветустанова. У новых тыповых штатах не будзе пасады для гаспадарчых груп, цэнтралізаваных бухгалтэрыяў, паколькі гэта не культасветустанова. Спрабуем патлумачыць абласцям, што гэта тыповыя штаты устаноў культуры, а не тых жа бухгалтэрыяў, зацвярджаць якія да апошніх у Міністэрства культуры няма паўнамоцтваў. Таму пра канкрэтныя тэрміны пакуль казаць не выпадае.

Наталля СІНЮКОВІЧ:

— З 2006 года ўся гаспадарчая дзейнасць перайшла да аддзелаў культуры ад сельсаветаў. Менавіта таму сёння важная роля той жа бухгалтэрыі, каб планаваць працу. Ці не парадокс: начальнік гаспадарчай групы, які нясе адказнасць за сістэму ацяплення ў ЦДК нароўні з яго дырэктарам, атрымлівае 600 тысяч, калі кіраўнік установы культуры — мільён. Чалавек з адукацыяй не пойдзе на такія грошы.

Алена ВЕШТАРТ:

— Магу толькі яшчэ раз сказаць: звярніцеся ў вашы фінансавыя органы, да старшыні райвыканкама, абмяркуйце найперш праблемы там. Бо грошы пойдзюць усё роўна з мясцовага бюджэту.

Наталля СІНЮКОВІЧ:

— Дзякую за адказы.

Надзея ЖУК, начальнік аддзела культуры Кобрынскага райвыканкама:

— Добры дзень! Пытанне мае, думаю, не першае за сёння. Яно датычыцца наведвання 16-і — 17-і, амаль 18-гадовымі маладымі людзьмі дыскатэк у сельскай мясцовасці. “Генезіс” пытаньня пераказ-

ваць не буду, але прывяду адзін прыклад: на танцавальным вечары ў адным з ЦДК раёна міліцыя вылічыла дзяўчыну, якой толькі праз два месяцы споўніцца 18. У выніку на маё імя выпісана прадпісанне...

Алена ВЕШТАРТ:

— Пытанне гэтае — не першае за сёння. Мусіць, яно яшчэ больш абвастрылася пасля ўвядзення з 1 студзеня адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафу за допуск непаўналетніх на дыскатэкі...

кольнага выхавання (навучання) у сферы культуры”. У нас такая пасада заўжды называлася “выкладчык”. Але мы не бачым ніякіх выгод пры пераводзе людзей з ранейшай пасады на “настаўніка ўстановы пазашкольнага выхавання (навучання) у сферы культуры”. Мы прааналізавалі нарматыўную базу: для атрымання першай, другой, вышэйшай катэгорыі супрацоўніку патрэбна мець вопыт працы менавіта па апошняй спецыяльнасці...



Фота Юрыя ІВАНОВА

рэгулююць працягласць працоўнага часу, існуе фармулёўка “выкладчык школы мастацтваў”.

Алена ВЕШТАРТ:

— У пастанову Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 1 верасня 2003 года № 1134 “Аб устаануленні скарачонай працягласці працоўнага часу асобным катэгорыям педагогічных работнікаў” у ліпені 2010 года ўнесены дапаўненні, згодна з якімі настаўнікам устаноў пазашкольнага выхавання і навучання ў сферы культуры ўстаноўлена працягласць працоўнага часу 36 гадзін у тыдзень і 18 гадзін выкладчыцкай працы ў тыдзень на стаўку.

Вікторыя СВЯЖЫНСКАЯ:

— Некаторыя калегі ажыццявілі перавод з выкладчыкаў на настаўнікаў. Мы не рабілі гэтага, паколькі не было дакладнасці з працягласцю рабочага дня. Мо нам не варта спяшацца?

Алена ВЕШТАРТ:

— Сапраўды, можа, вам варта пачакаць пачатку дзеяння Кодэкса аб адукацыі? Але за зменамі ў заканадаўстве варта сачыць больш уважліва.

Вольга ПАЛУНЧАНКА, загадчык Кіраўскай сельскай бібліятэкі Віцебскага раёна:

— Добры дзень! Наша бібліятэка знаходзіцца ў сельскай мясцовасці. Хацелася б даведацца, якімі нарматыўнымі дакументамі рэгулюецца догляд за прылеглай да ўстановы тэрыторыяй.

Алена ВЕШТАРТ:

— Добры дзень! Адкажу на ваша пытанне проста: усё рэгулюецца рашэннямі мясцовых органаў улады.

Беларусь”, зацверджанай загадам Міністэрства культуры ад 28 жніўня 1998 года № 300, выключаныя з фондаў бібліятэк празмерна дублетныя і няпрофільныя дакументы перадаюцца ў абменныя фонды для пераразмеркавання, а пры адсутнасці попыту на іх з боку бібліятэк — для продажу. Трэба адзначыць, што падрыхтавана новая рэдакцыя згаданай Інструкцыі.

РЭДАКЦЫЯ:

— Усё гэта вельмі сімпатычна, паколькі сярод гэтых дублетаў ёсць і даволі прывабныя для кніжнікаў асобнікі.

Віктар ЗАХАРАНКА, начальнік аддзела культуры Нараўлянскага райвыканкама:

— Добры дзень, Алена Пятроўна! Хацелася б атрымаць кансультацыю. Калі зможам увесці ў штатны расклад аддзела культуры спецыяліста па абслугоўванні камп’ютараў?

Адказы на пытанні з электроннай пошты

Георгій ГАГАРЫН, начальнік аддзела культуры Іўеўскага райвыканкама:  kultura@tut.by

— Добры дзень! Просім растлумачыць, ці мае права аддзел культуры райвыканкама ажыццяўляць рознічны гандаль сувенірнай прадукцыяй, што створана работнікамі Іўеўскага раённага цэнтра рамёстваў і ўстаноў культуры. Пытанне ўзнікла, паколькі плануецца арганізацыя гандлёвага кіёска ў Іўеўскім раённым доме культуры.

Алена ВЕШТАРТ:

— У адпаведнасці з пунктам 2 артыкула 79 Бюджэтнага кодэкса Рэспублікі Беларусь ажыццяўляць дзейнасць, што прыносіць прыбытак, у адпаведнасці з устаўнымі мэтамі і прадметам дзейнасці могуць бюджэтыя арганізацыі, за выключэннем дзяржаўных органаў, калі іншае не ўстаноўлена Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь.

Аддзел культуры з’яўляецца дзяржаўным органам (органам дзяржаўнага кіравання), што рэалізуе дзяржаўную палітыку ў адпаведнай сферы на тэрыторыі адпаведнага раёна. У сувязі са сказаным, дзейнасць, што прыносіць прыбытак, аддзелам культуры не можа ажыццяўляцца.

Разам з тым, у сістэму аддзела культуры ўваходзяць дамы культуры, метадычныя цэнтры, цэнтр рамёстваў, бібліятэкі, дзіцячыя школы мастацтваў, якія забяспечваюць рэалізацыю дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры. Пры наяўнасці ў іх дакументах права на ажыццяўленне дзейнасці, што прыносіць прыбытак, мяркуюем: Цэнтр рамёстваў і іншыя ўстановы культуры сістэмы адпаведнага аддзела могуць праводзіць дзейнасць, якая прыносіць прыбытак.

пад нікам “эфектыўнасць”

Надзея ЖУК:

— Так, штраф — ад 10 да 50 базавых велічынь...

Алена ВЕШТАРТ:

— Таму паўтару сваю рэкамендацыю, агучаную сёння неаднаразова: карыстайцеся пакуль магчымасцю дазваляць допуск непаўналетніх асоб на дыскатэкі па ўзгадненні з кіраўніком мясцовага выканаўчага і распарадчага органа або з упаўнаважанай ім асобай.

Надзея ЖУК:

— Так і робім. Дзякуй за адказ!

Алена ВЕШТАРТ:

— Бачыце, якім актуальным стала дыскатэчнае пытанне пасля ўвядзення адміністрацыйнай адказнасці?

РЭДАКЦЫЯ:

— А можна неяк абысці паняцце “разавае мерапрыемства”?

Алена ВЕШТАРТ:

— Пытанне ў адказ: а што такое развае? Можна ж узгадніць пэўныя дні. Мусіць, ніхто б не меў нараканняў. Увогуле ж, мяркую, многія пытанні з зададзеных сёння на “гарачай лініі” могуць паспяхова вырашацца на мясцовым узроўні. Наконт тых жа дыскатэк: калі ў раёне нармальна крымінагенная абстаноўка, наладжаны бацькоўскі і настаўніцкі кантроль, дык чаму б не дазволіць рашэннем райвыканкама наведванне дыскатэк 16-і — 17-гадовымі ў пэўныя дні?

Вікторыя СВЯЖЫНСКАЯ, інспектар па кадрах аддзела культуры Палацкага гарвыканкама:

— Добры дзень! У нас узнікла такое пытанне. Нядаўна быў зменены пералік прафесій рабочых і служачых устаноў Міністэрства адукацыі. У прыватнасці, там з’явіўся радок “настаўнік устаноў пазашкольнага выхавання (навучання) у сферы культуры”.

Алена ВЕШТАРТ:

— Вы, мусіць, ужо ведаеце, што з 1 верасня 2011 года ў дзеянне ўступае Кодэкс аб адукацыі. І ўсё заканадаўства будзе прыводзіцца ў адпаведнасць з названым дакументам. У ім, у прыватнасці, няма паняцця “ўстановы пазашкольнага выхавання і навучання”. Замест іх будзе ўведзены тэрмін “дзіцячыя школы мастацтваў”. Адпаведна, і назва пасады “настаўнік устаноў пазашкольнага выхавання і навучання” будзе заменена на “настаўнік дзіцячых школ мастацтваў”.

Вікторыя СВЯЖЫНСКАЯ:

— Так. І яшчэ пытанне. Справа ў тым, што згодна з нарматыўнымі актамі, якія

РЭДАКЦЫЯ:

— Бібліятэкары задаюць пытанні аб магчымасці продажу дублетных экзэмпляраў кніг. Ці могуць яны стварыць своеасаблівую букіністичную краму?

Алена ВЕШТАРТ:

— Прынамсі, ніякай забароны, з заканадаўчага пункта гледжання, для гэтага не бачу. Згодна з Законам Рэспублікі Беларусь “Аб бібліятэчнай справе”, бібліятэкі маюць права выключыць і рэалізоўваць дакументы з бібліятэчных фондаў у адпаведнасці з заканадаўствам.

Згодна з “Інструкцыяй па ўліку і захаванні бібліятэчных фондаў у Рэспубліцы

Алена ВЕШТАРТ:

— Ужо літаральна сёння, калі вырашыце пытанне на мясцовым узроўні. У тых самых тыпавых штатах 1998 года існуе норма аб тым, што ў штаты ўстаноў з дазволу органаў кіравання, якія выдаткоўваюць сродкі на іх утрыманне, могуць быць уведзены іншыя пасады спецыялістаў і рабочых.

Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі:

— Добры дзень! Раскажыце, калі ласка, пра Палажэнне пра апякунскі савет: ці вядзецца па ім работа, калі яно будзе зацверджана і што будзе ў сябе ўключыць?

Адказы на пытанні з электроннай пошты

Іна АБРАМЧЫК, начальнік аддзела культуры Старадарожскага райвыканкама:  kultura@tut.by

— Добры дзень! Хацелася б задаць тачное пытанне: пры якіх умовах у аддзеле культуры можна ўвесці пасаду спецыяліста па кадрах або інспектара па кадрах?

Алена ВЕШТАРТ:

— Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 23 кастрычніка 2006 года № 631 “Аб структуры, функцыях і колькасці работнікаў мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў” устаноўлены лік работнікаў аддзелаў мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў — не менш за чатыры.

Пэўныя пасады аддзела ўводзяцца ў залежнасці ад канкрэтных умоў і аб’ёмаў работы. Па рашэнні мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў там можа быць прадугледжана пасада спецыяліста па кадрах (інспектара па кадрах).

Наталія БІСКУП, начальнік аддзела культуры Мсціслаўскага райвыканкама:

— Вас вітаюць з Мсціслава! Алена Пятроўна, хацелася б звярнуцца да вас вось з якім пытаннем. Аддзел культуры ажыццяўляе закупку паслуг па падпісцы і дастаўцы друкаваных СМІ на агульную суму 40 000 000 рублёў. Які від працэдур закупкі неабходна правесці ў дадзеным выпадку, калі зразумела, што падобныя паслугі можа ажыццявіць толькі РУП “Белпошта”, ха-

ця цэны на друкаваныя выданні там вышэй, чым у ААТ “Белсаюздрук”, якое дастаўкай СМІ па ўстановах культуры не займаецца?

Алена ВЕШТАРТ:

— Згодна з пунктам 3 Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 17 лістапада 2008 года № 618 “Аб дзяржаўных закупках у Рэспубліцы Беларусь” (далей — Указ), закупкі тавараў, работ, паслуг пры арыенціраваным кошыце закупкі ад 1000 да 8000 базавых велічынь ажыццяўляюцца з прымяненнем працэдур цэнавых прапаноў.

Асаблівасцей па закупцы паслуг па падпісцы і дастаўцы друкаваных выданняў СМІ заканадаўства не ўтрымлівае.

Разам з тым, паколькі дадзены від паслуг у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 1 верасня 2010 года № 450 “Аб ліцэнзаванні асобных відаў дзейнасці” падлягае ліцэнзаванню (дзейнасць у галіне сувязі), аддзел культуры можа размясціць заказ толькі ў асобы, што мае адпаведную ліцэнзію.

Калі такой ліцэнзіяй валодае толькі РУП “Белпошта”, працэдур закупак не прымяняюцца (абзац пяты падпункта 4.1 пункта 4 Указа).

Удакладніць пералік суб’ектаў, што маюць ліцэнзію на дзейнасць у галіне сувязі (дастаўка друкаваных СМІ), можна ў Міністэрстве сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь.

РЭДАКЦЫЯ:

— Хацелася б пачуць пра нейкія зрухі ў пытаннях унармавання такіх паняццяў, як спонсарства і мецэнатства.

Алена ВЕШТАРТ:

— На жаль, у нас у заканадаўстве гэтыя паняцці змешваюцца і асаблівых размежаванняў тут няма. Увогуле ж, кажучы прастай мовай, мецэнатства — гэта чыстае выкаародства, а спонсар, уклаўшы грошы, мае найперш выгоду. Часцей за ўсё — у выглядзе рэкламы.

Кія зрухі? Ужо з бягучага года ў Падатковым кодэксе з’явілася палажэнне аб тым, што пры ўвозе ў краіну каштоўнасцей з мэтай далейшай перадачы ў арганізацыю культуры, падатак на дабаўленую вартасць пры ўвозе не спаганяецца. І пры перадачы арганізацыі культуры пэўнай каштоўнасці на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь — таксама. Усё гэта ўведзена з 1 студзеня 2011 года.

У дадзены момант падрыхтаваны праект Указа Прэзідэнта аб некаторых пытаннях падаткаабкладання, дзе прадугледжваецца шэраг ільгот для спонсараў. Перш за ўсё, гэта вызваленне пры падаткаабкладанні пэўнай часткі прыбытку, што накіроўваецца ўстановам культуры.

РЭДАКЦЫЯ:

— Калі казаць пра рэкламу, дык яна і мусіць даваць у ідэале нейкую аддачу спонсару. Бывае, прэс-канферэнцыі праходзяць на фоне банераў з лагатыпамі тых самых фундатараў, але нават такую, не кажучы ўжо аб прамой узгадцы, інфармацыю пра іх згодна з заканадаўствам аб рэкламе мы выдаваць не можам...

Алена ВЕШТАРТ:

— ...Паколькі гэта будзе прыхаваная рэклама. Адзначу, што ў заканадаўстве тэрмін “мецэнатства” не ўжываецца. У нас ёсць Указ Прэзідэнта ад 1 ліпеня 2005 года № 300 “Аб прадастаўленні і выкарыстанні бязвыплатнай (спонсарскай) дапамогі”. І ў ім акрэслена менавіта бязвыплатная перадача грашовых сродкаў, маёмасці, аказанне паслуг, выкананне работ.

Дарэчы, сёлета Міністэрствам культуры запланавана падрыхтоўка палажэння аб конкурсе “Мецэнат культуры”. Правядзенне конкурсу прадугледжана Дзяржаўнай праграмай “Культура Беларусі”.



Узор лямуса на Гродзеншчыне.

на падклетках рабіліся і вялікія гаспадарчыя пабудовы. У прыватнасці, яшчэ ў 1623 г. у фальварку Усвяцкага замка пякарня, пры якой былі сенцы, камора, стаяла менавіта на падклетце. На працягу XVII — XVIII ст. існаваў устойлівы комплекс асноўных гаспадарчых будынкаў шляхецкай сядзібы. Пры гэтым выкарыстанне шэрагу будынкаў было шматмэтавым. Так, у лямусе — двухпавярховым будынку — захоўвалі рэчы і жылі, маштарня была прызначана для рамонту экіпажаў, а таксама для жылля конюхаў.

Вядома, што шляхецкая сядзіба — гэта вялікае сховішча разнастайных рэчаў: ад прадуктаў да мастацкіх каштоўнасцей. І зразумела, што найбольш каштоўныя рэчы заможны паніч захоўваў

Кобрыншчыне ў 1597 годзе “лазенка” размяшчалася каля саладоўні, была з сенцамі і ўключала печ ды палаткі.

Значная колькасць будынкаў сядзібы была прызначана для захавання збожжа і прадуктаў, звязаных з яго выпрацоўкай. Для захавання збожжа выкарыстоўваліся спецыяльныя будынкі з засекамі — свіраны ці спіхлежы. Сена захоўвалі ў шоплах, салому — у адрыхах ці пунях, радзей — пад абарогамі на чатырох слупах. Жывёлу трымалі ў размешчаных за межамі дзядзінца хлявах, кароў — у аборах, коней — у стайнях. Папулярнай для шляхецкага комплексу была наўнасьць галубятні, якая размяшчалася на дзядзінцы.

Да таго ж, сядзіба з’яўлялася і значным харчовым вытворчым комплексам з адпаведнымі будынкамі па вырабе і

Сутнасць ліста ў тым, што ў Гомельскім палацава-парковым ансамблі вырашылі адкрыць Мемарыяльны парк французскага мастака Міхаіла (Мішэля) Кікоіна, выхадца з Гомеля (паводле іншай версіі — з Рэчыцы), але быццам “зусім невядомага”. І Чытача гэта вельмі збянтэжыла: як так? “За якія заслугі прапапоўваецца увекавечанне яго ў адным з вядучых музеяў Беларусі?”

Далей аўтар спрабуе паставіць мастаку такі “дыягназ”: 1. У юным узросце эмігрыраваў у Францыю; 2. Усё жыццё прапрацаваў там; 3. Не стварыў у Беларусі “сур’ёзных” работ; 4. Не праводзіў тут сваіх выставак; 5. Не меў у Беларусі вучняў; 6. Не аказаў “хоць мінімальнага ўплыву на развіццё” нацыянальнага мастацтва: “абсалютная большасць беларусаў увогуле не бачыла яго карцін”; 7. Чаму Кікоін не прыехаў на радзіму ніводнага разу, а вось, маўляў, у Ізраіль завітаў тройчы і падарыў калекцыю сваіх карцін “не якомусьці з беларускіх музеяў, а — універсітэцкай галерэі ў Тэль-Авіве”? І робіць аўтар ліста выснову: няма ніякіх прычын адносіць замежнага мастака Кікоіна да беларускай выўленчай культуры.

“Кікоін — радавы французскі мастак, які нічым прынцыпова не адрозніваецца ад мноства сучаснікаў. Галоўнае свярджэнне пра тое, што ён атрымаў вядомаць, абвяргаецца фактамі і не адпавядае рэчаіснасці”. Гэтыя словы Чытача якраз і не адпавядаюць рэчаіснасці.

Не хочацца мне ўступаць у дыскусію з невядомым Чытачом, які чамусьці ўтойвае сваё імя, але ягонае адсыланне да савецкіх і англійскіх энцыклапедыяў, “якія не далі пра Кікоіна нават маленькай нататкі”, а таксама падкрэсліванне сціплай ацэнкі яго твораў на аукцыёнах — не пераконваюць. Ані.

Дарэчы, яшчэ 30 гадоў таму востра абмяркоўвалася пытанне: ці трэба змяшчаць артыкул пра Шагала ў БСЭ? А што да аукцыённых рыначных ацэнак карцін Кікоіна, дык яны, канешне, у параўнанні з моцна “раскручанымі” Ван Гогам, Суціным, Шагалам, Пікасам, Малевічам, Кандзінскім і да т. п., не параўнальныя. Самы высокі кошт работ Кікоіна на сённяшні дзень — больш за 80 тысяч еўра (палатно “Тая, што ляжыць”, 73x115 см). А 20 гадоў таму аналагічная яго карціна каштавала 10 — 20 тысяч еўра. Што ж будзе далей? Але, па вялікім рахунку, усе гэтыя рынач-

З нагоды ліста ў рэдакцыю

“Дыягназ” “зусім невядомаму”

Рэдакцыя “К” атрымала ліст ад Чытача. Менавіта так прадставіўся аўтар з Гомеля. Нягледзячы на ананімнасць, ліст падаўся нам цікавым у тым сэнсе, што, магчыма, не толькі Чытач такім чынам разважае пра некаторыя пытанні фарміравання іміджа Беларусі ў сусветнай культурнай прасторы і ўсведамлення значнасці здабыткаў выхадцаў з нашай зямлі ў гісторыі мастацтва.

А хто ж яго адносіць да прасторы ўласна беларускай культуры? І што рабіць тады з Шагалам, які таксама ні разу не прыехаў пасля эміграцыі на радзіму, хаця ў 1973 г. наведваў і Маскву, і Ленінград? Ён таксама не падарыў Віцебску ніводнага сваёй карціны. А што з Суціным, другім вялікім мастаком — выхадцам з Беларусі, які па волі лёсу аказаўся на чужыне, як і яго сучаснік-землякі О.Цадкін, А.Мешчанінаў, Н.Хадасевіч-Лежэ, Л.Бакст, Д.Стэлецкі, М.Башылаў і многія іншыя (глядзіце, каб назваць хаця б іх імёны, матэрыялы рубрыкі “Вяртанне імёнаў”, цягам 2010 — 2011 гг. надрукаваныя ў “К”)?

Нават наш сучаснік, выдатны савецкі жывапісец Я.Маісеенка, урадженец Гомельшчыны, таксама не падарыў ні адной сваёй работы Бацькаўшчыне. Але гэта не перашкодзіла стварыць у Буда-Кашалёве цікавы музей, што носіць яго імя, таксама, як названая акалічнасць не зашкодзіла паўстанню Мемарыяльнага пакоя ў Доме дзіцячай творчасці ў Смілавічах, прысвечанага Х.Суціну і яго папелчнікам.

Дарэчы, літоўцы ўжо даўно праводзяць у сябе Міжнародныя пленэры Х.Суціна (а ён правучыўся ў Вільні, на той час, менш за тры гады); латышы ў Даўгаўпілсе (былы беларускі Дзвінск) стварылі Музей М.Роткі, які выехаў з нашай зямлі ў ЗША яшчэ да рэвалюцыі. Праўда, яны цудам набылі адну арыгінальную работу амерыканскага авангардыста. Цяпер гэты музей з’яўляецца цэнтрам прыцягнення замежных турыстаў, якія прыязджаюць у Латвію.

Хачу каторы раз нагадаць фразу Льва Гумілёва: “Беларусы, вы так шмат і шчодро раздалі чалавецтву. Калі ж вы, нарэшце, пачынаеце збіраць?”

Сёння мы — цывілізаваная еўрапейская дзяржава. І, перакананы, прышоў час вяртаць імёны і стаўленне да спадчыны забытых і напузбытых мастакоў (і не толькі мастакоў) на тую зямлю, якая іх нарадзіла.

ня “аўкцыённыя метамарфозы” вельмі далёкія ад уласна мастацтва...

Дарэчы, нядаўна амерыканскія рабочыя г. Альбукерка (Нью-Ёрк) выкінулі на сметнік твор “мастацтва” — двухметровую кампазіцыю са шкловалакна, падобную на кактус. Аказваецца, яна каштавала як арт-аб’ект больш за 50 тысяч долараў! А калі б яе выставілі на аўкцыён, які быў бы канчатковы грашовы вынік?

Карацей кажучы, хопіць нам, беларусам, адчуваць сябе месцачковымі “иванамі, не помнящими родства!”. Беларусь — краіна ў цэнтры Еўропы, якая ў сілу гістарычных абставін у розныя часы “падарыла” замежжу імёны соцень сваіх таленавітых “дзяцей”, народжаных на яе этнічнай тэрыторыі. Ці не таму і сёння Суцін лічыцца выхадцам з “літоўшчкі Смілавічаў”, Я.Сухадольскі і Ф.Рушчыц — палякамі, Я.Маісеенка і Г.Ніскі — рускімі, і г. д.

А вось што да другой праблемы, якая пастаўлена ў лісце — аб увекавечанні імёнаў сучасных беларускіх мастакоў, — дык тут аўтар мае рацыю. Канешне, трэба памятаць нашых выдатных твораў, і гэта робіцца: ёсць галерэі і музеі З.Азгура, Л.Шчамляева, Г.Вашчанкі, П.Маспенікава, У.Стэльмашонка, В.Бялыніцкага-Бірулі. Праводзяцца рэгулярныя Міжнародныя пленэры таго ж В.Бялыніцкага-Бірулі, М.Шагала, В.Цвіркы, Я.Маісеенкі, М.Селешчука, А.Анікейчыка, Я.Драздовіча, І.Хруцкага, Ф.Рушчыца. У некаторых гарадах устаноўлены помнікі, мемарыяльныя дошкі мастакам...

Але гэта работа не аднаго дня. І тут трэба ведаць меру: каму канкрэтна і за што? Патрэбны дбайны прафесійны падыход да кожнага “кандыдата” ў адпаведнасці з яго сапраўдным каштоўным унёскам у нацыянальную культуру краіны. І не трэба забываць, што, акрамя мастакоў, Беларусь нарадзіла і выдатных музыкантаў, архітэктараў, літаратараў, вучоных, артыстаў, імёны якіх таксама вартыя нашай духоўнай памяці.

Б.К.

Ключ да афіцыны

Шляхецкае жыллё беларускіх зямель часоў Рэчы Паспалітай — вялікі комплекс, які ўключаў не толькі ўласна сядзібу ці палац, але далучаў службовыя і гаспадарчыя будынкі, тыпы якіх выкарыстоўваліся цягам стагоддзяў. На жаль, большасць з іх былі драўляныя і не пакінулі ніякіх матэрыяльных рэшткаў, захаваныя толькі ў шматлікіх інвентарных вопісах XVII — XVIII стагоддзяў.

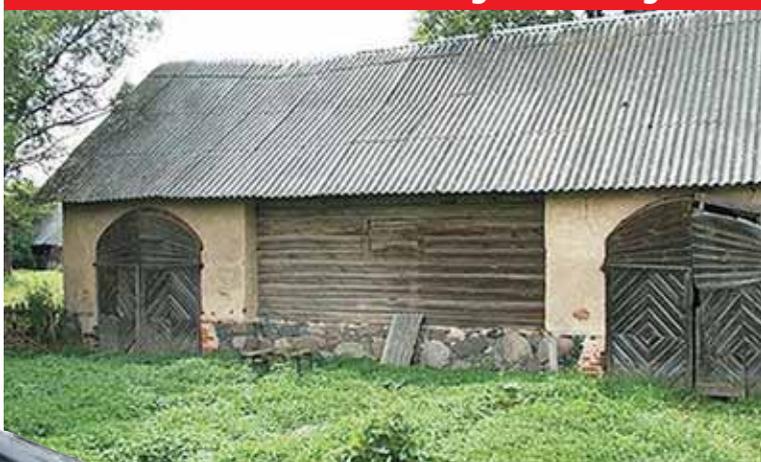
Першапачаткова ў Сярэднявеччы большасць службовых, гаспадарчых збудаванняў групаваліся каля двара (дзядзінца) шляхецкага дома, непдалёк ад якога знаходзілася і гумно. Аднак з пашырэннем фальваркаў, пачынаючы з апошняга дзесяцігоддзя XVI ст., асноўная колькасць гаспадарчых будынкаў пачала перамяшчацца воддалей ад жылога дома, утвараючы сабны гаспадарчы комплекс з сядзібай у цэнтры. У прыватнасці, прыкладна з другой паловы XVIII ст. па двух

баках шляхецкага дома стаялі толькі два флігелі, “афіцыны”, а астатнія будынкі былі вынесены ў тыл дома. І хоць па назвах асноўныя будынкі гаспадарчага комплексу шляхецкага маёнтка былі блізкія да сялянскіх (клець, свіран, хлёў са стайняй, абарай, гуменны комплекс, пуня, плёўнік, лазня, пераплоты), аднак вылучаліся сваёй разнастайнасцю.

Гаспадарчыя і службовыя будынкі рабіліся ў асноўным з дрэва, і толькі ў сядзібах заможнай шляхты, магнатэрыі яны часткова ці цалкам былі каменныя, цагляныя. Цікава, што да канца XVIII ст. у якасці будаўнічага матэрыялу выкарыстоўваўся хрост, пляценне — пляцёнай была звычайна частка будынка. Яшчэ адным старажытным будаўнічым матэрыялам, які паступова знікаў, былі дылі — паловы распілаваных ці рассечаных (пераважна — дубовых) бярвенняў. З дыляў рабілі загароды, масткі, столі, падлогі ў гаспадарчых будынках і нават невялікія збудаванні. Да прыкладу, у фальварках Драгічынскага графства Пінскага павета на 1779 год дылі выкарыстоўваліся дошыць актыўна: у Ровенскім фальварку з дыляў былі зроблены “масткі” з поручнямі да сцяней, столь у пякарні, дзве лавы ў ёй, а ў фальварку Астраўкі з дыляў былі зроблены каморка і столь.

Яшчэ адна архаічная канструкцыйная рыса гаспадарчых будынкаў — наяўнасць падклетай, “падзібшчаў” — невялікіх нежылых першых паверхаў, на якіх стаялі жылыя дамы, свіраны, іншыя будынкі, што паступова зніклі да першай паловы XVIII ст. Увогуле, жылыя дамы на высокіх падклетках — характэрная рыса старажытнага рускага дома, якая стала праіснавала да XIX ст. Да таго ж,

Сена для шопы, а што ў ледніку?



Мыштарня ў колішнім фальварку Котвічаў на Астравеччыне.

апрацоўцы прадуктаў. Хлеб пяклі ў пякарнях, сыры выраблялі ў сырніцах, піва — у броварах, гарэлку — у вінніцах, броварах. Звычайна бровары ўяўлялі з сябе адносна вялікія комплексы з будынкамі для вырабу солі, яго захоўвання. Сам па сабе бровар мог быць цэнтрам функцыянальна звязаных з ім корчмаў. Напрыклад, у радзівілаўскім маёнтку “Ключ Вілянаўскі”, што адносіўся да Нясвіжскай ардынарыі, у 1682 г. да бровара былі далучаны карчма са стайнямі, піўніцай і крамніцай, а таксама яшчэ пяць корчмаў у розных масцёвацях.

Сёння можа здавацца неверагодным, але ў другой палове XVIII ст. пры адносна буйных гаспадарчых комплексах з паташнямі, лесапількамі, цагельнямі, мануфактурамі таксама атрымалі распаўсюджванне аранжарэі, дзе вырошчваліся цытрусавыя, вінаград, садавіна і нават не характэрныя для нашых шырот кветкі. У XVIII ст. прыйшла мода і на выбітнае афармленне агародаў: там пачалі рабіцца паркавыя баскеты, садова-паркавыя зоны, бяседкі для адпачынку, гульнёвыя пляцоўкі.

А вось сярод гаспадарчых збудаванняў значнае месца займала гумно, якое ў інвентарах згадваецца ці ў сістэме фальварка, ці каля шляхецкага дома — у выглядзе агароджанага, з варотамі, комплексу — “гумнішка”, які зрэдку называлі “дзядзінца гуменны”. Пры гэтым гаспадарчыя, службовыя будынкі крыліся драўніцамі, дорам, саломай, якая часта клалася на драўляную аснову. Гумны крыліся саломай, часта — “пад лапату”, такоўна магла, як і пуні, крыцца драўніцамі. Абгароджваўся гаспадарчы комплекс, гумно дэляваннем, востракомам, плотам, альбо парканам.

Відавочна, што шляхецкі гаспадарчы комплекс, як і сядзіба ў цэлым, — неад’емная частка этнакультурнага ландшафту Беларусі ў старадаўнія часы і адзін з найбольш яркіх здабыткаў нашай спадчыны. А таму пры аднаўленні сядзібаў і палацаў варта звяртаць асаблівую ўвагу не толькі на іх унутраны дэкор, але і на ўвесь шляхецкі комплекс у цэлым.

Відавочна, што шляхецкі гаспадарчы комплекс, як і сядзіба ў цэлым, — неад’емная частка этнакультурнага ландшафту Беларусі ў старадаўнія часы і адзін з найбольш яркіх здабыткаў нашай спадчыны. А таму пры аднаўленні сядзібаў і палацаў варта звяртаць асаблівую ўвагу не толькі на іх унутраны дэкор, але і на ўвесь шляхецкі комплекс у цэлым.

Але нягледзячы на зменлівую моду, беларуская шляхта пры маёнтку абавязкова мела лазню — з сенцамі, печкай, палаткамі, якая магла размяшчацца як на дзядзінцы, так і за яго межамі. Часам лазні ставіліся пры броварах. Як можна меркаваць, асноўныя элементы шляхецкай лазні мала адрозніваліся ад сялянскай. У прыватнасці, у Чаравачыцкім маёнтку на

апрацоўцы прадуктаў. Хлеб пяклі ў пякарнях, сыры выраблялі ў сырніцах, піва — у броварах, гарэлку — у вінніцах, броварах. Звычайна бровары ўяўлялі з сябе адносна вялікія комплексы з будынкамі для вырабу солі, яго захоўвання. Сам па сабе бровар мог быць цэнтрам функцыянальна звязаных з ім корчмаў. Напрыклад, у радзівілаўскім маёнтку “Ключ Вілянаўскі”, што адносіўся да Нясвіжскай ардынарыі, у 1682 г. да бровара былі далучаны карчма са стайнямі, піўніцай і крамніцай, а таксама яшчэ пяць корчмаў у розных масцёвацях.

Сёння можа здавацца неверагодным, але ў другой палове XVIII ст. пры адносна буйных гаспадарчых комплексах з паташнямі, лесапількамі, цагельнямі, мануфактурамі таксама атрымалі распаўсюджванне аранжарэі, дзе вырошчваліся цытрусавыя, вінаград, садавіна і нават не характэрныя для нашых шырот кветкі. У XVIII ст. прыйшла мода і на выбітнае афармленне агародаў: там пачалі рабіцца паркавыя баскеты, садова-паркавыя зоны, бяседкі для адпачынку, гульнёвыя пляцоўкі.

А вось сярод гаспадарчых збудаванняў значнае месца займала гумно, якое ў інвентарах згадваецца ці ў сістэме фальварка, ці каля шляхецкага дома — у выглядзе агароджанага, з варотамі, комплексу — “гумнішка”, які зрэдку называлі “дзядзінца гуменны”. Пры гэтым гаспадарчыя, службовыя будынкі крыліся драўніцамі, дорам, саломай, якая часта клалася на драўляную аснову. Гумны крыліся саломай, часта — “пад лапату”, такоўна магла, як і пуні, крыцца драўніцамі. Абгароджваўся гаспадарчы комплекс, гумно дэляваннем, востракомам, плотам, альбо парканам.

Відавочна, што шляхецкі гаспадарчы комплекс, як і сядзіба ў цэлым, — неад’емная частка этнакультурнага ландшафту Беларусі ў старадаўнія часы і адзін з найбольш яркіх здабыткаў нашай спадчыны. А таму пры аднаўленні сядзібаў і палацаў варта звяртаць асаблівую ўвагу не толькі на іх унутраны дэкор, але і на ўвесь шляхецкі комплекс у цэлым.

Ігар ВУГЛІК,
кандыдат гістарычных навук

Міхаіл Кікоін — яшчэ адзін яркі прадстаўнік той часткі шматаблічнай, разнамаснай мастацкай эміграцыі, якая ў першай чвэрці XX ст. склала так званую Парыжскую школу. У фундамент яе паклалі свае “залатыя цагліны” найноўшай выяўленчай культуры Еўропы выхадцы з Беларусі. Жыццё кожнага з “рускіх парыжан”, як іх называлі ў Францыі, перапоўнена дзіўнымі міфамі і неправаранымі “фактамі”, якіх ніколі не было, ды проста выдумкамі мастацтвазнаўцаў, што перапісалі адно ў аднаго найбольш “маляўнічыя” месцы з біяграфіяў твораў. Самае цікавае, што чым буйнейшы, мацнейшы, маштабнейшы мастак, тым больш пра яго складваецца міфаў і легенд. Словам, c’est la vie...



М.Кікоін. “Аўтапартрэт”.

дзільяні, Архіпенкам, Рыверай, Фужытам, Кіпінгам, Паскіным, Лежэ, Пікаса, Мацісам, Бракам, Марэўнай; наведванне так званай Акадэміі Фернана Кармона і Акадэміі Дэ ля Гранд Шам’ер. Канешне ж, Міхаіл (у Парыжы ён стаў Мішэлем) удзельнічаў у мастацкіх выстаўках Асенняга салона і Салона Незалежных, не прапускаў мастакоўскія і літаратурныя кампаніі, якія “засядалі” за бакалам віна ці кубачкам кавы ў кафэ “Ратонда” або “Дом”, дзе гарача абмяркоўваліся шляхі новага мастацтва.

А калі даводзілася цяжка, каб зарабіць на харчаванне, Кікоін мог займацца фотарэтушу, распісваць шыльды і, напрыклад, ілюстраваць папулярны ў літаратурна-мастацкім асяродку Парыжа часопіс “Махмадзім”. Хаця ў тым “бласлаўненні”, але галодныя і халодныя часы, калі пра славу і прызнанне можна было толькі марыць, практычна ўсе мастакі, за вельмі рэдкім выключэннем, не адмаўляліся ад дробнай заказнай “халтуры” або любой іншай “чорнай” работы, далёкай ад творчасці...

Калі пачалася Першая сусветная вайна, Кікоін, як і Суцін, і Мадзільяні, пайшоў на ваенны зборны пункт, каб запісацца дабравольцам у французскую армію і трапіць на фронт, але яго не ўзялі з-за хваробы. Якраз

вуліцы Жанцыі, у Манружы, пад Парыжам. У 1928-м тры палотны Мішэля Кікоіна (“Пейзаж”, “Партрэт майго сына”, “Галава мужчыны”) былі прадстаўлены на Выстаўцы сучаснага французскага мастацтва ў Маскве, што мела ашаламляльны поспех у савецкага гледача, які ўпершыню пабачыў: у капіталістычным Захадзе — неblaгое мастацтва, у тым ліку эмігранцкае.

У 1933-м ужо вядомы майстар набывае шыкоўную майстэрню на Манпарнасе, на вуліцы Брэзэн, — сваю апошнюю ў жыцці. Да гэтага часу за яго плячыма ўжо былі персанальныя выстаўкі ў некаторых парыжскіх галерэях, а таксама ў Нью-Ёрку і Лондане. Усяго ж мастак правёў у Еўропе і ЗША больш за 30 персанальных выставак, на якіх экспанавалі галоўным чынам цудоўныя пейзажы, партрэты, нацюрморты, ню, радзей — жанравыя сцэны. Многія з іх потым апынуліся ў музеях ЗША, Японіі, Ізраіля, адзін партрэт трапіў у Маскву.

У пачатковы перыяд творчасці Кікоін знаходзіўся пад некаторым уплывам імпрэсіяністаў, асабліва — жывапісу К.Пісаро. Потым галоўнымі арыенцірамі сталіся Сезан, Ван Гог, Банар і трохі пазней — венецыянец і Рэмбрант. Менавіта апошні, з яго “вечнымі” тэмамі зямнога быцця, простымі, на

“Заслугоўвае быць прынцам жывапісу...”

“Міф” пра Кікоіна пачынаецца адразу з вызначэння месца яго нараджэння. Большасць даследчыкаў указваюць на Гомель — тагачасны горад Паўночна-Заходняга краю Расійскай імперыі; іншыя, іх колькасць не меншая за першую групу, — на Рэчыцу (тады — мяжа Мінскай і Магілёўскай губерняў). Ёсць і трэцяя версія — гарадок Рэжыца Віцебскай губерні (цяпер г. Рэзекне, Латвія). Але гэта — наўрад ці. Іншая справа, што ў Рэжыцу магла пераехаць сям’я Кікоінаў, але ўжо пасля нараджэння сына. Тата Міхаіла служыў у банку, дзе спецыялізаваўся на выдачы доўгатэрміновых пазык пад залог нерухомасці, г. зн. займаўся іпатэкай, і, магчыма, яму даводзілася па доўгу службы змяняць месца работы і пражывання. Канешне, практычна ўсе бацькі марылі, каб спадкаемец пайшоў па іх шляхах і прадоўжыў, так бы мовіць, “дынастычную” лінію продкаў. І таму старшы Кікоін уладкаваў сына Міхаіла — куды, як вы лічыце? Правільна: у камерцыйную школу.

Але — вось незадача! Хлопчык вельмі любіў рысаваць, і ўсе шпыткі размалёўваў рысункамі, а ў “камерцыйных” навуках быў поўны прафан. Яго настаўнік гэта ўсё зразумеў і, відаць, угаварыў старэйшага Кікоіна ў 1907 годзе адправіць Мішу ў Мінск — у прыватную Рысавальную школу Якава Кругера, выхаванца парыжскай Акадэміі Р.Жульена і Санкт-Пецярбургскай Акадэміі мастацтваў. Падрабязнасцей такой метамарфозы не ведаю: чаму, напрыклад, у Мінск, а не ў бліжэйшы ад Рэжыцы Віцебск, дзе ўжо тады цягам некалькіх гадоў пасляхова працавала не менш вядомая на тэрыторыі Беларусі школа-майстэрня Юрыя Пэна? Праўда, існуе версія, што ў 1904-м сям’я Кікоінаў пераехала з Рэжыцы ў Мінск. Магчыма... Так ці інакш, у Мінску 15-гадовы Міхаіл пазнаёміўся са сваім равеснікам Хаімам Суціным, і гэтак знаёмства перарасло ў сяброўства на два дзясяткі гадоў. Шмат пазней, у 30-я, яны сустракаліся вельмі мала: кожны ішоў у мастацтва сваёй каліянай і ў кожнага былі свае клопаты, свае непрыемнасці і свае радасці, новыя планы і новыя сябры...

Але гэта было потым. А пакуль кожны дзень Кікоін і Суцін наведвалі школу Кругера, якая з 1906 года працавала на вуліцы Петрапаўлаўскай (цяпер — вул. пр. Незалежнасці і вуліцы Энгельса). Праз гады Кругер пісаў: “У маю школу прыходзілі — за многія кіламетры, пешкі, з мястэчак і вёсак — басаногія падлеткі з гарацым жаданнем развіваць свае здольнасці”. “З гарацым жаданнем” стаць мастаком апынуўся тут і наш герой. Разам з Суціным рысаваў натуру, гіпсавыя злепкі, вывучаў перспектыву і святлацені, будаваў кампазіцыю, слухаў лекцыі па гісторыі мастацтва... Мінск таго часу быў ужо ў сэнсе культуры далёка не правінцыйны горад: працавалі Мастацка-прамысловы музей, археалагічна-этнаграфічны музей, дзейнічала Таварыства аматараў прыгожых мастацтваў, шумела мастацка-літаратурнае кафэ “Селест” на Захар’ёўскай. Так што атмасфера горада ў нейкай меры спрыяла духоўнаму станавленню ўчарашніх правінцыялаў. Але што прымусіла хлопцаў з’ехаць у Вільню, дакладна невядома. Простае жаданне прадоўжыць удасканаленне свайго майстэрства? Ці натуральнае імкненне змяніць ціхае становішча губернскага горада на былую сталіцу ВКЛ, якая ў пачатку XX ст. мела вельмі высокі “рэйтінг” у мастацкай прасторы Імперыі? Так ці інакш, пры матэрыяльнай падтрымцы аднаго “спонсара” (вось ён, той “зручны момант”) абодва яны, Кікоін і Суцін, з’ехалі ў Вільню, дзе сапраўды, у адрозненне ад спакойнага Мінска, віравала насычанае мастацкае жыццё і квітнела цудоўная Рысавальная школа знакамітага Івана Трутнева.

Тут да 1912-га і правучыўся Міхаіл Кікоін з Суціным. Тут абодва яны сустралі і яшчэ аднаго зямляка, з мястэчка Жалудок, — Пінхуса (Паўла) Крэменя і таксама пасябравалі з ім на доўгія гады. Павінен сказаць, што з гэтай унікальнай школы Трутнева ў розныя часы выйшлі многія бліскучыя дзеячы мастацтва чатырох народаў, якія ўнеслі потым значны ўклад у беларускую, польскую, літоўскую, рускую выяўленчую культуру.



М.Кікоін. “Ісі-ле-Муліно”.

ру. Ды і ў французскую — таксама. Будучы “парыжане” Суцін, Кікоін і Крэмень за тры гады навучання атрымалі тут у рэаліста Трутнева, выхаванца пецярбургскай Акадэміі мастацтваў, даволі моцную акадэмічную падрыхтаванасць. Акрамя таго, іншы педагог, Іван Рыбакоў, быў заўзят персильнік найноўшага французскага жывапісу, і перш за ўсё — імпрэсіянізму і Сезана. Думаю, што менавіта гэта больш за ўсё прыцягвала юных сяброў. Словам, перад тым, як ірвануць у Парыж, яны былі зусім не правінцыйнымі няўмекамі, а ўжо мелі за плячыма відавочны вопыт валодання пэндзлем і алоўкам.

Завяршыўшы навучанне, тры таварышы рознымі шляхамі, амаль адначасова (Крэмень — трохі раней), летам 1913 года апынуліся на Манпарнаскім вакзале сталіцы еўрапейскай культуры — Парыжы. Зямля, якая іх нарадзіла, для гэтых мастакоў назаўсёды засталася толькі, мабыць, у рэдкіх успамінах, а не ў востранастальгічных, як у Марка Шагала і Надзеі Хадасевіч-Лежэ, фарбах...

Першыя парыжскія месяцы ў сэнсе ўпарадкавання побыту былі ў Кікоіна, урэшце, як у большасці эмігрантаў з Усходу, сапраўды цяжкаватыя. Хаця я чуў, што тут, у Парыжы, даўно пражываў ягоны стрыечны брат, які дапамог першым часам. Ну, а потым у вечнага аптыміста і жыццялюбца Міхаіла Кікоіна ўсё пайшло свільтарам: спачатку — жыццё ў майстэрнях скульптара Жана-Аляксандра Фальгера — “Сітэ-Фальгьер”, потым у легендарным “Вулі” (La Ruche) — інтэрнацыянальным інтэрнаце-калоніі маляды мастакоў у пасады Данцы на Манпарнасе, дзе Кікоін пражыў больш за ўсіх мастакоў-“вуллецаў” — амаль 15 гадоў (!); знаёмства з землякамі Цадкіным, Шагалам, Мешчанінавым, Ліпшыцам, а таксама з Ма-

у гэты час, восенню 1914 года, ён узяў шлюб са сваёй зямлячкай — Розай Бунімовіч. Неўзабаве нарадзілася дачка Клэр, а праз пяць гадоў, у 1920-м, — сын Жак, будучы геолог і мастак. Так што няпраўда, як многія пішуць, што Кікоін, маўляў, удзельнічаў у Першай сусветнай вайне. Ягоны ўдзел абмежваўся тым, што ён пару тыдняў капаў траншэі і маляваў ваенныя напаўразбураныя ўмацаванні ў Ісі-ле-Муліно, а потым, калі яшчэ ішла вайна, у 1917-м, з’ехаў разам з Суціным у гарадок Сэрэ, каб натхнёна пісаць там казачныя сонечныя пейзажы. Забягаючы наперад, скажу, што таксама няпраўда і тое, як пішуць “знаўцы”, што мастак разам з сям’ёй пад час Другой сусветнай вайны знаходзіўся ў фашысцкім канцлагеры і быў як быццам вызвалены саюзнікамі. Не: амаль усю вайну ён хаваўся ад нацыстаў у Тулузе — горадзе, які быў фашыстамі не заняты.

Дзякуючы Мадзільяні, з якім Кікоін нейкі час здымаў пакой і маляваў пейзажы ў Кларамы, пазнаёміўся з маршанам Жоржам Шэронам, уладальнікам прыватнай галерэі на бульвары Мальзэро, 43, і хутка заключыў з ім кантракт — рэдкая ўдача для маладога мастака-чужаземца, які не меў яшчэ ніякай мастакоўскай рэпутацыі. Гэты маршан быў вялікі скуплянда, плаціў мастакам капейкі (напрыклад, за карціну Модзі даваў ад 10 да 50 франкаў!). Але і гэта былі грошы. Затое сваю першую персанальную выстаўку Кікоін правёў — і даволі паспяхова — менавіта ў Шэрона, у ягонай галерэі ў 1919-м. Праз пяць гадоў Кікоін нарэшце атрымаў французскае грамадзянства. У тым часе ягоныя работы ўжо паспяхова прадаюцца ў галерэях і салонах. Ашчадзіўшы грошы, ён набывае вясковую “фазенду” ў Бургундыі ў раёне Анэ-сюр-Сэрэ, куды будзе ездзіць на працягу доўгіх гадоў. Хутка пасяляецца на

Беларускія і французскія “цагліны” Міхаіла Кікоіна

першы погляд, сюжэтамі, за якімі хаваліся моцныя чалавечыя страці і — адначасова — ціхае свячэнне душы, аказваюцца найбольш сугучны Кікоіну. Невыпадкова ў 20-я гады і пазней ён малюе аўтапартрэты ў “рэмбрантаўскім” ключы, дзе яго палітра — гэта глыбокія, гарачыя тоны, сярод якіх вылучаецца вінна-чырвоны, што выклікае асацыяцыі і з Рэмбрантам, і з венецыянцамі.

Наогул кажучы, кікоінскі “шлях да сябе” быў складаны, паколькі ў тым жады парыжскае мастацкае жыццё было так нашпігавана рознымі кірункамі — ад кубізму да фавізму і шматлікага экспрэсіянізму, — што разабрацца “што ёсць добра і што — дрэнна” было складана. Кікоін, праўда, даволі хутка знаходзіць сябе: ён як бы ступіў на імпрэсіяністычную жывапісную тканіну, пазбягаючы пры гэтым утрыроўкі, якая была ўласціва радыкальным “левым”, і, у той жа час, захоўваючы свежасць жывога, лёгкага, “паветранага” адчування. Так сама ён паступіў і з экспрэсіяністычным уплывам свайго сябра Суціна, з якім часта працаваў на Лазурным беразе, хаця стаўленне да жыцця ў абодвух было рэзка розным: адзін бачыў драматызм сітуацыі і ішоў на надзвычайную дэфармацыю аб’ёмаў ды абстрактнае колеравых канфліктаў, другі, з-за сваёй пэтычнай натуры, пераводзіў той жа матыў у танальнасць амаль процілеглую. Кікоін аддаваў перавагу парыжскім вуліцам, чырвоным чарапнічным дахам, рытмам пірамідальных таполяў, вясковым краёвідам Бургундыі, гарам Лазурнага берага, напоўненых энергетыкай, гульнёй блакітных і ліловых тонаў у сонечным ззянні...

Мастачка Марэўна ўзгадвае: “Кікоіна я запамінала чалавечкам, што вечно ўсміхаецца або смяецца, такім жа нястрымным, як і ягоныя чароўныя творы, на якія, мне здаецца, у значнай меры паўплываў Ван Гог, але ў іх няма пакут душы і напружанай дэфармацыі моцных і надзвычайных форм Суціна”. Інакш кажучы, Кікоін быў мастаком сапраўды вялікага лірычнага складу, які цаніў у рэальным жыцці спакой, сардэчнасць, добрае святло прастога чалавечага быцця, і ў гэтых адносінах у чымсьці быў падобны да шагалаўскіх уяўленняў аб навакольным свеце. Нездарма буйны французскі мастакі крытык Вальдэмар Жорж у 1950 годзе напісаў: “Кікоін заслужыў быць узведзеным у ранг прынцаў жывапісу”. А ён ведаў, што казаў...

За чатыры гады да смерці, у 1964-м, Кікоін атрымаў Першую прэмію Салона мастакоў за карціну “Любоў — крыніца жыцця”, а адну з апошніх работ прысвяціў сябру — даўно памерламу Хаіму Суціну, быццам бы адчуваючы, што яны хутка сустрагнуцца... У канцы кастрычніка 1968-га, ва ўзросце 76 гадоў, Кікоін задумаў намаляваць партрэт сваёй любімай натуршчыцы Евы і вярнуўся дзеля гэтага з поўдня Францыі ў сваю парыжскую майстэрню, у дом № 7 па вуліцы Брэзэн. Тут 4 лістапада, проста ля мальберта, мастак і памёр ад інфаркту...

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

- Мастоцтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастоцтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастоцтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастоцтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастоцтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.

Выстаўкі:

- "Рускі жанравы жывапіс XIX — першай чвэрці XX стст."
- Выстаўка "Мастоцтва Узбекістана са збораў НММ РБ". Да 05.03.2011 г.
- Выстаўка "Народжаныя ў 1920-я". Да 03.04.2011 г.
- Выстаўка "Караняца Міндоўга" А.Варнаса. Да 17.03.2011 г.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ"
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст.

г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.

- Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"



г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.
Тэл.:
(8-01596) 2 30 35.

- Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы

Спарткомплекс "Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.

- "Хараства славянскага ўзору".

МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл./факс: 334 11 56.
22 48 87.

- Пастаянная экспазіцыя.
- "Культура 1-й пал. XIX ст."

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул.
К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

- "Мастоцтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."
- "Старажытная Беларусь"
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"
- "3 крыніцы адвечнай прыгажосці"
- "Водбліскі ваеннай славы" (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).

Выстаўкі:

- "Пачатак. Музей"



Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь, Інстытута
культуры Беларусі).

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск,
вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

- Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
- Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.

Выстаўкі:

- "Мой мілы сын, мая Маруся..." (да 80-годдзя сына Якуба Коласа Міхася Міцкевіча і 120-годдзя з дня нараджэння



У.Караткевіча).

- "Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам".
- "Спадарожнікі дзяцінства".
- "Зямля пад белымі крыламі" (выстаўка мастацкіх работ да 80-годдзя Уладзіміра Караткевіча).
- "Мая Беларусь" А.Дрыбаса.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫ
ВЯЛКАЙ АЙЧЫННАЙ
ВАЙНЫ

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:

- Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі:

- "Смерць — гэта не правасуддзе".

("Дамавая царква",
паўночны рызаліт палаца).

- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзяячу СССР А.Грамыку.
- "Чырвоная гасцеўня".
- "Зала ўрачыстых прыёмаў".
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі). Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў

Экспазіцыя "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".

Выстаўкі:

- "Раждзэсценскія святы ў царкоўнай і свецкай літаратуры канца XIX — пачатку XX стст."
- Выстаўка жывапісу Паліны Жукавай

- На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
- "Музей крыміналістыкі".

Выставачная зала:

- Выстаўка "Музей у музеі" (прадметы з фондаў раённых музеяў у вобласці).

ГАЛЕРЭІ*

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск,
вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

- Выстаўка-кірмаш "Мядовая Масленка".

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСИТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск,
Кастрычніцкая
плошча, 1
(Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

- Выстаўка работ стыпендыянтаў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

ГАЛЕРЭЯ
ТЫЗЕНГАЎЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгаўза, 4.
Тэл./факс:
(8-0152)
72 27 57.

- Выстаўка работ беларускіх мастакоў.
- Выстаўка І. Ясюкайць-Дударавай "Гербарый сноў".

КАРШІННАЯ
ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ

г. Гомель, вул.
Карповіча, 4.
Тэл.: (8-0232) 77
75 20.

Экспазіцыя:

- "Гаўрыла Вашчанка".
- Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.

Выстаўкі:

- Выстаўка работ **Аляксандра Ісачова і Алега Арлова**.
- Выстаўка аўтарскіх лялек Ганны Балаш у суправаджэнні фатаграфій Ірэны Гудзіеўскай "Вясновае падарожжа".

УВАГА!

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА КРАСАВІК І НАСТУПНЫЯ МЕСЯЦЫ 2011 ГОДА!

**Падпісныя індэксы:
індывідуальная
падпіска — 63875,
ведамасная
падпіска — 638752.**

Паспяшайцеся на пошту!

беларускай моды".

- "Касцюмы нацыянальных меншасцей КНР".
- "Паміж небам і зямлёй" выстаўка іконы.

Дом-музей І З'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

- Пастаянная экспазіцыя "Гісторыя І З'езда РСДРП".
- "Гісторыя ў мініяцюры".

ДУ "НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ
МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
"НЯСВІЖ"

г. Нясвіж,
вул. Гейсіка, 1.
Тэл.: (8-01770) 5 51 81.
Сектар "Выставачная зала".

- Выстаўка "Нематэрыяльная культурная спадчына Беларусі: кансервацыя ці развіццё?" (праект

жонкі Песняра
Марыі Дзмітрыеўны).

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул.
Янкі Купалы,
4.
Тэл.: 227 78 66.

- Пастаянная экспазіцыя "Жыццё і творчасць Янкі Купалы".
- Цыкл музейна-педагагічных заняткаў "Дзядзька Янка, добры дзень!".

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул.
М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 56 21.

Выстаўкі:

- "Святло стагоддзяў".
- "Свет шчодры. Свет мяне паўторыць..." (да 80-годдзя з дня нараджэння

- "Как молоды мы были... Семейный альбом".
- "Савецкае грамадства і вайна 1941 — 1945".
- "Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці". Да 12.05.2011.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца

Выстаўкі:

- "Усе шляхі вядуць да дому".
- "Новыя паступленні ў музейны збор".
- "Мастацкае шкло і габелен".
- "Рэальнасць і фантазія".

Экспазіцыі:

- "Культавыя прадметы"

"Планета радасці".
Паўночнае крыло палаца

Выстаўкі:

- Пакой крывых люстэркаў.
- "Свет звяроў Гомельшчыны".
- Куток жывых экзатычных рэптылій.
- Зімовы сад

Свет субтрапічных раслін жывёл.

Працуюць рэстаўрацыйныя майстэрні і аддзел па турызме (вул. Кірава, 8).

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель,
вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.

ТЭАТРЫ*

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ
І БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл.
Парыжскай
камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

- 26 — "Снягурка" М.Рымскага-Корсакава.

- 27 — "Карсар"
- 20 — "Карміна Бурана. Кармэн-світа"
- 1 сакавіка — "Кармэн" Ж.Бізэ.
- 2 — "Легенда аб Уленшпігелі" Я.Глебава.
- 4 — "Лебядзінае возера" П.Чайкоўскага.

РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск, вул.
Крапоткіна, 44.
Тэл.: 334 60 08.

- 26 — "Сонечка" А.Папова.
- 27 — "Што баліць?" Л.Агулянскага.
- 28 — "Загадкавыя вырыяцы" Э.Шміта.
- 1 сакавіка — "Вандрунікі ў Нью-Ёрку" А.Паповай.

- 2 — "Дамавічкі" Я.Конева.
- 2 — "Каласы пад сярпом тваім" У.Караткевіча.
- 3 — "Жан і Беатрыса" К.Фрэнцэнта.

БЕЛАРУСКІ
ДЗЯРЖАЎНЫ
АКАДЭМІЧНЫ

МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.
Тэл.: 200 81 26.

- 26 — "Залатое кураня" В.Улановскага.
- 26, 27 — "Блакітная камяля" К.Брэйтбурга.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР
"ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул.
Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212)
36 32 50.

- 26 — "Прынцэса і Свінапас"
- Г.Х. Андэрсэна.
- 27 — "Брэменскія музыкі" В.Ліванава, Ю.Энціна.
- 3, 4 сакавіка — "Жыў-быў Заяц" М.Шувалова.